INSPEKCJA WETERYNARYJNA

I N S T R U K C J A

GŁÓWNEGO LEKARZA WETERYNARII

Nr GIWz.400/AW-46/2010

z dnia 23 sierpnia 2010 r.

w sprawie postępowania powiatowych lekarzy weterynarii przy przeprowadzaniu kontroli gospodarstw utrzymujących zwierzęta pod względem dobrostanu zwierząt
oraz
raportowania o przeprowadzonych kontrolach gospodarstw utrzymujących zwierzęta pod względem dobrostanu zwierząt z elementami zwalczania chorób zakaźnych.

Sierpień 2010

Niniejsza instrukcja została wydana na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 121, poz. 842, z późn. zm.).

I. WSTĘP.

Instrukcja określa sposób postępowania powiatowych lekarzy weterynarii, przy przeprowadzaniu kontroli gospodarstw utrzymujących zwierzęta pod względem dobrostanu zwierząt oraz w zakresie raportowania przez powiatowych lekarzy weterynarii o przeprowadzonych kontrolach gospodarstw utrzymujących zwierzęta, a w szczególności: świnie, cielęta i kury nioski.

Instrukcja określa sposób postępowania:

1) przy typowaniu gospodarstw do kontroli,
2) przy przeprowadzaniu kontroli gospodarstw utrzymujących zwierzęta, w szczególności: świnie, cielęta i kury nioski pod względem dobrostanu zwierząt oraz
3) w zakresie raportowania o kontrolach określonych w pkt 2

– w celu ujednolicenia zasad postępowania terenowych organów Inspekcji Weterynaryjnej.

Niniejsza instrukcja została opracowana zgodnie z poniższymi przepisami prawa powszechnie obowiązującego. W rozdziale V wprowadzono również niewynikające wprost z przepisów prawa zalecenia co do zakresu i sposobu prowadzenia kontroli, jak również służące jako pomoc w prawidłowej ocenie stanu faktycznego w zakresie dobrostanu zwierząt w gospodarstwach. Każdorazowo zostały one poprzedzone zwrotem „zaleca się" lub „zalecane".

Stosowanie niniejszej instrukcji, jako aktu prawa wewnętrznego, nie może prowadzić do naruszenia powszechnie obowiązujących przepisów. Na przepisy niniejszej instrukcji nie należy powoływać się przy rozstrzyganiu o prawach i obowiązkach podmiotów prywatnych, gdyż nie jest dla nich wiążąca.

Dodatkowo, przy opracowaniu instrukcji wykorzystano materiały z zakresu hodowli zwierząt zamieszczane na stronach ośrodków doradztwa rolniczego oraz publikacji w czasopismach branżowych:

http://www.farmer.pl
http://www.ibmer.waw.pl
http://www.izoo.krakow.pl
http://www.odr.net.pl
http://www.trzoda-chlewna.com.pl

http://www.kpodr.pl
http://www.ppr.pl
http://odr.zetobi.com.pl
http://www.hodowle.eu .

II. PRZEPISY PRAWNE.

1) ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.);
2) ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.);
3) ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007 r., Nr 121, poz.842, z późn. zm.);
4) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.);
5) ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271 z późn. zm.);
6) rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniającego dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97 Dz. Urz. UE L 3 z 5.1.2005, str. 1—44 z późn. zm.);
7) rozporządzenie (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt (Dz. Urz. UE. L 165 z 30.4.2004, str. 1—141 z późn. zm.);
8) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek (Dz. U. Nr 168, poz. 1643);
9) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymaniu gatunków zwierząt gospodarskich innych, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344);

10) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te , dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 116, poz. 778);
11) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu ustalania poziomu obsady kurcząt brojlerów w kurniku, w którym są one utrzymywane(Dz. U. Nr 223, poz. 1784);
12) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt i dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej (Dz. U. Nr 100, poz. 1022).

III. WYJAŚNIENIE POJĘĆ.

Dla celów niniejszej instrukcji stosuje się definicje zawarte w ustawach wymienionych w rozdziale II. „PRZEPISY PRAWNE" niniejszej instrukcji.

Ilekroć w niniejszej instrukcji mowa jest o **powiatowym lekarzu weterynarii**, termin ten oznacza również urzędowego lekarza weterynarii **zatrudnionego na umowę o pracę** w Inspekcji Weterynaryjnej.

IV. ZADANIA POWIATOWEGO LEKARZA WETERYNARII ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM KONTROLI.

1. Typowanie gospodarstw do kontroli.

1) Powiatowi lekarze weterynarii przeprowadzają kontrole warunków utrzymania zwierząt w gospodarstwach. Powyższa kontrola obejmuje:
   a) opiekę i kontrole właściciela;
   b) karmienie i pojenie zwierząt;
   c) warunki utrzymania:
      – dostępną powierzchnię,
      – pomieszczenia i sprzęty,
      – warunki środowiskowe,
      – procedury hodowlane,
      – przemieszczanie zwierząt;
   d) dokumentację leczenia oraz hodowlaną;
   e) rejestry upadków.

Kontrolami, o których mowa w pkt 1, powinno być objętych 5% gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie, na terenie powiatu niezależnie od liczby utrzymywanych w nich zwierząt (poziom 5% ustala się osobno dla gospodarstw utrzymujących poszczególne gatunki zwierząt). Kontrole te przeprowadzane są przy pomocy LISTY KONTROLNEJ SPIWET gospodarstwa utrzymujące zwierzęta, stanowiącej załącznik nr 5 do niniejszej instrukcji.

2) Ustalając odsetek gospodarstw mających podlegać kontroli, powiatowy lekarz weterynarii, w przypadku gospodarstw utrzymujących bydło, owce, kozy i świnie, jako podstawę do wyliczeń, bierze liczbę gospodarstw utrzymujących dane zwierzęta podawaną przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, z wyłączeniem stad w których, zgodnie z wiedzą powiatowego lekarza weterynarii w chwili typowania gospodarstw do kontroli, nie ma zwierząt.

3) W przypadku gospodarstw utrzymujących inne zwierzęta gospodarskie powiatowy lekarz weterynarii opiera się o dane z prowadzonego przez siebie rejestru.

4) W przypadku stwierdzenia podczas kontroli, iż w gospodarstwie nie są utrzymywane zwierzęta, powiatowy lekarz weterynarii wlicza to gospodarstwo do ustalonego odsetka kontroli, zaznaczając jednocześnie, iż gospodarstwo było „puste". Jednocześnie powiatowy lekarz weterynarii powiadamia, o tym fakcie Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz koryguje własny rejestr.

5) Kontrole dobrostanu w gospodarstwach utrzymujących bydło, cielęta, owce i kozy powinny być, w miarę możliwości, łączone z kontrolami identyfikacji i rejestracji, zaś kontrole dobrostanu w gospodarstwach utrzymujących świnie z kontrolami wymogów wzajemnej zgodności w obszarze IRZ, jednakże z uwzględnieniem kryteriów zawartych w pkt 6 oraz pkt 7 lit. a.

6) Powiatowi lekarze weterynarii typując gospodarstwa, które mają zostać poddane kontroli powinni dokonać wyboru w 50% w drodze losowej, natomiast w 50% na podstawie analizy ryzyka w oparciu o następujące parametry:

a) wielkość pogłowia – im większa liczba zwierząt tym większe jest ryzyko wystąpienia nieprawidłowości;

b) zmiany w liczebności stad – gwałtowne zmniejszenie stada może wynikać z wysokiego odsetka upadków zwierząt lub innych problemów występujących w gospodarstwie; przy zwiększeniu pogłowia należy sprawdzić czy nie doszło do obniżenia standardów dobrostanu;

c) zmiana właściciela gospodarstwa/personelu obsługującego zwierzęta – jeśli wiadomo o tym fakcie powiatowemu lekarzowi weterynarii – zmiana taka może spowodować zmianę stosowanych standardów;

d) wyniki kontroli w zakresie dobrostanu zwierząt z roku ubiegłego;

e) liczba padłych zwierząt w roku ubiegłym, w szczególności zwierząt młodych.

7) Przy typowaniu do kontroli gospodarstw utrzymujących świnie, cielęta i kury nioski, oprócz parametrów wymienionych w punkcie 3, należy przede wszystkim uwzględnić gospodarstwa utrzymujące:

a) cielęta – o obsadzie powyżej 6 cieląt;

b) świnie – o obsadzie powyżej 10 loch;

c) kury nioski – powyżej 350 ptaków;

d) brojlery – powyżej 500 sztuk.

Jednocześnie typując do kontroli gospodarstwa utrzymujące cielęta oraz planując datę kontroli, powiatowy lekarz weterynarii, powinien mieć na uwadze sezonowość wycieleń, w szczególności w gospodarstwach utrzymujących powyżej 50 krów, i miarę możliwości planować kontrole w sezonie wiosenno – letnim.

2. Raportowanie o przeprowadzonych kontrolach

Na podstawie przeprowadzonych kontroli powiatowi lekarze weterynarii sporządzają roczne raporty z kontroli gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie, których wzory stanowią załączniki Nr 1, 2, 3 i 4 do niniejszej instrukcji.

1) W przypadku załącznika nr 1 dotyczącego kur niosek, raport należy przygotować **oddzielnie** dla każdego systemu utrzymania. W przypadku załącznika nr 4 dotyczącego zwierząt innych niż kury nioski, świnie i cielęta, raport powinien być wypełniony **oddzielnie** dla każdego z wymienionych gatunków zwierząt.

2) Wypełniając powyższe raporty w zakresie podziału nieprawidłowości na kategorie A, B i C w zależności od podjętych działań, jako kryterium podziału należy uznać wskazany termin usunięcia nieprawidłowości:

- Kategoria A – żądanie podjęcia działań w celu usunięcia nieprawidłowości w terminie krótszym niż 3 miesiące; bez natychmiastowego wszczęcia postępowania administracyjnego bądź karnego – **należy zaznaczyć, jeśli zostały wydane decyzje i zalecenia z terminem usunięcia nieprawidłowości do 3 miesięcy,**
- Kategoria B - żądanie podjęcia działań w celu usunięcia nieprawidłowości w terminie dłuższym niż 3 miesiące; bez natychmiastowego wszczęcia postępowania administracyjnego bądź karnego - **należy zaznaczyć, jeśli zostały wydane decyzje i zalecenia z terminem powyżej 3 miesięcy,**
- Kategoria C – natychmiastowe wszczęcie postępowania administracyjnego lub karnego - **należy zaznaczyć, jeśli zostały wydane decyzje z terminem**

natychmiastowej wykonalności lub sprawy zostały skierowane do organów ścigania.

3) Roczne raporty powiatowi lekarze weterynarii przekazują do wojewódzkich lekarzy weterynarii najpóźniej do dnia 28 lutego każdego roku. Ww. raport powinien zostać uzupełniony analizą porównawczą do roku ubiegłego, obejmującą najczęściej stwierdzane nieprawidłowości, określenie czy stwierdzono wzrost czy spadek stwierdzanych nieprawidłowości, czy w gospodarstwach, które podlegały rekontroli odnotowano poprawę a jeśli nie jakie wdrożono środki naprawcze.

4) Wojewódzcy lekarze weterynarii po weryfikacji przekazują do Głównego Lekarza Weterynarii najpóźniej do dnia 30 marca każdego roku raporty zbiorcze z kontroli gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie pod względem dobrostanu zwierząt przeprowadzonych na terenie województwa wg wzorów, które stanowią załączniki Nr 1, 2, 3 i 4 do niniejszej instrukcji.

5) Wojewódzcy lekarze weterynarii przesyłając raport, o którym mowa w pkt 5, dołączają do niego analizę porównawczą do roku ubiegłego, w której porównują najczęściej stwierdzane nieprawidłowości, określają czy stwierdzono wzrost czy spadek stwierdzanych nieprawidłowości, czy w gospodarstwach, które podlegały rekontroli odnotowano poprawę a jeśli nie jakie wdrożono środki naprawcze.

3. Podstawowe techniki kontroli.

Przeprowadzając kontrolę, o której mówi ust. 1 pkt 1, powiatowy lekarz weterynarii, dokonuje ustaleń na podstawie:

a) dokumentacji – w przypadku kontroli dobrostanu zwierząt w gospodarstwach, dokumentację stanowi ewidencja leczenia, prowadzone rejestry upadków, decyzje powiatowego lekarza weterynarii dotyczące wolności stada od chorób zakaźnych, faktury np. za odbiór padliny oraz wszystkie inne dokumenty, które związane są z przedmiotem kontroli;

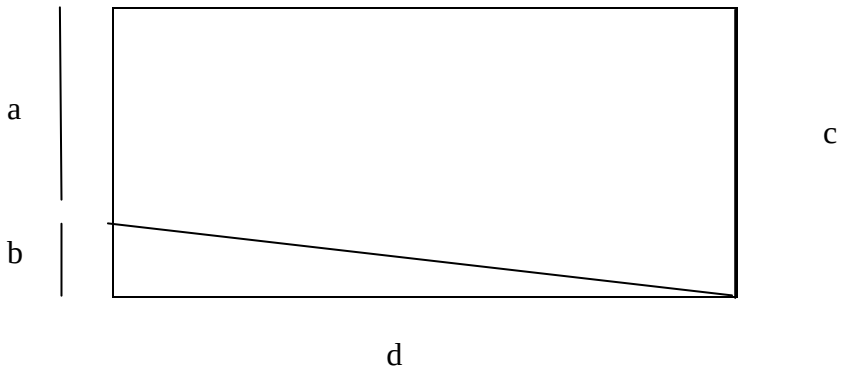
b) rozmów (wyjaśnień) z właścicielem gospodarstwa, jego przedstawicielem lub osobami odpowiedzialnymi za wykonywanie czynności w gospodarstwie;

c) oględzin – w przypadku kontroli dobrostanu zwierząt w gospodarstwie, powiatowy lekarz weterynarii musi osobiście stwierdzić czy zapewniono zwierzętom wszystkie wymagania, wynikające z przepisów prawa;

d) pomiarów – w przypadku kontroli dobrostanu zwierząt w gospodarstwie, powiatowy lekarz weterynarii musi osobiście dokonać wszelkich pomiarów, które pozwolą mu na ocenę dobrostanu zwierząt; w przypadku dokonywania pomiarów, powiatowy

lekarz weterynarii musi dysponować właściwymi przyrządami, które umożliwią mu dokonanie ww. pomiarów i właściwą ocenę warunków utrzymania zwierząt:

- pomiary powierzchni utrzymywania – dokonując pomiaru powierzchni pomieszczenia lub klatki przypadającej na zwierzę należy wykorzystać odpowiednie przyrządy, posiadające świadectwo legalizacji lub cechę legalizacji umieszczaną na przyrządzie pomiarowym, poświadczające dokonanie legalizacji. Pomiar taki powinien być dokonywany po wewnętrznej stronie pomieszczenia lub klatki; jednocześnie mierząc powierzchnię przypadającą na zwierzę należy pominąć tę część pomieszczenia lub klatki, która nie jest w pełni dostępna dla zwierzęcia np. miejsce, w którym znajduje się koryto, część klatki, która ma obniżoną wysokość w stosunku do wymaganej,
- pomiar nachylenia podłoża – dokonując pomiaru powierzchni pomieszczenia lub klatki przypadającej na zwierzę należy wykorzystać odpowiednie przyrządy, posiadające świadectwo legalizacji lub cechę legalizacji umieszczaną na przyrządzie pomiarowym, poświadczające dokonanie legalizacji; najprostszym sposobem obliczenia stopnia nachylenia podłogi np. w przypadku klatki dla niosek, jest pomiar wysokości klatki wzdłuż jej przedniej ściany (c), pomiar wysokości tylnej ściany (a); następnie należy dokonać poniższego obliczenia:

c-a=b

b/d x 100% = procent nachylenia podłoża

lub

b/d ≤ 0,1405 (tangens kata 8°)

- pomiary stężenia gazów – dokonując pomiaru stężenia gazów należy wykorzystać odpowiednie przyrządy i postępować zgodnie z instrukcją obsługi dołączoną przez producenta; w przypadku, gdy instrukcja nie zawiera informacji dotyczących miejsca i liczby powtórzeń pomiarów, należy wykonać 3 pomiary w trzech

różnych miejscach pomieszczenia i wyciągnąć średnią arytmetyczną. Pomiaru należy dokonywać na wysokości głowy zwierzęcia, a w przypadku zwierząt utrzymywanych w klatkach w systemie bateryjnym na wysokości środkowego poziomu; jednocześnie w przypadku gazów lżejszych od powietrza (NH_3) przynajmniej jeden pomiar powinien być wykonany w górnych partiach pomieszczenia, natomiast w przypadku gazów cięższych od powietrza, (CO_2, H_2S) przynajmniej jeden pomiar powinien być wykonany w dolnych partiach pomieszczenia,

- pomiar temperatury, wilgotności względnej i prędkości przepływu powietrza – dokonując ww. pomiarów należy wykorzystać odpowiednie przyrządy i postępować zgodnie z instrukcją obsługi dołączoną przez producenta; powyższych pomiarów dokonuje się na wysokości środka ciężkości zwierzęcia przebywającego w pomieszczeniu; pomiaru należy dokonać w różnych punktach pomieszczenia i wyciągnąć średnią arytmetyczną z otrzymanych wyników; w przypadku zwierząt utrzymywanych w klatkach w systemie bateryjnym pomiar przeprowadza się na wysokości każdego poziomu klatek,
- pomiar natężenia oświetlenia – dokonując pomiaru natężenia oświetlenia należy wykorzystać odpowiednie przyrządy i postępować zgodnie z instrukcją obsługi dołączoną przez producenta; w przypadku, gdy instrukcja nie zawiera informacji na temat sposobu wykonania pomiaru, pomiar powinien być wykonany na wysokości oczu stojącego zwierzęcia; w przypadku zwierząt utrzymywanych w klatkach w systemie bateryjnym, pomiar przeprowadza się na wysokości każdego poziomu klatek,
- pomiar hałasu - dokonując pomiaru hałasu należy wykorzystać odpowiednie przyrządy i postępować zgodnie z instrukcją obsługi dołączoną przez producenta; w przypadku, gdy instrukcja nie zawiera informacji na temat sposobu wykonania pomiaru, pomiar powinien być wykonany na poziomie głowy stojącego zwierzęcia; w przypadku zwierząt utrzymywanych w klatkach, w systemie bateryjnym, pomiar przeprowadza się na wysokości każdego poziomu klatek; pomiaru tego należy dokonywać przy włączonych urządzeniach, które mogą być źródłem hałasu;

e) kalkulacji – w przypadku kontroli dobrostanu zwierząt w gospodarstwie, powiatowy lekarz weterynarii ,na podstawie dokonanych przez siebie pomiarów, musi dokonać kalkulacji dotyczących ustalenie maksymalnej obsady zwierząt, a tym samym określenia czy liczba zwierząt utrzymywana w czasie kontroli w danym pomieszczeniu, boksie, klatce jest zgodna z wymaganiami wynikającymi z przepisów;

w każdym przypadku, obliczając maksymalną obsadę, powiatowy lekarz weterynarii musi brać pod uwagę wszystkie parametry wynikające z przepisów prawa, nie ograniczając się jedynie do wymiarów pomieszczenia np. w przypadku systemu alternatywnego utrzymania niosek należy wziąć pod uwagę oprócz wymiarów kurnika, wymiary powierzchni pokrytej ściółką, długość grzęd, liczbę gniazd, wymiary urządzeń do pojenia i karmienia.

W każdym przypadku, gdy podczas kontroli dokonywane są pomiary lub kalkulacje powinny one znaleźć odzwierciedlenie w protokole. W przypadku, gdy wyniki pomiarów dla poszczególnych legowisk, boksów, pomieszczeń itp., są różne do protokołu należy wpisać wyniki najniższych pomiarów. W przypadku zaś, gdy dla przeprowadzanych kalkulacji istotne są różnice w wymiarach, wyniki pozostałych pomiarów należy podać w protokole w miejscu przeznaczonym na uwagi.

4. Postępowanie w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości.

1) Powiatowy lekarz weterynarii wyniki kontroli dokumentuje przez wypełnienie listy kontrolnej SPIWET.

2) W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, powiatowy lekarz weterynarii, na podstawie art. 54 rozporządzenia (WE) nr 882/2004 (pkt 7 rozdziału II), wydaje decyzję administracyjną z określeniem terminu realizacji jej postanowień.

3) W każdym przypadku podejrzenia, iż doszło do naruszenia art. 35 ustawy o ochronie zwierząt, powiatowy lekarz weterynarii powinien złożyć, w trybie i na zasadach określonych we właściwych przepisach, zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

4) W każdym przypadku podejrzenia, iż doszło do naruszenia art. 37-37b ustawy o ochronie zwierząt, powiatowy lekarz weterynarii powinien złożyć, w trybie i na zasadach określonych we właściwych przepisach, zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia wykroczenia lub wniosek o ukaranie.

5) Składając zawiadomienie, o którym mowa w pkt 3 i 4, powiatowy lekarz weterynarii powinien mieć na względzie przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymaniu gatunków zwierząt gospodarskich innych, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344) oraz rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te,

dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 116, poz. 778).

V. KONTROLE GOSPODARSTW.

1. Kontrola gospodarstw utrzymujących bydło.

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1obejmuje:

1) **System utrzymania zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy bydło utrzymywane jest w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi tj. systemie otwartym lub w pomieszczeniach inwentarskich:
   a) na uwięzi;
   b) bez uwięzi wolnostanowiskowo:
      - z wydzielonymi legowiskami, z wyjątkiem bydła opasowego i buhajów,
      - bez wydzielonych legowisk na ściółce, z wyjątkiem buhajów, krów i jałówek cielnych powyżej 7. miesiąca ciąży,
      - bez wydzielonych legowisk i ściółki, z wyjątkiem buhajów, krów i jałówek cielnych powyżej 7. miesiąca ciąży.

   W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą o ochronie zwierząt, zostało wydane.
2) **Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:
   a) czy podmiot uzyskał decyzję o uznaniu stada bydła za:
      - urzędowo wolne od gruźlicy,
      - urzędowo wolne od brucelozy,
      - urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła;
   b) czy w gospodarstwie znajduje się:
      - wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - wydzielone miejsce do składowania obornika,
      - miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,

- odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
- maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
- środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;

c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

d) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane są w czystości;

e) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*;

f) czy w gospodarstwie nie są przetrzymywane produkty lecznicze weterynaryjne zawierające:
- substancje o działaniu beta-agonistycznym, które mogą być stosowane w celu przyspieszenia porodu,
- oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne;

g) czy w gospodarstwie przestrzegany jest zakaz podawania zwierzętom gospodarskim:
- substancji o działaniu tyreostatycznym,
- stilbenów, pochodnych stilbenów, ich soli i estrów,
- substancji o działaniu beta–agonistycznym,
- oestradiolu 17ß i jego pochodnych estropodobnych,
- substancji o działaniu estrogennym innych niż oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne oraz o działaniu androgennym lub gestagennym,

w innym celu niż leczenie zwierząt, z zastrzeżeniem substancji o działaniu hormonalnym w rozrodzie zwierząt gospodarskich, których podawanie jest dopuszczone jedynie przez lekarza weterynarii.

3) Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, kulawizny, zapalenia wymienia, biegunki, osowiałość, odstawanie od stada, brak pobierania pokarmu). Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) **Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta podczas przemieszczania na terenie gospodarstwa** – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że do popędzania zwierząt nie stosuje się przedmiotów lub narzędzi, które mogą spowodować okaleczenie zwierzęcia, a zaleca się także sprawdzenie:

a) czy ich stosowanie ograniczono do niezbędnego minimum i tylko do sytuacji, gdy przed zwierzętami jest wolna droga, którą mogą się poruszać;

b) czy do przepędzania zwierząt są używane wyłącznie grzechotki, klepaki, płachty z tworzyw sztucznych, sklejki, twardej gumy – nie wolno stosować drągów, prętów ani zakończonych ostro przedmiotów;

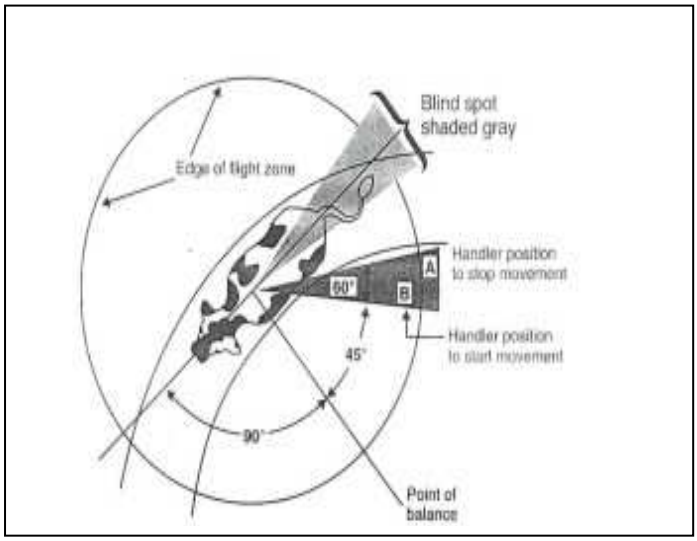
c) w odniesieniu do przyrządów emitujących impulsy elektryczne – czy są używane jedynie w sytuacjach gdy zwierzę, przed którym jest wolna przestrzeń, nie reaguje na inne metody stosowane w celu spowodowania jego ruchu do przodu; czy impuls jest stosowany jedynie w mięśnie zadu i trwa nie dłużej niż 1 sekundę; czy pomiędzy kolejnymi impulsami następuje przerwa, a ponadto, jeśli na impuls nie było reakcji, czy był on ponawiany (impulsy elektryczne mogą być stosowane jednokrotnie);

d) czy zwierzęta, które nie mogą poruszać się o własnych siłach nie są ciągnięte za głowę, kończyny, ogon, czy sierść, wykręcany jest im ogon oraz czy stosowane są środki nacisku na gałki oczne, ciągnięcie za uszy oraz inne metody powodujące ból u zwierzęcia;

e) czy wykorzystuje się przy przemieszczaniu zwierząt wzorce zachowań prezentowanych przez większość zwierząt gospodarskich:

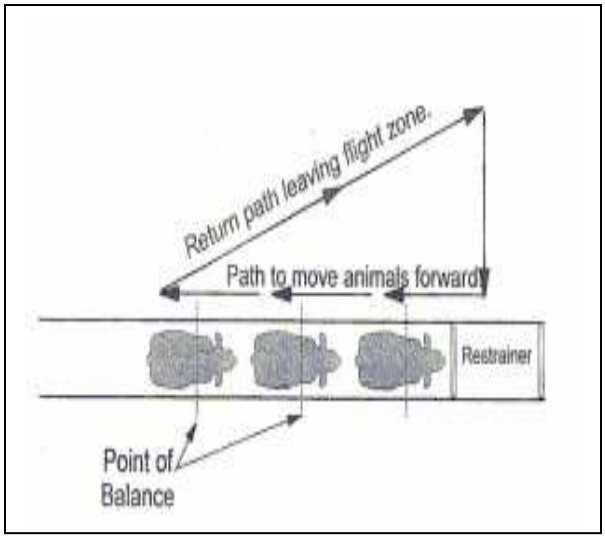
- podążanie za przywódcą stada,
- reakcja ucieczki przy przekroczeniu „strefy ucieczki" (strefa ucieczki- najmniejsza odległość na jaką zwierzę pozwala się zbliżyć człowiekowi lub naturalnemu wrogowi) – unikanie gwałtownego wkraczania w strefę ucieczki, gdyż może to spowodować panikę zwierzęcia,
- przemieszczanie zwierząt przy wykorzystaniu „punktu równowagi" znajdującego się na wysokości łopatki zwierzęcia – aby spowodować ruch zwierzęcia do przodu należy przesunąć się w kierunku zadu zwierzęcia wchodząc w zakres strefy ucieczki, jeśli zaś chcemy, aby zwierzę się cofnęło, należy przesunąć się w kierunku głowy zwierzęcia wchodząc w zakres strefy ucieczki; w celu zatrzymania zwierzęcia należy wyjść poza strefę ucieczki,
- w szczególności przeżuwacze mają tendencje do poruszania się w kierunku przeciwnym, niż porusza się osoba znajdująca się w ich strefie ucieczki; w celu wywołania ruchu tylko jednego zwierzęcia osoba

obsługująca powinna zatrzymać się po przekroczeniu punktu równowagi tego zwierzęcia.

Edge of flight zone – granica dystansu ucieczki
Point of balance – punkt równowagi
Handler position to start movement – pozycja osoby obsługującej aby spowodować ruch zwierzęcia
Handler position to stop movement – pozycja osoby obsługującej aby zatrzymać ruch zwierzęcia
Blind spot shaded Gray – ślepa strefa

Rys. 1. Schemat przemieszczania zwierząt przy wykorzystaniu „strefy ucieczki".

Point of balance – punkt równowagi
Path to move animals forward – droga którą powinna poruszać się osoba obsługująca, aby zwierzęta poruszały się do przodu
Return path leavinf flight zone – droga powrotna (opuszczenia strefy dystansu ucieczki) osoby obsługującej.

Rys. 2. Schemat przemieszczania zwierząt przy wykorzystaniu „punktu równowagi".

5) **Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:
   a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć

wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz zabezpiecza się je przed muchami i gryzoniami;

b) czy podłoga jest twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka, nieśliska oraz nie ma w niej ubytków, które mogłyby być niebezpieczne dla zwierząt; zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną, w przypadku utrzymywania bydła na podłogach szczelinowych zaleca się także, aby odpowiadała ona budową poniższym wymaganiom, w przypadku:
   - krów (szerokość szczelin i beleczek w cm): 4,0 i 12-14 cm,
   - cieląt (szerokość szczelin i beleczek w cm): 2,5 i 6-8 cm,
   - jałówek do 15 miesięcy i opasów do 350 kg; 3,0 i 8-10 cm,
   - jałówek pow. 15 miesięcy i opasów pow. 350 kg;3,5 i 10 cm;

c) czy w pomieszczeniu nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy u zwierząt czy urządzenia do wiązania zwierząt są skonstruowane w taki sposób aby nie powodowały urazów u zwierząt, a także aby uwiązane do nich zwierzęta miały możliwość swobodnego położenia się i wstania oraz swobodny dostęp do wody i karmy;

d) czy wyposażenie pomieszczeń i przegrody technologiczne takie jak: drabiny paszowe wiązania, przegrody stanowisk oraz wszelkiego rodzaju wygrodzenia w oborach są dostosowane do odpowiedniej kategorii zwierząt pod względem wysokości, prześwitów, wytrzymałości itp. aby spełniły swoją rolę; zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną zaleca się, aby posiadały one następujące wymiary:
   - wysokość drabin paszowych: krowy i cielęta (od poziomu stanowiska) - 110-120 cm, jałówki i młode bydło opasowe - 130 cm,
   - wysokość przegród między stanowiskami - 90-100 cm,
   - wysokość krawędzi żłobu (wymiary w dolnych granicach dotyczą zwierząt młodszych): przy stanowiskach krótkich (od poziomu stanowiska) 22-30 cm, przy systemie wolnostanowiskowym (od strony zwierząt) 40-55 cm,
   - poziom dna żłobu: ponad poziom stanowiska przy stanowiskach krótkich 8-10 cm, ponad poziom korytarza przy systemie wolnostanowiskowym 20-30 cm,
   - wysokość przegród kojców grupowych przy utrzymaniu: cieląt 110-120 cm, jałówek i młodego bydła opasowego - 130 cm;

e) czy szerokość tras komunikacyjnych oraz szerokość furtek, przejść i otworów drzwiowych uwzględnia wymiary zwierząt i środków transportu wjeżdżających do pomieszczeń inwentarskich; zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną zaleca się, aby odpowiadały następującym wymiarom i danym:

- powierzchnia korytarzy w oborze wolnostanowiskowej wykorzystywanych w celu zapewnienia swobodnego ruchu oraz dojścia krów do paszy, wody i doju powinna wynosić. 4 metry kwadratowe na sztukę,
- szerokość korytarza paszowego (w zależności od sposobu zadawania pasz) powinna wynieść ok. 150-500 cm,
- szerokość korytarza gnojowego w oborze uwięziowej, ściółkowej (łącznie z kanałami gnojowymi): powinna wynieść ok. 190-210 cm dla korytarza przyściennego, oraz ok. 250 cm dla korytarza środkowego,
- szerokość korytarza gnojowego w oborze uwięziowej, bezściółkowej (bez kanałów gnojowych): powinna wynieść ok. 120-150 cm dla korytarza przyściennego oraz 120-150 cm dla korytarza środkowego,
- szerokość korytarza gnojowego w oborze wolnostanowiskowej (wymiar dolny dotyczy jałowizny) przy ciągu paszowym powinna wynieść ok. 270-300 cm, a między rzędami legowisk ok. 220-250 cm,
- szerokość korytarza poprzecznego (w zależności od funkcji): powinna wynieść ok. 90-210 cm dla korytarza przyściennego oraz 150-400 cm dla korytarza środkowego,
- szerokość bramek do kojców i drzwi na wybiegi dla krów i jałówek cielnych – bramki: 100-110 cm, drzwi: 120-150 cm oraz dla jałówek i młodego bydła opasowego – bramki: 90 cm, drzwi: 120 cm;

f) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;

g) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;

h) czy warunki utrzymania zwierząt w przypadku systemu otwartego uwzględniają fakt, iż zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w takim systemie musi być zapewniona ochrona przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi; należy sprawdzić zapewniono osłonę przed zbyt silnym słońcem, wiatrem, niskimi temperaturami oraz przed przeciągami.

6) Minimalne normy powierzchni – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni tj.:

a) w systemie utrzymywania bydła, w pomieszczeniach inwentarskich na uwięzi, wymiary stanowiska powinny wynosić w przypadku:

- krów i jałówek powyżej 7. miesiąca ciąży – co najmniej dł. 1,6 m x szer. 1,1 m,
- jałówek powyżej 6. miesiąca życia, nie dłużej niż do 7 miesiąca ciąży – co najmniej dł. 1, 5 m x szer. 1 m,
- buhajów – co najmniej dł. 2,4 m x szer1,4 m,
- bydła opasowego o masie ciała do 300 kg – co najmniej dł. 1,3 m x szer. 0,8 m,
- bydła opasowego o masie ciała powyżej 300 kg – co najmniej dł. 1,45 m x szer. 0,95 m;

b) w systemie utrzymywania bydła, w pomieszczeniach inwentarskich bez uwięzi wolnostanowiskowo z wydzielonymi legowiskami na ściółce, wymiary wydzielonego legowiska powinny wynosić w przypadku:
- krów i jałówek powyżej 7. miesiąca ciąży – co najmniej dł. 2,1 m x szer. 1,1 m,
- jałówek powyżej 6. miesiąca życia, nie dłużej niż do 7 miesiąca ciąży – co najmniej dł. 1,9 m x szer. 0,9 m;

c) w systemie utrzymania bydła na głębokiej ściółce zaleca się, aby wartości wskazane w lit. a oraz lit. b zwiększono o 30%; system ten jest zalecany szczególnie dla ras mięsnych;

d) w systemie utrzymywania bydła, w pomieszczeniach inwentarskich bez uwięzi wolnostanowiskowo bez wydzielonych legowisk i ściółki powierzchnia powinna, w przeliczeniu na jedną sztukę, wynosić w przypadku utrzymywania:
- krów i jałówek powyżej 7. miesiąca ciąży – co najmniej 4,5 m^2,
- jałówek powyżej 6. miesiąca życia, nie dłużej niż do 7 miesiąca ciąży – co najmniej 2,2 m^2,
- bydła opasowego o masie ciała do 300 kg – co najmniej 1,6 m^2,
- bydła opasowego o masie ciała powyżej 300 kg – co najmniej 2,2 $m^{2;}$;

e) w systemie utrzymywania bydła, w pomieszczeniach inwentarskich bez uwięzi wolnostanowiskowo bez wydzielonych legowisk i ściółki, z wyjątkiem buhajów, krów i jałówek cielnych powyżej 7 miesiąca ciąży, powierzchnia powinna, w przeliczeniu na jedną sztukę, wynosić w przypadku utrzymywania:
- jałówek powyżej 19. miesiąca życia do 7. miesiąca ciąży – co najmniej 2 m^2,
- jałówek powyżej 6. do 19. miesiąca życia – co najmniej 1,6 m^2,
- bydła opasowego o masie ciała do 300 kg – co najmniej 1,3 m^2,
- bydła opasowego o masie ciała powyżej 300 kg – co najmniej 1,8 m^2;

f) w systemie utrzymywania bydła, w systemie otwartym, powierzchnia, na której jest utrzymywane bydło, w przeliczeniu na jedną sztukę, powinna wynosić w przypadku:
   - jałówek – co najmniej 10 m^2,
   - krów – co najmniej 15 m^2,
   - buhajów – co najmniej 20 m^2.

W celu przeprowadzenia kontroli minimalnych norm powierzchni zapewnionych zwierzętom utrzymywanym w systemie stanowiskowym lub z wydzielonymi legowiskami, powiatowy lekarz weterynarii może posiłkować się przedstawionymi planami pomieszczeń inwentarskich, jednak powinien dokonać także pomiaru kilku losowo wybranych stanowisk lub legowisk, co najmniej 2 - 4%. W przypadku kontroli minimalnych norm powierzchni zapewnionych zwierzętom utrzymywanych w systemie bez wydzielonego legowiska, zwłaszcza przy systemie otwartym, ocenę powierzchni można dokonać na podstawie przedstawionych planów bez konieczności dokonywania pomiarów.

7) Pozostałe warunki utrzymania – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować w szczególności:

a) czy zapewniono zwierzętom swobodę ruchu; w przypadku stosowania uwięzi, czy nie powoduje ona uszkodzeń ciała ani innego rodzaju cierpienia, czy nie ogranicza niezbędnego ruchu, a w szczególności możliwości kładzenia się, wstawania oraz leżenia;

b) czy zwierzęta nie utrzymywane grupowo mają zapewniony kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami;

c) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego, zaleca się uwzględnienie następujących informacji:
   - optymalna wartość natężenia światła w pomieszczeniach dla bydła powinna wynosić od 20 do 30 lux,
   - ocena właściwego oświetlenia przy stosowaniu światła naturalnego powinna polegać na ocenie stosunku powierzchni okien do podłogi,
   - powierzchnia okien powinna wynosić 5-10% powierzchni podłogi, zaś w przypadku stosowania świetlika kalenicowego (okna dachowe), powierzchnia całkowita powinna wynosić 3-5% powierzchni podłogi,
   - w miesiącach zimowych zalecane jest stosowanie oświetlenia nocnego przez około 8 godzin, przy czym długość sztucznego dnia powinna wynosić 16

godzin; oświetlenie sztuczne winno odpowiadać dziennemu w godzinach od 9 do 17;

d) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się uwzględnienie okoliczności, iż optymalna temperatura wynosi 4-16°C przy wilgotności 60-70% (na porodówce 16-20°C) oraz, że zwierzęta trzymane na uwięzi i chore mają trudności ze znoszeniem niskich temperatur;

e) czy stężenia gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się, aby nie przekraczały:
   - 3 000 ppm w przypadku dwutlenku węgla (CO2),
   - 5 ppm w przypadku siarkowodoru (H2S),
   - 20 ppm w przypadku amoniaku (NH3);

f) czy wymiana powietrza kształtuje się na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się, aby wynosiła 90 m3/1 szt./h w okresie zimowym, natomiast w okresie letnim 350–400 m3/1szt./h.

8) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz czy są karmione co najmniej dwa razy dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego;

b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody;

Zalecane warunki dające pewność, iż każda krowa zje odpowiednią ilość paszy oraz zapobiegające agresji to jedno stanowisko paszowe na jedna krowę przy żywieniu ograniczonym, natomiast maksymalnie 3 krowy na jedno stanowisko przy żywieniu do woli. Przy żywieniu do woli pasza powinna być dostępna na stole paszowym przez 20-22 godziny na dobę, przy obowiązkowym oświetleniu obszaru paszowego nocą.

Zaleca się, aby stanowiska żywieniowe spełniały następujące parametry: szerokość dostępu do stołu paszowego na 1 krowę – 0,70 m, wysokość murku oddzielającego krowy od stołu paszowego ponad poziom posadzki – 0,50 do 0,60 m, podwyższenie stołu paszowego – 0,10-0,15 m, szerokość kwasoodpornej powierzchni stołu paszowego – minimum 1,00 m, wysokość górnej krawędzi drabiny paszowej ponad stanowiskiem, min. 1,35 m.

W wiatach lub podobnych formach zabezpieczeń należy zapewnić zwłaszcza zimą niezamarzającą paszę i wodę (poidła niezamarzające) oraz suche legowiska z dużą ilością ściółki.

9) Stan zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:
   - stan odżywienia zwierząt,
   - stan racic,
   - występowanie kulawizn i ich stopień,
   - występowanie innych objawów chorobowych,
   - stan powłok skórnych – występowanie otarć, skaleczeń i chorób skóry;

b) czy w przypadku gdy w gospodarstwie znajdują się chore lub ranne zwierzęta, zostały one odizolowane od reszty stada oraz czy zapewniono im opiekę lekarsko-weterynaryjną i w zależności od stanu zdrowia odpowiednie warunki np. ściółkę lub wyższą temperaturę;

c) czy w gospodarstwie znajdują się pomieszczenia lub wydzielone miejsca, które mogą służyć do odizolowania chorego zwierzęcia oraz czy ich liczba lub powierzchnia są adekwatne do liczebności stada.

10) Dokumentacja – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia.

Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie.

2. Kontrola gospodarstw utrzymujących cielęta (zwierzęta z gatunku bydło domowe, w wieku od urodzenia do 6 miesiąca życia).

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1 obejmuje.

1) **System utrzymania zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy cielęta utrzymywane są w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi tj. systemie otwartym lub w pomieszczeniach inwentarskich. Kontrolując gospodarstwo utrzymujące cielęta należy wziąć pod uwagę, iż cieląt nie można utrzymywać na uwięzi (z wyjątkiem pory karmienia trwającej nie dłużej niż jedną godzinę) natomiast w przypadku gospodarstw utrzymujących więcej niż 6 cieląt, cielęta powyżej 8 tygodnia życia nie mogą być utrzymywane w pojedynczych boksach.
   W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.
2) **Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:
   a) czy podmiot uzyskał decyzję o uznaniu stada bydła za:
      - urzędowo wolne od gruźlicy,
      - urzędowo wolne od brucelozy,
      - urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła;
   b) czy w gospodarstwie znajduje się:
      - wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - wydzielone miejsce do składowania obornika,
      - miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
      - maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego;
      - środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;
   c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

d) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta utrzymywane są w czystości;

e) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*;

f) czy w gospodarstwie nie są przetrzymywane produkty lecznicze weterynaryjne zawierające:

- substancje o działaniu beta-agonistycznym, które mogą być stosowane w celu przyspieszenia porodu,
- oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne;

g) czy w gospodarstwie przestrzegany jest zakaz podawania zwierzętom gospodarskim:

- substancji o działaniu tyreostatycznym,
- stilbenów, pochodnych stilbenów, ich soli i estrów,
- substancji o działaniu beta–agonistycznym,
- oestradiolu 17ß i jego pochodnych estropodobnych,
- substancji o działaniu estrogennym innych niż oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne oraz o działaniu androgennym lub gestagennym

w innym celu niż leczenie zwierząt, z zastrzeżeniem substancji o działaniu hormonalnym w rozrodzie zwierząt gospodarskich, których podawanie jest dopuszczone jedynie przez lekarza weterynarii.

3) Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie, w przypadku systemu otwartego, a dwa razy dziennie w przypadku utrzymania w pomieszczeniach inwentarskich oraz, że doglądając zwierzęta zwraca uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, kulawizny, biegunki, osowiałość, odstawanie od stada, niepobieranie pokarmu). Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta podczas przemieszczania na terenie gospodarstwa – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że do popędzania zwierząt nie stosuje się przedmiotów lub narzędzi, które mogą spowodować okaleczenie zwierzęcia, a zaleca się także sprawdzenie:

a) czy ich stosowanie ograniczono do niezbędnego minimum i tylko do sytuacji, gdy przed zwierzętami jest wolna droga, którą mogą się poruszać;

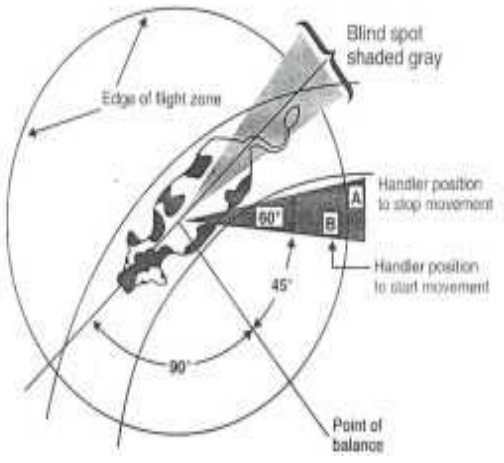
b) czy do przepędzania zwierząt są używane wyłącznie grzechotki, klepaki, płachty z tworzyw sztucznych, sklejki, twardej gumy – nie wolno stosować drągów, prętów ani zakończonych ostro przedmiotów;

c) czy nie są stosowane przyrządy emitujące impulsy elektryczne;

d) czy zwierzęta, które nie mogą poruszać się o własnych siłach nie są ciągnięte za głowę, kończyny, ogon, czy sierść, wykręcany jest im ogon oraz czy stosowane są środki nacisku na gałki oczne, ciągnięcie za uszy oraz inne metody powodujące ból u zwierzęcia;

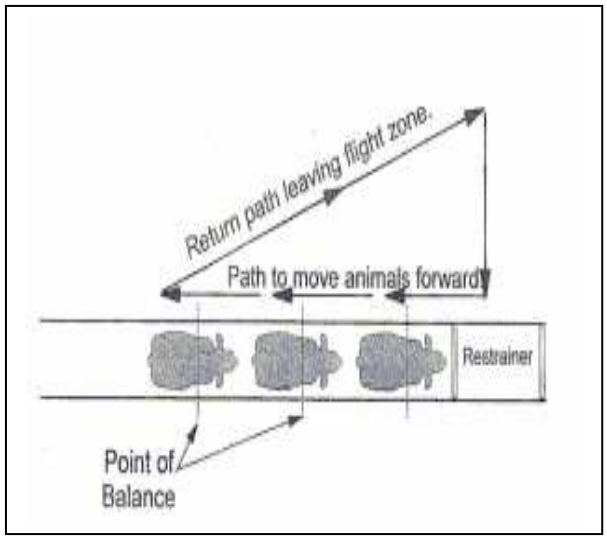
e) czy wykorzystuje się przy przemieszczaniu zwierząt wzorce zachowań prezentowanych przez większość zwierząt gospodarskich:

- podążanie za przywódcą stada,
- reakcja ucieczki przy przekroczeniu „strefy ucieczki" (strefa ucieczki- najmniejsza odległość na jaką zwierzę pozwala się zbliżyć człowiekowi lub naturalnemu wrogowi) – unikanie gwałtownego wkraczania w strefę ucieczki, gdyż może to spowodować panikę zwierzęcia,
- przemieszczanie zwierząt przy wykorzystaniu „punktu równowagi" znajdującego się na wysokości łopatki zwierzęcia - aby spowodować ruch zwierzęcia do przodu należy przesunąć się w kierunku zadu zwierzęcia wchodząc w zakres strefy ucieczki, jeśli zaś chcemy, aby zwierzę się cofnęło, należy przesunąć się w kierunku głowy zwierzęcia wchodząc w zakres strefy ucieczki; w celu zatrzymania zwierzęcia należy wyjść poza strefę ucieczki,
- w szczególności przeżuwacze mają tendencje do poruszania się w kierunku przeciwnym, niż porusza się osoba znajdująca się w ich strefie ucieczki; w celu wywołania ruchu tylko jednego zwierzęcia osoba obsługująca powinna zatrzymać się po przekroczeniu punktu równowagi tego zwierzęcia;

Edge of flight zone – granica dystansu ucieczki
Point of balance – punkt równowagi
Handler position to start movement – pozycja osoby obsługującej aby spowodować ruch zwierzęcia
Handler position to stop movement – pozycja osoby obsługującej aby zatrzymać ruch zwierzęcia
Blind spot shaded Gray – ślepa strefa

Rys. 1. Schemat przemieszczania zwierząt przy wykorzystaniu „strefy ucieczki”.

Point of balance – punkt równowagi
Path to move animals forward – droga którą powinna poruszać się osoba obsługująca, aby zwierzęta poruszały się do przodu
Return path leavinf flight zone – droga powrotna (opuszczenia strefy dystansu ucieczki) osoby obsługującej.

Rys. 2. Schemat przemieszczania zwierząt przy wykorzystaniu „punktu równowagi”.

5) **Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:
   a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz zabezpiecza się je przed muchami i gryzoniami;
   b) czy konstrukcja pomieszczeń i sprzętu nie powoduje urazów i uszkodzeń ciała zwierząt – należy więc zwrócić uwagę czy podłoga jest twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka, nieśliska oraz nie ma w niej ubytków, które mogłyby być niebezpieczne dla zwierząt; zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną, w przypadku utrzymywania cieląt na podłogach szczelinowych zaleca się aby odpowiadała ona następującym wymiarom: szerokość szczelin - 2,5 cm i szerokość beleczek 6-8 cm;
   c) czy w pomieszczeniu nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy u zwierząt czy urządzenia do wiązania zwierząt są skonstruowane w taki sposób aby nie powodowały urazów u zwierząt, a także aby uwiązane do nich zwierzęta miały możliwość swobodnego położenia się i wstania oraz swobodny dostęp do wody i karmy;

d) czy powierzchnia legowiska dla cieląt jest wygodna, czysta i odwodniona oraz czy cielęta do ukończenia 2 tyg. życia są utrzymywane na ściółce;

e) czy przegrody technologiczne takie jak: drabiny paszowe wiązania, przegrody stanowisk oraz wszelkiego rodzaju wygrodzenia w oborach są dostosowane do odpowiedniej kategorii zwierząt pod względem wysokości, prześwitów, wytrzymałości itp. aby spełniły swoją rolę; zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną zaleca się, aby posiadały one następujące wymiary:
   - wysokość drabin paszowych (od poziomu stanowiska) - 110-120 cm,
   - wysokość przegród między stanowiskami - 90-100 cm,
   - wysokość krawędzi żłobu (wymiary w dolnych granicach dotyczą zwierząt młodszych przy systemie wolnostanowiskowym (od strony zwierząt) 40-55 cm,
   - poziom dna żłobu ponad poziom korytarza przy systemie wolnostanowiskowym 20-30 cm,
   - wysokość przegród kojców grupowych przy utrzymaniu: cieląt 110-120 cm,

e) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;

f) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;

g) czy warunki utrzymania zwierząt w przypadku systemu otwartego uwzględniają fakt, iż zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w takim systemie musi być zapewniona ochrona przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi; należy sprawdzić zapewniono osłonę przed zbyt silnym słońcem, wiatrem, niskimi temperaturami oraz przed przeciągami.

6) Minimalne normy powierzchni – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni tj.

a) w systemie utrzymywania cieląt, w pomieszczeniach inwentarskich grupowo, powierzchnia kojca, w przeliczeniu na jedną sztukę, wynosi dla cieląt:
   - o masie ciała do 150 kg – co najmniej 1,5 m^2,
   - o masie ciała powyżej 150 do 220 kg – co najmniej 1,7 m^2,
   - o masie ciała powyżej 220 kg – co najmniej 1,8 m^2;

b) w systemie utrzymywania cieląt, w pomieszczeniach inwentarskich pojedynczo:

- wymiary kojca wynoszą: szerokość – co najmniej wysokość cielęcia w kłębie, długość – co najmniej 1,1 długości ciała cielęcia mierzonej od czubka nosa do ogonowej krawędzi guza kulszowego,
- ściany kojca, powinny być wykonane w sposób umożliwiający cielętom kontakt wzrokowy i fizyczny;

c) w systemie utrzymywania cieląt, w systemie otwartym, powierzchnia, na której są utrzymywane cielęta, w przeliczeniu na jedną sztukę, wynosi co najmniej 5 m^2.

W celu przeprowadzenia kontroli minimalnych norm powierzchni zapewnionych zwierzętom utrzymywanym w pomieszczeniach inwentarskich, powiatowy lekarz weterynarii może posiłkować się przedstawionymi planami pomieszczeń inwentarskich, jednak powinien dokonać także pomiaru kilku losowo wybranych kojców, co najmniej 2-4 %. W przypadku kontroli minimalnych norm powierzchni zapewnionych zwierzętom utrzymywanych w systemie bez wydzielonego legowiska, zwłaszcza przy systemie otwartym, ocenę powierzchni można dokonać na podstawie przedstawionych planów bez konieczności dokonywania pomiarów.

7) Pozostałe warunki utrzymania – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować w szczególności:

a) czy zapewniono zwierzętom swobodę ruchu;

b) czy zwierzęta nie utrzymywane grupowo mają zapewniony kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami;

c) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego. Oświetlenie sztuczne winno odpowiadać dziennemu w godzinach od 9 do 17; zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną zaleca się uwzględnienie następujących informacji:
   - optymalna wartość natężenia światła w pomieszczeniach dla bydła powinna wynosić od 20 do 30 lux,
   - ocena właściwego oświetlenia przy stosowaniu światła naturalnego powinna polegać na ocenie stosunku powierzchni okien do podłogi,
   - powierzchnia okien powinna wynosić 5-10% powierzchni podłogi, zaś w przypadku stosowania świetlika kalenicowego (okna dachowe), powierzchnia całkowita powinna wynosić 3-5% powierzchni podłogi,

d) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się uwzględnienie okoliczności, iż optymalna temperatura wynosi 4-16°C przy wilgotności 60-70% (na porodówce 16-20°C)

oraz, że zwierzęta trzymane na uwięzi i chore mają trudności ze znoszeniem niskich temperatur;

e) czy stężenia gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; nie powinny przekraczać:
   - 3 000 ppm w przypadku dwutlenku węgla (CO2),
   - 5 ppm w przypadku siarkowodoru (H2S),
   - 20 ppm w przypadku amoniaku (NH3);

f) czy wymiana powietrza kształtuje się na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się, aby wynosiła 90 m3/1 szt./h w okresie zimowym, natomiast w okresie letnim 350–400 m3/1szt./h.

8) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy:

a) zwierzęta mają zapewniony dostęp do odpowiedniej ilości wody lub innych płynów, zaś w okresie choroby lub upałów stały dostęp do wody;

b) w przypadku utrzymywania cieląt grupowo, gdy nie są one żywione do woli lub z elektronicznych stacji odpasowych, czy każde cielę ma zapewniony dostęp do paszy w tym samym czasie;

c) czy pasza zawiera ilość żelaza zapewniającą we krwi cieląt poziom hemoglobiny wynoszący co najmniej 4,5 milimol/litr;

d) czy pasza dla cieląt powyżej 2 tygodni życia zawiera pasze włókniste, z tym że dawkę tej paszy dla cieląt od 8. do 20. tygodnia życia zwiększa się od 50 do 250 g dziennie;

e) czy cielęta otrzymują pokarm matki niezwłocznie po urodzeniu, nie później jednak niż przed upływem 6 godzin od urodzenia – zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną zaleca się aby siara była podana ciepła w 4-5 porcjach dziennie z tym, że pierwsza dawka powinna wynosić 1-1,5 litra; w kolejnych dniach zmniejszamy częstotliwość pojenia do 3 razy, równocześnie należy zwiększyć ilość siary nawet do 9 litrów; duża ilość pobranej siary korzystnie wpływa na wzrost i zdrowie cielęcia pod warunkiem, że karmimy je ostrożnie bez przekarmiania. Siarę powinna być podawana w czystych wiadrach bezpośrednio po doju i wymieszaniu w temperaturze ok. 35°C; od piątego dnia cielę może otrzymywać mleko zbiorcze dwa razy;

f) czy nie stosuje się zakładania cielętom kagańców;

g) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody,

a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.

9) **Stan zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:
   a) czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:
      – stan odżywienia zwierząt,
      – stan racic,
      – występowanie kulawizn i ich stopień,
      – występowanie innych objawów chorobowych,
      – stan powłok skórnych – występowanie otarć, skaleczeń i chorób skóry;
   b) czy w przypadku, gdy w gospodarstwie znajdują się chore lub ranne zwierzęta, zostały one odizolowane od reszty stada oraz czy zapewniono im opiekę lekarsko-weterynaryjną i w zależności od stanu zdrowia odpowiednie warunki np. ściółkę lub wyższa temperaturę;
   c) czy w gospodarstwie znajdują się pomieszczenia lub wydzielone miejsca, które mogą służyć do odizolowania chorego zwierzęcia oraz czy ich liczba lub powierzchnia są adekwatne do liczebności stada.

10) **Dokumentacja –** powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia.

    Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie .

3. Kontrola gospodarstw utrzymujących świnie.

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1obejmuje:

1) **System utrzymania zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzęta utrzymywane są w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi tj. zwierzęta utrzymywane są w kojcach na ściółce lub bez ściółki pojedynczo lub grupowo.

   W przypadku utrzymywania świń grupowo należy sprawdzić czy :

   - w jednym kojcu umieszczone są zwierzęta w podobnym wieku,
   - zostały podjęte działania minimalizujące agresję i zapobiegające walkom zwierząt,
   - w przypadkach, gdy zwierzę jest chore, zranione, wykazuje cechy agresywne lub jest atakowane przez inne zwierzęta, czasowo utrzymywane jest pojedynczo.

   W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.

2) **Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:

   a) czy podmiot ma rozpoznany status w odniesieniu do choroby Aujeszky'ego;

   b) czy w gospodarstwie znajduje się:
      - wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - wydzielone miejsce do składowania obornika,
      - miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
      - maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
      - środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;

   c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

   d) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane są w czystości;

e) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*;

f) czy w gospodarstwie nie są przetrzymywane produkty lecznicze weterynaryjne zawierające:
   - substancje o działaniu beta-agonistycznym, które mogą być stosowane w celu przyspieszenia porodu,
   - oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne;

g) czy w gospodarstwie przestrzegany jest zakaz podawania zwierzętom gospodarskim:
   - substancji o działaniu tyreostatycznym,
   - stilbenów, pochodnych stilbenów, ich soli i estrów,
   - substancji o działaniu beta–agonistycznym,
   - oestradiolu 17ß i jego pochodnych estropodobnych,
   - substancji o działaniu estrogennym innych niż oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne oraz o działaniu androgennym lub gestagennym,

   w innym celu niż leczenie zwierząt, z zastrzeżeniem substancji o działaniu hormonalnym w rozrodzie zwierząt gospodarskich, których podawanie jest dopuszczone jedynie przez lekarza weterynarii.

3) Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, kulawizny, biegunki, osowiałość, odstawanie od stada, niepobieranie pokarmu).

Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta podczas przemieszczania na terenie gospodarstwa – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że do popędzania zwierząt nie stosuje się przedmiotów lub narzędzi, które mogą spowodować okaleczenie zwierzęcia, a zaleca się także sprawdzenie:

a) czy ich stosowanie ograniczono do niezbędnego minimum i tylko do sytuacji, gdy przed zwierzętami jest wolna droga, którą mogą się poruszać;

b) czy do przepędzania zwierząt są używane wyłącznie grzechotki, klepaki, płachty z tworzyw sztucznych, sklejki, twardej gumy – nie wolno stosować drągów, prętów ani zakończonych ostro przedmiotów;

c) w odniesieniu do przyrządów emitujących impulsy elektryczne – czy są używane jedynie w sytuacjach gdy zwierzę, przed którym jest wolna przestrzeń, nie reaguje na inne metody stosowane w celu spowodowania jego ruchu do przodu; czy impuls jest stosowany jedynie w mięśnie zadu i trwa nie dłużej niż 1 sekundę; czy pomiędzy kolejnymi impulsami następuje przerwa, a ponadto, jeśli na impuls nie było reakcji, czy był on ponawiany (impulsy elektryczne mogą być stosowane jednokrotnie);

d) czy zwierzęta, które nie mogą poruszać się o własnych siłach nie są ciągnięte za głowę, kończyny, ogon, wykręcany jest im ogon oraz czy stosowane są środki nacisku na gałki oczne, ciągnięcie za uszy oraz inne metody powodujące ból u zwierzęcia;

e) czy wykorzystuje się przy przemieszczaniu zwierząt wzorce zachowań prezentowanych przez większość zwierząt gospodarskich:

- podążanie za przywódcą stada,
- reakcja ucieczki przy przekroczeniu „strefy ucieczki" (strefa ucieczki -najmniejsza odległość na jaką zwierzę pozwala się zbliżyć człowiekowi lub naturalnemu wrogowi) – unikanie gwałtownego wkraczania w strefę ucieczki, gdyż może to spowodować panikę zwierzęcia,
- przemieszczanie zwierząt przy wykorzystaniu „punktu równowagi" znajdującego się na wysokości łopatki zwierzęcia – aby spowodować ruch zwierzęcia do przodu należy przesunąć się w kierunku zadu zwierzęcia wchodząc w zakres strefy ucieczki, jeśli zaś chcemy, aby zwierzę się cofnęło, należy przesunąć się w kierunku głowy zwierzęcia wchodząc w zakres strefy ucieczki; w celu zatrzymania zwierzęcia należy wyjść poza strefę ucieczki.

5) Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:

a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz zabezpiecza się je przed muchami i gryzoniami;

b) czy podłoga jest twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka, nieśliska oraz nie ma w niej dziur i ubytków, które mogłyby być niebezpieczne dla zwierząt; w przypadku utrzymywania świń w pomieszczeniach inwentarskich na

betonowej podłodze szczelinowej, powinna ona odpowiadać poniższym wymaganiom:

- szerokość otworów w podłodze w przypadku prosiąt nie może wynosić więcej niż 11 mm dla prosiąt, 14 mm dla warchlaków, loszek i knurków hodowlanych, 18 mm dla tuczników oraz 20 mm dla loszek po pokryciu lub loch,
- szerokość beleczki w podłodze powinna wynosić co najmniej 50 mm dla prosiąt i warchlaków oraz 80 mm dla tuczników, loszek i knurków hodowlanych, loszek po pokryciu lub loch;

c) czy w pomieszczeniu nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy u zwierząt;

d) czy w przypadku kojca do proszenia zapewnia on prosiętom swobodny dostęp do karmiącej lochy oraz czy kojec ten jest wyposażony w przegrodę zapobiegającą przygnieceniu prosiąt przez lochę i czy wydzielono w nim część ze ściółką o powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek wszystkich prosiąt;

e) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;

f) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;

g) czy warunki utrzymania zwierząt w przypadku systemu otwartego uwzględniają fakt, iż zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w takim systemie musi być zapewniona ochrona przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi; należy sprawdzić zapewniono osłonę przed zbyt silnym słońcem, wiatrem, niskimi temperaturami oraz przed przeciągami.

6) Minimalne normy powierzchni – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni tj.

a) w systemie utrzymywania zwierząt pojedynczo, powierzchnia kojca powinna wynosić co najmniej:

- 6 m^2 – dla knurów, a w przypadku, gdy kojec ten jest wykorzystywany do krycia – 10 m^2,
- 3,5 m^2 – dla loch w okresie porodu i odchowu prosiąt ssących,

- 2,7 m^2 – dla knurów i loszek hodowlanych o masie ciała od 30 do 110 kg,
- długość zwierzęcia powiększoną o 0,3 m, nie mniej jednak niż 2 m, zaś szerokość 0,6 m – dla loch;

b) w systemie utrzymywania zwierząt grupowo, powierzchnia kojca w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić co najmniej:
- dla knurów - 6 m^2,
- dla warchlaków i tuczników o masie ciała:
  do 10 kg – 0,15 m^2,
  powyżej 10 do 20 kg – 0,2 m^2,
  powyżej 20 do 30 kg – 0,3 m^2,
  powyżej 30 do 50 kg – 0,4 m^2,
  powyżej 50 do 85 kg – 0,55 m^2,
  powyżej 85 do 110 kg – 0,65 m^2,
  powyżej 110 kg - 1 m^2,
- dla knurków i loszek hodowlanych o masie ciała od 30 do 110 kg – 1,4 m^2,
- dla loch – 2,25 m^2 (w przypadku loch prośnych co najmniej 1,3 m^2 powierzchni kojca powinno stanowić stałe podłoże i nie więcej niż 15 % tego podłoża otwory odpływowe, w przypadku utrzymania loch w grupie do 5 sztuk powierzchnia powinna być o 10% większa, zaś w przypadku utrzymywania loch w grupie powyżej 39 sztuk, powierzchnia może być mniejsza o 10 % – wymaganie to do dnia 1 stycznia 2013 r. nie dotyczy gospodarstw, które zostały oddane do użytku przed dniem 26 marca 2004 r. oraz nie były modernizowane w okresie od dnia 26 marca 2004 r. do dnia 1 maja 2004 r.),
- dla loszek po pokryciu – 1,64 m^2 (co najmniej 0,95 m^2 powierzchni kojca powinno stanowić stałe podłoże i nie więcej niż 15 % tego podłoża otwory odpływowe, w przypadku utrzymania loch w grupie do 5 sztuk powierzchnia powinna być o 10% większa, zaś w przypadku utrzymywania loch w grupie powyżej 39 sztuk, powierzchnia może być mniejsza o 10 % – wymaganie to do dnia 1 stycznia 2013 r. nie dotyczy gospodarstw, które zostały oddane do użytku przed dniem 26 marca 2004 r. oraz nie były modernizowane w okresie od dnia 26 marca 2004 r. do dnia 1 maja 2004 r.),

– dla loch lub loszek, utrzymywanych grupowo od 4 tygodnia po pokryciu do tygodnia przed przewidywanym terminem proszenia, w gospodarstwie utrzymującym co najmniej 10 sztuk, długość każdego z boków kojca powinna wynosić co najmniej dla grup do 5 sztuk – 2,41 m, zaś dla grup powyżej 5 sztuk – 2,81 m (wymaganie to do dnia 1 stycznia 2013 r. nie dotyczy gospodarstw, które zostały oddane do użytku przed dniem 26 marca 2004 r. oraz nie były modernizowane w okresie od dnia 26 marca 2004 r. do dnia 1 maja 2004 r.);

c) W przypadku utrzymywania świń w systemie otwartym, powierzchnia utrzymywania, w przeliczeniu na dorosłą sztukę, powinna wynosić co najmniej 15 m^2.

W celu przeprowadzenia kontroli minimalnych norm powierzchni zapewnionych zwierzętom utrzymywanych w pomieszczeniach inwentarskich, powiatowy lekarz weterynarii może posiłkować się przedstawionymi planami pomieszczeń inwentarskich, jednak powinien dokonać także pomiaru kilku losowo wybranych kojców, co najmniej 2-4 %. W przypadku kontroli minimalnych norm powierzchni zapewnionych zwierzętom utrzymywanych w systemie bez wydzielonego legowiska, zwłaszcza przy systemie otwartym, ocenę powierzchni można dokonać na podstawie przedstawionych planów, liczby zwierząt oraz obserwacji, bez konieczności dokonywania pomiarów.

7) Pozostałe warunki utrzymania – w szczególności:

a) czy zapewniono zwierzętom swobodę ruchu, w szczególności czy świnie nie są utrzymywane na uwięzi;

b) czy w przypadku, gdy gospodarstwo utrzymuje 10 loch lub więcej, lochy i loszki od 4. tygodnia po pokryciu do tygodnia przed przewidywanym terminem proszenia są utrzymywane grupowo;

c) czy zwierzęta utrzymywane pojedynczo mają zapewniony kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami;

d) czy świniom zapewniono stały dostęp do materiałów i przedmiotów absorbujących ich uwagę, w szczególności słomy, siana, drewna i trocin, o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na zdrowie zwierząt – materiały umożliwiające rycie i manipulację są podstawowa formą zapewnienia świniom dobrostanu oraz zminimalizowania agresji; dodatkowo zaleca się stosowanie innych przedmiotów do zabawy jak łańcuchy, piłki, puste butelki plastikowe itp.;

e) czy w przypadku, gdy konstrukcja systemu odprowadzania gnojowicy na to pozwala, lochy i loszki otrzymują w tygodniu poprzedzającym proszenie, materiał umożliwiający budowę gniazda;

f) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego o natężeniu 40 lux przez co najmniej 8 godzin dziennie;

g) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną zaleca się utrzymywanie świń w następujących warunkach;

Wymogi termiczno-wilgotnościowe dla prosiąt.

wiek	**temperatura powietrza ° C**	**wilgotność względna %**	**prędkość ruchu powietrza m/s**	**ochładzanie mW/cm²**
1-3 dniowe	34 - 32	60	0,1	8 - 5
4-14 dniowe	32 - 28	60	0,2	9 - 10
15-21 dniowe	27 - 23	60	0,2	10 - 12
22-28 dniowe	25 - 23	60	0,2	12 - 17
29-56 dniowe	23 - 21	60	0.2	17 - 21

Parametry mikroklimatu w pomieszczeniach dla świń.

Zwierzęta	**Temperatura ºC**			**Wilgotność wzgl. %**			**Prędkość powietrza m/s**	
	Min.	**Opt.**	**max**	**Min.**	**Opt.**	**Max.**	**Zima**	**Lato**
Knury i loszki hod.	14	17	17	60	70	80	0,2	0,4
Lochy luźne	12	15	20	60	70	80	0,2	0,4
Lochy karmiące	18	20	27	60	70	80	0,2	0,4
Prosięta małe	25	32	34	50	60	70	0,15	0,1
Warchlaki	17	19	25	50	60	70	0,2	0,3
Tuczniki :								
65 kg	15	18	22	60	70	80	0,2	0,4
95 kg	15	17	20	60	70	80	0,2	0,4
115 kg	12	16	20	60	70	80	0,2	0,4
Dopuszczalne koncentracje domieszek w powietrzu :CO_2-4,6 g/kg ;NH_3-0,0176g/kg ;H_2S-0,01g/kg								

Maksymalna wymiana powietrza w chlewniach (wentylacja mechaniczna)

Grupa technologiczna	**Maksymalna Wymiana/zwierzę m³/h**	**Powierzchnia otworów wlotowych/zwierzę (przy 2,5 cm²/m³w m²)**	**Wydajność wentylatorów wlotowych m³/h**
Maciory z prosiętami	200-250	0,05-0,06	f 30 cm-1800 f 35 cm-3000
Prosięta odsadzone	30	0,01	f 40 cm-4500
Maciory luźne i prośne	150	0,04	f 45 cm-6000

Tuczniki	100 (1 m^3/kg)	0,025	f 50 cm-8000

h) czy stężenia gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt:
   - dwutlenku węgla (CO2) nie powinno przekraczać 3 000 ppm,
   - siarkowodoru (H2S) nie powinno przekraczać 5 ppm,
   - amoniaku (NH3) nie powinna przekraczać 20 ppm;

i) czy natężenie hałasu nie przekracza 85 db oraz czy w pomieszczeniach inwentarskich nie panuje hałas stały lub wywoływany nagle;

j) czy termin odsadzania prosiąt, nie jest krótszy niż 28 dni od dnia urodzenia; w przypadku gdy prosięta zostały odsadzone w terminie 21 dni od urodzenia, konieczne jest skontrolowanie jakie były wskazania do wcześniejszego odsadzenia oraz czy prosięta zostały umieszczone w oczyszczonym i zdezynfekowanym pomieszczeniu odizolowanym od pomieszczeń, w których utrzymywane są lochy.

8) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy:

a) zwierzęta starsze niż 2 tygodnie mają zapewniony stały dostęp do wody (przez stały dostęp do wody rozumie się stosowanie poideł automatycznych);

b) świnie są żywione co najmniej raz dziennie;

c) czy świniom utrzymywanym grupowo zapewniono jednoczesny dostęp do paszy;

d) czy lochom i loszkom w okresie między odsadzeniem prosiąt, a okresem okołoporodowym zapewniono wystarczającą ilość pokarmu wysokoenergetycznego oraz pokarmu objętościowego lub wysokowłóknistego.

Zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną, zaleca się żywienie loch paszą dla loch prośnych zawierającej 2800-3000 kcal energii strawnej/kg, > 7% włókna. Jednym z bardzo ważnych czynników branych pod uwagę przy bilansowaniu mieszanek dla loch prośnych jest poziom i jakość włókna. Zwiększony poziom włókna to poprawa zdrowotności, składu mleka, poprawa prośności, redukcja problemów poporodowych

e) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.

9) Stan zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien przeprowadzić kontrolę ogólnego stanu zdrowia, biorąc pod uwagę:

a) czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:
   - stan odżywienia zwierząt,

- stan racic,
- występowanie kulawizn i ich stopień,
- występowanie innych objawów chorobowych,
- stan powłok skórnych – występowanie otarć, skaleczeń i chorób skóry;

b) czy w przypadku, gdy w gospodarstwie znajdują się chore lub ranne zwierzęta, zostały one odizolowane od reszty stada oraz czy zapewniono im opiekę lekarsko-weterynaryjną i w zależności od stanu zdrowia odpowiednie warunki np. ściółkę lub wyższa temperaturę;

c) czy w gospodarstwie znajdują się pomieszczenia lub wydzielone miejsca, które mogą służyć do odizolowania chorego zwierzęcia oraz czy ich liczba lub powierzchnia są adekwatne do liczebności stada.

d) czy lochy i loszki umieszczone w kojcach do proszenia, zostały poddane czyszczeniu oraz w razie konieczności leczeniu przeciwko zewnętrznym i wewnętrznym pasożytom.

10) **Dokumentacja** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia.

Ponadto kontroli podlegają także rejestry śmiertelności, do których powinny być wpisane dane dotyczące liczby padłych zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie.

11) **Zabiegi na zwierzętach** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy w gospodarstwie prowadzi się zabiegi polegające na redukcji kłów u prosiąt i knurów i obcinaniem części ogona. W przypadku gdy takie zabiegi są przeprowadzane w gospodarstwie należy sprawdzić czy redukcja kłów prowadzona poprzez ścieranie lub obcinanie kła z pozostawieniem nienaruszonej gładkiej powierzchni jest wykonywana do 7 dnia życia.

W przypadku prowadzenia obcinania części ogona, powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zabieg ten jest wykonywany do 7 dnia życia, a jeśli jest wykonywany później czy została zastosowane znieczulenie. Ponadto powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy zabiegi obcinania są prowadzone rutynowo czy też uprzednio podjęto środki zapobiegające okaleczaniu, w szczególności poprzez zmianę warunków tj. zagęszczenie, materiał manipulacyjny oraz niemieszanie grup.

W przypadku kastracji prosiąt należy sprawdzić czy była ona przeprowadzona do 7 dnia, a jeśli później to czy zastosowano znieczulenie.

W przypadku kastracji oraz obcinania ogona zabiegi te powinny być wykonywane przez lekarza weterynarii, z zachowaniem koniecznej ostrożności, w sposób zapewniający ograniczenie cierpień i stresu zwierzęcia.

4. Kontrola gospodarstw utrzymujących kury nioski (gospodarstwa utrzymujące powyżej 350 kur).

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1 obejmuje.

1) **System utrzymania zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy kury nioski utrzymywane są w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi tj. systemie otwartym lub w pomieszczeniach inwentarskich:
   a) w klatkach jednopoziomowych lub wielopoziomowych;
   b) bez klatek jednopoziomowe lub wielopoziomowo.

   W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.
2) **Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:
   a) czy w gospodarstwie znajduje się:
      – wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      – wydzielone miejsce do składowania obornika,
      – miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      – odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,

- maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
- środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;

b) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta utrzymywane są w czystości;

d) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*.

3) Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca on uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, biegunki, osowiałość, itp.).

Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

Ponadto w przypadku, gdy w pomieszczeniu inwentarskim zainstalowane są co najmniej dwa poziomy klatek, czy pomieszczenia te są wyposażone w urządzenia i sprzęt umożliwiający sprawdzanie wszystkich klatek oraz ułatwiający usuwanie z nich ptaków.

4) Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta – powiatowy lekarz weterynarii powinien ocenić sposób obsługi ptaków a więc zaleca się zwrócenie uwagi, czy ptaki są wyjmowane z klatek ostrożnie i pojedynczo – ptaków nie można wyciągać z kontenerów za skrzydła lub nogi; czy klatka jest skonstruowana w taki sposób aby zapewnić osobie obsługującej swobodne wyjmowanie i wkładanie ptaków do klatki.

5) Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:

a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt, niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich regularnie a padłe ptaki przynajmniej raz na dobę;

b) czy w pomieszczeniu lub klatce nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy;

c) czy klatki są skonstruowane tak, aby uniemożliwić ucieczkę ptaków;

d) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;

e) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;

f) czy warunki utrzymania zwierząt w przypadku gdy kury mają dostęp do wybiegu uwzględniają fakt, iż zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w takim systemie musi być zapewniona ochrona przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

6) Minimalne normy obsady w systemie utrzymywania niosek w klatkach niezmodyfikowanych – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając iż:

a) powierzchnia klatki przypadająca na 1 ptaka powinna wynosić co najmniej 550 cm^2;

b) wysokość klatki – na 65% powierzchni powinna wynosić co najmniej 40 cm, natomiast w dowolnym jej punkcie może być niższa niż 35 cm. W przypadku, gdy klatka na jakiejś powierzchni jest niższa niż 35 cm, powierzchnia ta nie może być wliczana do powierzchni klatki;

c) stopień nachylenia podłogi nie powinien być większy niż 8° lub 14%;

d) wyposażenie klatki powinno obejmować:
- urządzenia do skracania pazurów;
- pojemnik na paszę o długości 0,1 m x liczba ptaków w klatce,
- pojemnik na wodę o długości 0,1 m x liczba ptaków w klatce, lub
- co najmniej 2 poidła kropelkowe lub kubeczkowe, dostępne dla wszystkich kur znajdujących się w klatce.

Ustalając maksymalna liczbę kur w klatce należy wziąć pod uwagę nie tylko powierzchnię przypadającą na kurę lecz także długość pojemnika na paszę i wodę; w przypadku gdy powierzchnia jest wystarczająca na utrzymanie np. 4 kur, natomiast długość pojemnika na karmę wynosi 0,3 m, w klatce mogą być utrzymywane jedynie 3 kury.

Ustalając maksymalna obsadę kurnika należy:
- określić maksymalna liczbę kur w klatce,
- policzyć liczbę klatek,
- pomnożyć liczbę klatek przez liczbę kur przypadającą na klatkę (należy pamiętać, iż w przypadku gdy z obliczeń otrzymujemy liczbę z ułamkiem np. 4,5

to w klatce maksymalnie mogą znajdować się 4 kury, a więc obliczając maksymalną obsadę kurnika mnożymy liczbę klatek przez 4 a nie 4,5).

Klatki spełniające powyższe wymagania mogą być stosowane jedynie do 31 grudnia 2011 r.

7) **Minimalne normy obsady w systemie utrzymywania niosek w klatkach zmodyfikowanych** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając iż:

a) powierzchnia klatki przypadającą na 1 ptaka powinna wynosić co najmniej 750 cm^2, w tym powierzchnia użytkowa bez gniazda powinna wynosić co najmniej 600 cm^2, a powierzchnia całkowita klatki powinna wynosić co najmniej 2000 cm^2;

b) wysokość powierzchni użytkowej klatki bez gniazda powinna wynosić co najmniej 45 cm; w przypadku, gdy klatka na jakiejś powierzchni jest niższa niż 45 cm powierzchnia taka nie może być wliczana do części użytkowej klatki;

c) wysokość pozostałej części klatki nie wchodzącej w skład części użytkowej powinna wynosić co najmniej 20 cm; w przypadku, gdy klatka na jakiejś powierzchni jest niższa niż 20 cm, powierzchnia taka nie może być wliczana do wymiarów klatki;

d) szerokość klatki powinna wynosić co najmniej 30 cm; w przypadku, gdy klatka w jakieś części jest węższa niż 30 cm, powierzchnia ta nie może być wliczana do wymiarów klatki.

e) stopień nachylenia podłogi nie powinien być większy niż 8° lub 14%;

f) wyposażenie klatki powinno obejmować:

- urządzenia do skracania pazurów,
- pojemnik na paszę o długości 0,12 m x liczba ptaków w klatce,
- pojemnik na wodę o długości 0,12 m x liczba ptaków w klatce, lub
- co najmniej 2 poidła kropelkowe lub kubeczkowe dostępne dla każdej z kur znajdujących się w klatce,
- gniazdo,
- grzędy o długości 0,15 m x liczba ptaków w klatce,
- ściółkę w ilości umożliwiającej kurom dziobanie i grzebanie; ściółkę może stanowić dowolny kruchy i sypki materiał umożliwiający kurom realizacje potrzeb etologicznych tj. grzebania.

Ustalając maksymalną liczbę kur w klatce należy wziąć pod uwagę nie tylko powierzchnię przypadającą na kurę, a także długość pojemnika na paszę i wodę oraz długość grzędy. W przypadku gdy powierzchnia jest wystarczająca na utrzymanie np.

4 kur, natomiast długość pojemnika na karmę wynosi 0,3 m lub długość grzędy wynosi 0, 45 m, w klatce mogą być utrzymywane jedynie 3 kury.

Ustalając maksymalna obsadę kurnika należy:

- określić maksymalna liczbę kur w klatce,
- policzyć liczbę klatek,
- pomnożyć liczbę klatek przez liczbę kur przypadającą na klatkę (należy pamiętać, iż w przypadku gdy z obliczeń otrzymujemy liczbę z ułamkiem np. 4,5 kury na jedną klatkę to w klatce maksymalnie mogą znajdować się 4 kury, a więc obliczając maksymalną obsadę kurnika mnożymy liczbę klatek przez 4, a nie 4,5).

8) Minimalne normy obsady w systemie utrzymywania niosek w systemie bezklatkowym - powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając iż:

a) powierzchnia przypadająca na jednego ptaka powinna wynosić 9 kur na 1 m^2; w gospodarstwach, w których znajdują się kurniki funkcjonujące w dniu 26 marca 2004 r., jeżeli w kurnikach tych:
   - od dnia 3 sierpnia 1999 r. były utrzymywane kury nioski w systemie bezklatkowym,
   - utrzymywane kury nioski miały zapewniony dostęp do otwartych wybiegów

   do dnia 31 grudnia 2011 r. maksymalna obsada kur niosek na m^2 powierzchni kurnika może wynosić 12 sztuk;

b) wymiary powierzchni pokrytej ściółką powinny wynosić co najmniej 1/3 powierzchni podłogi przy czym powierzchnia ściółki, w przeliczeniu na jednego ptaka, powinna wynosić co najmniej 250 cm^2;

c) urządzenia do karmienia:
   - liniowe pojemniki na paszę powinny mieć długość 10 cm x liczba ptaków, lub
   - kołowe pojemniki na paszę powinny mieć długość 4 cm x liczba ptaków;

d) urządzenia do pojenia:
   - liniowe pojemniki na wodę powinny mieć długość 2,5 cm x liczba ptaków, lub
   - kołowe pojemniki na wodę powinny mieć długość 1 x liczba ptaków, lub
   - poidła kropelkowe lub kubeczkowe – powinno przypadać 1 poidło na nie więcej niż na 10 ptaków, lub

- co najmniej 2 poidła kropelkowe lub kubeczkowe dostępne dla wszystkich kur, w przypadku podłączenia poideł do sieci wodociągowej;

e) gniazda:
   - pojedyncze powinny przypadać na maksymalnie 7 ptaków,
   - grupowe powinny przypadać na maksymalnie 120 ptaków na m2 powierzchni gniazda;

f) grzędy powinny zostać umieszczone nad powierzchnią niepokrytą ściółką i liczyć 15 cm długości x liczba ptaków, przy czym odległość między grzędami wynosić powinna co najmniej 30 cm, a odległość między grzędą a ścianą, co najmniej 20 cm.

Ustalając maksymalna liczbę kur w klatce należy wziąć pod uwagę nie tylko powierzchnię przypadającą na kurę lecz także powierzchnia kurnika pokryta ściółką oraz długość pojemnika na paszę i wodę, długość grzędy oraz liczba gniazd bądź ich powierzchnia. W przypadku gdy powierzchnia jest wystarczająca na utrzymanie np. 4 kur, natomiast długość pojemnika na karmę wynosi 0,3 m lub długość grzędy wynosi 0, 45 m, w klatce mogą być utrzymywane jedynie 3 kury.

W przypadku utrzymywania kur nieśnych w systemie bezklatkowym na kilku poziomach, między którymi kury mogą się swobodnie poruszać, dopuszczalne jest stosowanie nie więcej niż 4 poziomów. Ponadto wysokość między poziomami powinna wynosić co najmniej 0,45 m; poziomy powinny być ustawiane tak, aby zapobiec spadaniu nieczystości na niższy poziom; natomiast urządzenia do karmienia i pojenia umieszczone są w sposób umożliwiający każdej z kur jednakowy dostęp do tych urządzeń.

W przypadku, gdy kury mają zapewniony dostęp do otwartych wybiegów, pomieszczenie inwentarskie wyposażone jest w kilka otworów wyjściowych, przy czym otwory te powinny być rozmieszczone równomiernie na całej długości pomieszczenia.

Wymiary otworu wyjściowego powinny wynosić:

- wysokość – co najmniej 0,35 m,
- szerokość – co najmniej 0,4 m, przy czym całkowita szerokość otworów, w przeliczeniu na 1 000 ptaków, powinna wynosić co najmniej 2 m.

Zaleca się, aby powierzchnię wybiegu, dostosować do liczby utrzymywanych kur oraz rodzaju gruntu, mając na względzie jego ochronę przed skażeniem.

W celu przeprowadzenia kontroli maksymalnej obsady kurnika, powiatowy lekarz weterynarii może posiłkować się przedstawionymi planami pomieszczeń inwentarskich, jednak powinien dokonać także pomiaru kilku losowo wybranych

klatek, co najmniej 5 % a w przypadku systemu bezklatkowego powinien dokonać pomiaru pomieszczenia.

Należy pamiętać, iż maksymalną obsadę uzależnia się nie tylko od samej powierzchni dostępnej dla ptaków lecz także od spełnienia innych wymagań jak np. odpowiednia długość grzęd, odpowiednia liczba gniazd itp.

9) Pozostałe warunki utrzymania - w szczególności:

a) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego; czy w przypadku, gdy stosowane jest oświetlenie naturalne, okna rozmieszczone są równomiernie tak aby zapewnić równomierne oświetlenie całego kurnika; czy w przypadku stosowania oświetlenia sztucznego pomieszczenia są oświetlane w rytmie dobowym tak aby około 1/3 doby stanowiło okres ciemności oraz aby występowały okresy przyciemnienia odpowiadające zmierzchowi; zaleca się, aby oświetlenie pomieszczenia, w którym utrzymywane są kury nioski wynosiło 20 lux/m^2 powierzchni kurnika; w praktyce jedna 40 watowa żarówka powinna oświetlać 13 m^2 powierzchni budynku lub 60 watowa – 20 m^2 powierzchni;

b) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się uwzględnienie okoliczności, iż optymalna temperatura dla kur niosek powyżej 11 tyg. w pomieszczeniu z dodatkowym źródłem ciepła powinna mieścić się w przedziale 15 – 18° C, zaś w pomieszczeniu bez dodatkowego źródła ciepła optymalna temperatura to 17° C; dla kur niosek powyżej 20 tyg. w pomieszczeniu z dodatkowym źródłem ciepła temperatura powinna mieścić się w przedziale 13 – 16° C zaś w pomieszczeniu bez dodatkowego źródła ciepła optymalna temperatura to 15° C; natomiast wilgotność względna powietrza w kurniku powinna mieścić się w granicach 60-70%;

c) czy stężenia gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się, aby nie przekraczały:
   - 2 500 ppm w przypadku dwutlenku węgla (CO2),
   - 10 ppm w przypadku siarkowodoru (H2S),
   - 26 ppm w przypadku amoniaku (NH3);

d) czy poziom hałasu jest zminimalizowany.

10) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz czy są karmione co najmniej raz dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego;

b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody;

c) czy w przypadku utrzymania ptaków w klatce, w każdej klatce znajduje się pojemnik na paszę i wodę o odpowiedniej długości lub zamiast pojemnika na wodę odpowiednia liczba poideł kropelkowych albo kubeczkowych, dostępne dla każdego z ptaków znajdujących się w klatce;

d) czy w przypadku utrzymywania kur w systemie bezklatkowym, w pomieszczeniu znajdują się pojemniki na pasze i wodę odpowiedniej długości lub zamiast pojemników na wodę, odpowiednia liczba poideł kropelkowych albo kubeczkowych dostępne dla każdej z kur.

11) Stan zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:

- stan upierzenia,
- biegunki,
- osowiałość,
- występowanie innych objawów chorobowych.

12) Dokumentacja – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia.

Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie.

13) Zabiegi na zwierzętach – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy w gospodarstwie prowadzi się zabiegi przycinania dziobów oraz czy zabiegi

te są wykonywane przez lekarza lub technika weterynarii bądź pod ich kontrola oraz czy wykonywane są nie później niż w 9 dniu życia.

5. Kontrola gospodarstw utrzymujących kurczęta brojlery (gospodarstwa utrzymujące powyżej 500 sztuk kurcząt z przeznaczeniem na produkcję mięsa).

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1 obejmuje:

1) **System utrzymania zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy brojlery utrzymywane są w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi tj. w pomieszczeniach inwentarskich, na ściółce.

   W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.

2) **Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw-** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:

   a) czy w gospodarstwie znajduje się:
      - wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - wydzielone miejsce do składowania obornika,
      - miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
      - maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
      - środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;

   b) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

   c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane są w czystości;

   d) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*.

3) **Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela** – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej dwa razy dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca on uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, biegunki, osowiałość, itp.), obniżony poziom dobrostanu oraz czy w przypadku stwierdzenia u kurcząt poważnych urazów, uszkodzeń ciała lub wyraźne objawów zaburzeń stanu zdrowia, takich jak trudności w chodzeniu, poważne puchliny brzuszne lub wady rozwojowe mogące być przyczyną cierpień, kurczęta poddawane są leczeniu lub natychmiastowemu ubojowi. W przypadku, jeśli z dokumentacji wynika, iż ubijano kurczęta z ww. powodów powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy otrzymał taką informację od właściciela kurnika.

   Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) **Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta** – powiatowy lekarz weterynarii powinien ocenić sposób obsługi ptaków a więc, czy ptaki nie są chwytane za skrzydła lub nogi; czy obsługa zachowuje się spokojnie nie płosząc ptaków.

5) **Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:

   a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt, niezjedzone resztki paszy są usuwane z pomieszczeń inwentarskich regularnie a padłe ptaki przynajmniej raz na dobę;
   b) czy w pomieszczeniu nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy;
   c) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji i są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;
   d) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;
   e) czy kurnik, jego wyposażenie oraz znajdujący się w nim sprzęt jest czyszczony i odkażany, a ściółka wymieniana przed każdym umieszczeniem w nim nowego stada kurcząt brojlerów.

6) **Minimalne normy obsady** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy ptakom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni tj.: maksymalne zagęszczenie ptaków nie powinno przekraczać 33 kg/m^2 – w przypadku, gdy właściciel nie zgłaszał powiatowemu lekarzowi przed wprowadzeniem ptaków do kurnika zamiaru zwiększenia obsady.

Podczas kontroli powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściwie obliczono poziom obsady brojlerów w kurniku tj. poprzez obliczenie łącznej masy żywych kurcząt brojlerów, w przeliczeniu na 1 m^2 stale dostępnej im powierzchni użytkowej wyłożonej ściółką, a także czy takie obliczenia są dokonywane od 7 dnia życia kurcząt co 7 dni poprzez:

- zważenie co najmniej 1 % losowo wybranych kurcząt,
- obliczenie średniej masy zważonych kurcząt,
- pomnożenie średniej masy zważonych kurcząt przez liczbę kurcząt znajdujących się w kurniku na tej samej powierzchni użytkowej i podzielenie przez stale dostępną im powierzchnię użytkową wyłożoną ściółką, wyrażoną w m^2;

śr. masa kurcząt X liczba kurcząt/ pow. użytkowa pokryta ściółką (m^2)

oraz w dniu wysłania kurcząt do ubojni, poprzez:

- obliczenie średniej masy kurcząt wysyłanych do ubojni,
- pomnożenie średniej masy kurcząt wysyłanych do ubojni przez liczbę kurcząt znajdujących się w kurniku na tej samej powierzchni użytkowej i podzielenie przez stale dostępną im powierzchnię użytkową wyłożoną ściółką, wyrażoną w m^2.

Podczas kontroli powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić wyposażenie kurnika w:

- urządzenia do karmienia – liniowe lub kołowe pojemniki na paszę
- urządzenia do pojenia – liniowe lub kołowe pojemniki na wodę lub poidła kropelkowe lub kubeczkowe,
- ściółkę.

W przypadku urządzeń do karmienia i pojenia, które znajdują się nad ściółką tak, że ptaki mogą korzystać z powierzchni znajdującej się pod takim karmidłem, powierzchnia ta może być wliczana do ogólnej powierzchni kurnika.

w przypadku, gdy właściciel dokonał zgłoszenia, iż planuje zwiększenie obsady, możliwe jest maksymalne zagęszczenia na poziomie 39 kg/m^2 lub 42 kg/m^2, wówczas

powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować dokumentację wymaganą przy prowadzeniu zwiększonej obsady brojlerów (patrz pkt 10 niniejszego rozdziału.)

W celu przeprowadzenia kontroli maksymalnej obsady pomieszczenia, powiatowy lekarz weterynarii może posiłkować się przedstawionymi planami pomieszczeń inwentarskich, jednak powinien dokonać pomiaru pomieszczenia.

7) Pozostałe warunki utrzymania - w szczególności:

a) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła; czy na co najmniej 80% powierzchni użytkowej, zaś natężenie światła, mierzone na poziomie oka ptaka, wynosi co najmniej 20 lx (w przypadku, gdy stosowane jest niższe natężenie światła konieczne jest przedstawienie przez właściciela opinii lekarza weterynarii, który może dopuścić czasowe ograniczenie poziomu natężenia oświetlenia); czy w okresie od siódmego dnia od wstawienia kurcząt do kurnika do 3 dni przed wysyłką kurcząt do rzeźni oświetlenie dostosowane jest do 24-godzinnego rytmu, z okresami zaciemnienia trwającymi co najmniej 6 godzin ogółem i co najmniej z jednym okresem nieprzerwanego zaciemnienia trwającym przynajmniej 4 godziny, z wyłączeniem okresów przyciemniania;

b) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; czy wentylacja działa w sposób zapewniający uniknięcie przegrzania i, w razie konieczności, w powiązaniu z systemami ogrzewania w celu usunięcia nadmiaru wilgoci, zapewniając zwłaszcza w kurnikach utrzymujących zwiększona obsadę, iż:
   - temperatura wewnątrz kurnika nie przekracza temperatury na zewnątrz więcej niż o 3 °C, jeżeli temperatura na zewnątrz kurnika mierzona w cieniu przekracza 30 °C,
   - średnia wilgotność względna mierzona wewnątrz kurnika w okresie 48 godzin nie przekracza 70 %, jeżeli temperatura na zewnątrz kurnika jest niższa niż 10 °C;

c) czy stężenie gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla tych zwierząt:
   - stężenie amoniaku (NH_3) nie przekracza 20 ppm,
   - stężenie dwutlenku węgla (CO_2) nie przekracza 3 000 ppm;

d) czy poziom hałasu w kurniku jest zminimalizowany tzn. czy wentylatory, maszyny do karmienia lub inne wyposażenie jest tak skonstruowane, umieszczone, obsługiwane i utrzymywane, aby powodowało możliwie najmniejszy hałas.

8) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz paszy lub karmione są w okresie oświetlenia paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego;

b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.

9) Stan zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić, czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:

- stan upierzenia,
- biegunki,
- osowiałość,
- występowanie innych objawów chorobowych.

10) Dokumentacja – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia.

Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły.

Ponadto kontroli podlega dokumentacja prowadzona przez posiadacza kurnika i zawierzająca następujące informacje:

- liczba wprowadzonych kurcząt,
- powierzchnia użytkowa,
- liczba padłych kurcząt stwierdzona podczas każdej kontroli i przyczyny ich śmierci,
- liczba kurcząt uśmierconych i przyczyny ich uśmiercenia,
- liczba kurcząt pozostałych w stadzie po sprzedaży lub po uśmierceniu;
- nazwa mieszańca kurcząt brojlerów, jeżeli jest znana,
- wskaźnik śmiertelności dziennej – liczba kurcząt padłych w kurniku tego samego dnia, w tym uśmierconych z powodu choroby lub z innych przyczyn, podzielona przez liczbę kurcząt brojlerów znajdujących się w kurniku w tym dniu, otrzymaną wartość należy pomnożyć przez 100,

Liczba padłych ptaków x 100/ liczba ptaków kurniku

– skumulowany wskaźnik śmiertelności dziennej, będący sumą wskaźników śmiertelności dziennej.

Powyższa dokumentacja, powinna być przechowywana przez 3 lata od dnia umieszczenia kurcząt w kurniku, i udostępniana powiatowemu lekarzowi weterynarii do kontroli.

Art. 12f ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o *ochronie zwierząt*, mówi jedynie o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie .

Ponadto w przypadku kontroli w gospodarstwie utrzymującym zwiększoną obsadę kurcząt, powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy właściciel posiada i aktualizuje dokumentację zawierającą szczegółowe opisy systemu produkcji, a w szczególności:

a) plan kurnika, w tym wymiary powierzchni użytkowej;
b) opis systemu wentylacji oraz, jeżeli to konieczne, schładzania i ogrzewania wraz z jego lokalizacją, plan wentylacji zawierający docelowe parametry jakości powietrza, takie jak prędkość przepływu powietrza i temperatura;
c) informacje dotyczące:
   – systemów karmienia i pojenia oraz ich lokalizacji,
   – systemów alarmowych i awaryjnych systemów zasilania w przypadku awarii wyposażenia elektrycznego lub mechanicznego niezbędnego dla zdrowia i dobrostanu zwierząt;
d) informacje o typie używanej podłogi i ściółki.

6. <u>Kontrola gospodarstw utrzymujących indyki.</u>

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1 obejmuje:

1) **System utrzymania zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy indyki utrzymywane są w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi

tj. systemie otwartym (jedynie ptaki powyżej 6 tygodnia życia) lub w pomieszczeniach inwentarskich bez klatek.

W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.

2) Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:

a) czy w gospodarstwie znajduje się:
   - wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
   - wydzielone miejsce do składowania obornika,
   - miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
   - odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
   - maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
   - środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;

b) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane są w czystości;

d) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*.

3) Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca on uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, biegunki, osowiałość, itp.).

Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta – powiatowy lekarz weterynarii powinien ocenić sposób obsługi ptaków, a więc, czy

ptaki nie są chwytane za skrzydła lub nogi; czy obsługa zachowuje się spokojnie nie płosząc ptaków.

5) **Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:
   a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz zabezpiecza się je przed muchami i gryzoniami;
   b) czy w pomieszczeniu nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy u zwierząt;
   c) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji i są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;
   d) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;
   e) czy warunki utrzymania zwierząt w przypadku systemu otwartego uwzględniają fakt, iż zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w takim systemie musi być zapewniona ochrona przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

6) **Minimalne normy obsady** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni, tj. w systemie utrzymywania indyków w systemie bezklatkowym maksymalne zagęszczenie powinno wynosić:
   – w przypadku indyków – 40 kg/ 1m^2,
   – w przypadku indyków rzeźnych – 57 kg/1m^2.

   W celu przeprowadzenia kontroli maksymalnej obsady, powiatowy lekarz weterynarii może posiłkować się przedstawionymi planami pomieszczeń inwentarskich, jednak powinien dokonać pomiaru pomieszczenia.

7) **Pozostałe warunki utrzymania** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić w szczególności:
   a) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego; zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną, zaleca się aby oświetlenie indyczarni odpowiadało przez pierwsze 4 - 5 dni – 12

– 15 W/m^2 powierzchni podłogi; później natężenie oświetlenia nie powinno przekraczać 1,5 W/m^2, przy równomiernym oświetleniu całego pomieszczenia;

b) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się uwzględnienie okoliczności, iż zalecana wilgotność względna powietrza w pomieszczeniu mieści się w granicach 60-70%, zaś optymalna temperatura to:

c)

	Pomieszczenia inwentarskie z dodatkowym źródłem ciepła		**Pomieszczenia inwentarskie bez dodatkowego źródła ciepła**
	temperatura pod dodatkowym źródłem ciepła (w °C)	**temperatura w pomieszczeniu (w °C)**	**temperatura optymalna (w °C)**
Indyki			
1. tydzień	35-38	24-26	36
2. tydzień	33-35	22-24	34
3. tydzień	29-32	22-24	31
4. tydzień	26-30	20-22	28
5. tydzień	24-26	18-20	25
6. tydzień	20-24	18-20	22
7-12 tygodni	-	16-20	16-20
powyżej 12 tygodni	-	7 -20	10-20

d) czy stężenia gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się, aby nie przekraczały:
   - 2 500 ppm w przypadku dwutlenku węgla (CO2),
   - 10 ppm w przypadku siarkowodoru (H2S),
   - 26 ppm w przypadku amoniaku (NH3).

8) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz czy są karmione co najmniej raz dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego;

b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a

także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.

9) **Stan zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić, czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:
   - stan upierzenia,
   - biegunki,
   - osowiałość,
   - występowanie innych objawów chorobowych.

10) **Dokumentacja** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia.

    Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie.

11) **Zabiegi na zwierzętach** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy w gospodarstwie prowadzi się zabiegi przycinania dziobów oraz czy zabiegi te są wykonywane przez lekarza lub technika weterynarii bądź pod ich kontrola oraz czy wykonywane są nie później niż w 9 dniu życia.

7. Kontrole gospodarstw utrzymujących gęsi i kaczki.

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1obejmuje:

1) **System utrzymania zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gęsi i kaczki utrzymywane są w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi tj. w systemie otwartym (jedynie ptaki powyżej 6 tygodnia życia) lub w pomieszczeniach inwentarskich.

W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.

2) Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:

a) czy w gospodarstwie znajduje się:
   - wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
   - wydzielone miejsce do składowania obornika,
   - miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
   - odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
   - maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
   - środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;

b) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane są w czystości;

d) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*.

3) Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca on uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, biegunki, osowiałość, itp).

Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta – powiatowy lekarz weterynarii powinien ocenić sposób obsługi ptaków a więc, czy ptaki nie są chwytane za skrzydła lub nogi; czy obsługa zachowuje się spokojnie nie płosząc ptaków.

5) **Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:

a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz zabezpiecza się je przed muchami i gryzoniami;

b) czy w pomieszczeniu nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy u zwierząt;

c) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji i są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;

d) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;

e) czy warunki utrzymania zwierząt w przypadku systemu otwartego uwzględniają fakt, iż zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w takim systemie musi być zapewniona ochrona przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

6) **Minimalne normy obsady** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni.

W systemie utrzymywania gęsi i kaczek pomieszczeniu inwentarskim, obsada powinna wynosić:

– w przypadku gęsi – 19 kg/m^2,
– w przypadku kaczek – 17 kg/m^2.

W celu przeprowadzenia kontroli maksymalnej obsady kurnika, powiatowy lekarz weterynarii może posiłkować się przedstawionymi planami pomieszczeń inwentarskich, jednak powinien dokonać pomiaru pomieszczenia.

W systemie otwartym utrzymywania gęsi i kaczek dopuszczalna obsada powinna wynosić:

– w przypadku gęsi 6,5 kg/ m^2,
– w przypadku kaczek 10,5 kg/ m^2.

Ponadto należy skontrolować czy teren na którym utrzymywane są ptaki został zabezpieczony trwałym ogrodzeniem a także czy ptakom zapewniono ochronę przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

7) Pozostałe warunki utrzymania - w szczególności:

a) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego:

- w przypadku kaczek zaleca się stosowanie oświetlenia całodziennego przez pierwsze 2-3 doby życia, następnie 15 - 16 godz. dzień świetlny; intensywność oświetlenia na 1m^2 podłogi z wysokości 2,5 - 3 m powinna wynosić 3 - 5 W; naturalne oświetlenie: 1m^2 okna na 15 m^2 powierzchni podłogi,
- w przypadku gęsi zaleca się stosunek powierzchni okien do powierzchni podłogi wynoszący 1:25, tzn. na każde 25 m^2 podłogi powinno przypadać 1 m2 powierzchni okna; przy stosowaniu oświetlenia sztucznego, zaleca się natężenie 10 lux;

b) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się uwzględnienie okoliczności, iż wilgotność względna powietrza powinna mieścić się w granicach 65-70%, zaś optymalna temperatura to:

	Pomieszczenia inwentarskie z dodatkowym źródłem ciepła		**Pomieszczenia inwentarskie bez dodatkowego źródła ciepła**
	temperatura pod dodatkowym źródłem ciepła (w °C)	**temperatura w pomieszczeniu (w °C)**	**temperatura optymalna (w °C)**
Kaczki			
1. tydzień	28-30	22-24	29
2-3 tygodni	22-26	20-22	24
3-4 tygodni	20-23	20-22	20
4. tydzień	18-20	18-20	20
5. tydzień	-	18-20	18
6-8 tygodni	-	16-18	16-18
powyżej 8 tygodni	-	12-16	12-16
Gęsi			
1. tydzień	26-30	22-24	28
2. tydzień	24-26	20-22	25
3. tydzień	22-24	20-22	23
4. tydzień	20-22	18-20	20

5. tydzień	-	18-20	18
6-9 tygodni	-	16-18	16-18
powyżej 9. tygodnia	-	5-18	10-18

c) czy stężenia gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się, aby nie przekraczały:
   - stężenie dwutlenku węgla (CO2) 2 500 ppm,
   - stężenie siarkowodoru (H2S) 10 ppm,
   - koncentracja amoniaku (NH3) 26 ppm.

8) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz czy są karmione co najmniej raz dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego;

b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody;

Zaleca się aby dostęp ptaków do karmideł był zwiększany z wiekiem.

Szerokość i wysokość poidła w zależności od wieku gęsi

wiek ptaka	**szerokość**	**wysokość**
do 2 tygodni	4	8
od 2 do 4 tygodni	15 - 20	12
powyżej 4 tygodni	20 - 25	20- 25

9) Stan zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:
- stan upierzenia,
- biegunki,
- osowiałość,
- występowanie innych objawów chorobowych.

10) Dokumentacja – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3

lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia.

Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie.

8. Kontrole gospodarstw utrzymujących strusie.

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1 obejmuje:

1) **System utrzymania zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy strusie utrzymywane są w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi tj. w pomieszczeniach inwentarskich z wybiegiem na ściółce lub bez ściółki.

   W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.

2) **Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:

   a) czy w gospodarstwie znajduje się:
      - wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - wydzielone miejsce do składowania obornika,
      - miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
      - maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
      - środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;

b) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane są w czystości;

d) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*.

3) Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca on uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, biegunki, osowiałość, itp).

Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta– powiatowy lekarz weterynarii powinien ocenić sposób obsługi ptaków a więc, czy obsługa zachowuje się spokojnie nie płosząc ptaków.

5) Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:

a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz zabezpiecza się je przed muchami i gryzoniami;

b) czy w pomieszczeniu nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy;

c) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji i są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;

d) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;

e) czy pomieszczenia dla strusi jest podzielone na sektory, a w jednym sektorze utrzymywane są ptaki w tym samym wieku;

f) czy każdy sektor posiada osobne wyjście na wybieg;

g) czy wybieg dla strusi przylega bezpośrednio do pomieszczenia inwentarskiego; czy na wybiegu znajduje się wydzielone miejsce wysypane piaskiem; czy wybieg

jest zabezpieczony trwałym ogrodzeniem; zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną zaleca się aby, wybiegi były w kształcie prostokąta o boku dłuższym nie mniej jak 40 m. Wybiegi powinno być minimum dwa i należy użytkować je przemiennie.

6) **Minimalne normy obsady** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy ptakom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni tj. w systemie utrzymywania strusi w pomieszczeniu inwentarskim z wybiegiem:
   a) powierzchnia pomieszczenia w przeliczeniu na jednego ptaka powinna wynosić:
      – dla strusi młodych – 0,3 m^2, przy czym powierzchnia całego pomieszczenia powinna wynosić co najmniej 5 m^2,
      – dla strusi dorosłych – 3,5 m^2, przy czym powierzchnia całego pomieszczenia powinna wynosić co najmniej 15 m^2;
   b) wysokość pomieszczenia powinna wynosić:
      – dla strusi młodych – co najmniej 2,2 m,
      – dla strusi dorosłych – co najmniej 3 m;
   c) powierzchnia wybiegu w przeliczeniu na jednego ptaka powinna wynosić:
      – dla strusi młodych – 5 m^2, przy czym powierzchnia całego wybiegu powinna wynosić co najmniej 30 m^2,
      – dla strusi dorosłych – 100 m^2, przy czym powierzchnia całego pomieszczenia powinna wynosić co najmniej 400 m^2.

   W celu przeprowadzenia kontroli maksymalnej obsady pomieszczenia, powiatowy lekarz weterynarii może posiłkować się przedstawionymi planami pomieszczeń inwentarskich, jednak powinien dokonać pomiaru pomieszczenia.

7) **Pozostałe warunki utrzymania** – w szczególności:
   a) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego; W przypadku utrzymywanie strusi w pomieszczeniach uważa się, że oświetlenie naturalne jest wystarczające, jednak w okresie jesienno-zimowym zaleca się przedłużanie naturalnego dnia świetlnego do 14-15 godzin;
   b) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się aby pomieszczenia dla ptaków do 6 miesiąca życia były ogrzewane, mimo iż dorosły struś jest odporny na niskie temperatury, jednak zimą w pomieszczeniach temperatura nie powinna być niższa niż 7- 10 C;

c) czy stężenie gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla tych zwierząt. Zaleca się utrzymywanie strusi w pomieszczeniach dobrze wentylowanych.

8) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz czy są karmione co najmniej raz dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego;

b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody;

9) Stan zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:
- stan upierzenia,
- biegunki,
- osowiałość,
- występowanie innych objawów chorobowych;

b) czy w przypadku gdy w gospodarstwie znajdują się chore lub ranne zwierzęta, zostały one odizolowane od reszty stada oraz czy zapewniono im opiekę lekarsko-weterynaryjną i w zależności od stanu zdrowia odpowiednie warunki np. ściółkę lub wyższą temperaturę;

c) czy w gospodarstwie znajdują się pomieszczenia lub wydzielone miejsca, które mogą służyć do odizolowania chorego zwierzęcia oraz czy ich liczba lub powierzchnia są adekwatne do liczebności stada.

10) Dokumentacja – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia.

Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę

właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie.

9. Kontrole gospodarstw utrzymujących przepiórki.

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1 obejmuje:

1) **System utrzymania zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy przepiórki utrzymywane są w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi tj. w pomieszczeniach inwentarskich w klatkach jedno lub wielopoziomowych pojedynczo lub grupowo oraz w systemie otwartym.
   W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.
2) **Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:
   a) czy w gospodarstwie znajduje się:
      - wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - wydzielone miejsce do składowania obornika,
      - miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
      - maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
      - środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;
   b) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;
   c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane są w czystości;
   d) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*.
3) **Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela** – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co

najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca on uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, biegunki, osowiałość, itp.).

Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) **Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta** – powiatowy lekarz weterynarii powinien ocenić sposób obsługi ptaków a więc, czy ptaki są wyjmowane z klatek ostrożnie i pojedynczo, ptaków nie można wyciągać z kontenerów za skrzydła lub nogi; czy klatka jest skonstruowana w taki sposób aby zapewnić osobie obsługującej swobodne wyjmowanie i wkładanie ptaków do klatki.

5) **Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia i klatki dla ptaków oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:

   a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt, niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich regularnie, a padłe ptaki przynajmniej raz na dobę;

   b) czy w pomieszczeniu lub klatce nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy;

   c) czy klatki są skonstruowane tak, aby uniemożliwić ucieczkę ptaków;

   d) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji i są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;

   e) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;

   f) czy warunki utrzymania zwierząt w systemie otwartym uwzględniają fakt, iż zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w takim systemie musi być zapewniona ochrona przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi;

   g) czy w systemie otwartym powierzchnia, na której utrzymuje się przepiórki, jest trwale zabezpieczona ogrodzeniem o wysokości co najmniej 2 m i przykryta siatką.

6) **Minimalne normy obsady** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy ptakom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni, tj.:

a) w systemie utrzymywania przepiórek w klatkach pojedynczo, wymiary klatki powinny wynosić:
   - długość - co najmniej 0,21 m,
   - szerokość - co najmniej 0,1 m,
   - wysokość - co najmniej 0,2 m;

b) w systemie utrzymywania przepiórek w klatkach grupowo, powierzchnia podłogi w klatkach, w przeliczeniu na ptaka, powinna wynosić dla:
   - przepiórek nieśnych - co najmniej 0,025 m^2, przy czym wysokość klatki powinna wynosić co najmniej 0,2 m;
   - przepiórek mięsnych - co najmniej 0,006 m^2, przy czym wysokość klatki powinna wynosić co najmniej 0,2 m.

c) w systemie otwartym powierzchnia, w przeliczeniu na ptaka, powinna wynosić co najmniej 0,04 m^2. W celu przeprowadzenia kontroli maksymalnej obsady pomieszczenia, powiatowy lekarz weterynarii może posiłkować się przedstawionymi planami pomieszczeń inwentarskich, jednak powinien dokonać pomiaru pomieszczenia.

7) Pozostałe warunki utrzymania - powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić w szczególności:

a) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego; zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną zaleca się utrzymywanie przepiórek w dobrze i intensywnie oświetlonych pomieszczeniach; przyjmuje się, że pomieszczenia dla przepiórek winy być tak jasno oświetlone jak w czasie pełnego letniego dnia:

Tydzień życia	1 i 2	3	4	5	6	7	9	11	13	15	17	19
Ilość godzin światła na dobę	24	22	20	18	16	14	14,5	15	15,5	16	16,5	17

b) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zgodnie z zasadami dobrej praktyki hodowlanej, zaleca się utrzymywanie piskląt w pierwszych 7 dniach życia w temperaturze 30^0C w pomieszczeniu, a pod źródłem ciepła (promiennikiem) temperatura powinna wynosić 38^0C; w drugim tygodniu życia młode przepiórki japońskie potrzebują 25^0C w pomieszczeniu i 34 ^{0}C pod promiennikiem; przepiórkom od 3 tygodnia życia należy zapewnić temperaturę około 21^0C; zalecana wilgotność to 65-75%; bardzo ważnym elementem środowiskowym w chowie przepiórek jest unikanie przeciągów;

c) czy stężenie gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla tych zwierząt.

8) **Sposób podawania paszy i wody** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:
   a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz czy są karmione co najmniej raz dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego;
   b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.

9) **Stan zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić, czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:
   - stan upierzenia,
   - biegunki,
   - osowiałość,
   - występowanie innych objawów chorobowych.

10) **Dokumentacja** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia.
    Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie.

10. Kontrola gospodarstw utrzymujących perlice.

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1obejmuje:

1) **System utrzymania zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy perlice utrzymywane są w systemie dopuszczonym przepisami

prawnymi tj. w pomieszczeniach inwentarskich z wybiegami oraz w systemie otwartym.

W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.

2) Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:

a) czy w gospodarstwie znajduje się:
   - wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
   - wydzielone miejsce do składowania obornika,
   - miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
   - odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
   - maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
   - środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;

b) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane są w czystości;

d) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*.

3) Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, biegunki, osowiałość, itp.).

Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta – powiatowy lekarz weterynarii powinien ocenić sposób obsługi ptaków a więc,

czy ptaki nie są chwytane za skrzydła lub nogi; czy obsługa zachowuje się spokojnie nie płosząc ptaków.

5) **Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla ptaków oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:
   a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt, niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich regularnie, a padłe ptaki przynajmniej raz na dobę;
   b) czy w pomieszczeniu lub klatce nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy;
   c) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;
   d) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;
   e) czy warunki utrzymania zwierząt w systemie otwartym uwzględniają fakt, iż zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w takim systemie musi być zapewniona ochrona przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

6) **Minimalne normy obsady** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy ptakom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni oraz wyposażenia, tj.:
   a) w systemie utrzymywania perlic w pomieszczeniach inwentarskich z wybiegami, maksymalna obsada ptaków na m^2 powierzchni pomieszczenia inwentarskiego powinna wynosić 6 ptaków, natomiast powierzchnia wybiegu, w przeliczeniu na ptaka, powinna wynosić co najmniej 20 m^2;
   b) w systemie utrzymywania perlic w pomieszczeniach inwentarskich z wybiegami, wyposażenie pomieszczenia stanowią:
      – grzęda noclegowa,
      – gniazdo o wymiarach: 0,4 m x 0,4 m;
   c) w systemie otwartym powierzchnia, maksymalna obsada na 1 m^2 wynosi 15 ptaków;
   d) w systemie otwartym zapewnia się:
      – grzęda noclegowa,

– gniazdo o wymiarach: 0,4 m x 0,4 m.

7) Pozostałe warunki utrzymania - w szczególności:

a) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego;

b) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt;

c) czy stężenie gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla tych zwierząt.

8) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz czy są karmione co najmniej raz dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego;

b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody;

9) Stan zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić, czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:

– stan upierzenia,
– biegunki,
– osowiałość,
– występowanie innych objawów chorobowych.

10) Dokumentacja – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia. Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę

właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie.

11. Kontrole gospodarstw utrzymujących owce.

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1obejmuje:

1) **System utrzymania zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy owce utrzymywane jest w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi tj. w systemie otwartym lub w pomieszczeniach inwentarskich na ściółce:
   - pojedynczo,
   - grupowo.

   W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.
2) **Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:
   a) czy w gospodarstwie znajduje się:
      - wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - wydzielone miejsce do składowania obornika,
      - miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
      - odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
      - maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
      - środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;
   b) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;
   c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane są w czystości;
   d) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*;

e) czy w gospodarstwie nie są przetrzymywane produkty lecznicze weterynaryjne zawierające:
   - substancje o działaniu beta-agonistycznym, które mogą być stosowane w celu przyspieszenia porodu,
   - oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne;

f) czy w gospodarstwie przestrzegany jest zakaz podawania zwierzętom gospodarskim:
   - substancji o działaniu tyreostatycznym,
   - stilbenów, pochodnych stilbenów, ich soli i estrów,
   - substancji o działaniu beta–agonistycznym,
   - oestradiolu 17ß i jego pochodnych estropodobnych,
   - substancji o działaniu estrogennym innych niż oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne oraz o działaniu androgennym lub gestagennym

   w innym celu niż leczenie zwierząt, z zastrzeżeniem substancji o działaniu hormonalnym w rozrodzie zwierząt gospodarskich, których podawanie jest dopuszczone jedynie przez lekarza weterynarii.

3) Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca on uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, kulawizny, zapalenia wymienia, biegunki, osowiałość, odstawanie od stada, brak pobierania karmy).

Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta podczas przemieszczania na terenie gospodarstwa – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że do popędzania zwierząt nie stosuje się przedmiotów lub narzędzi, które mogą spowodować okaleczenie zwierzęcia a zaleca się także sprawdzenie:

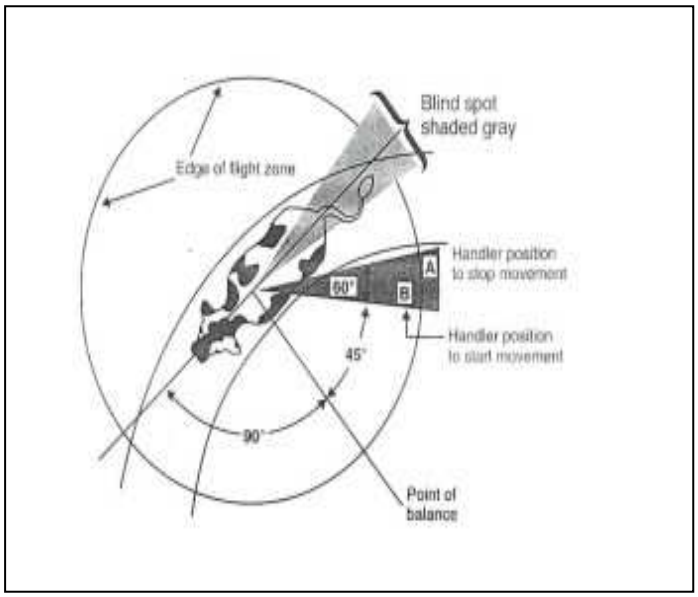
a) czy ich stosowanie ograniczono do niezbędnego minimum i tylko do sytuacji, gdy przed zwierzętami jest wolna droga, którą mogą się poruszać;

b) czy do przepędzania zwierząt są używane wyłącznie grzechotki, klepaki, płachty z tworzyw sztucznych, sklejki, twardej gumy – nie wolno stosować drągów, prętów ani zakończonych ostro przedmiotów;

c) czy nie są stosowane przyrządy emitujące impulsy elektryczne;

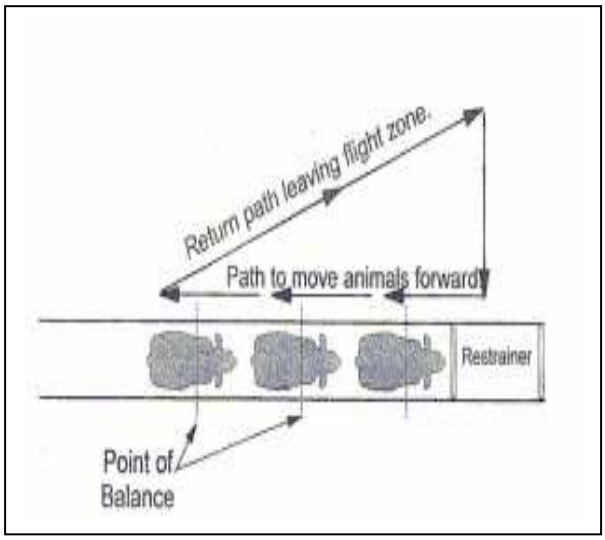
d) czy zwierzęta, które nie mogą poruszać się o własnych siłach nie są ciągnięte za głowę, kończyny, ogon, czy sierść oraz czy stosowane są środki nacisku na gałki oczne, ciągnięcie za uszy oraz inne metody powodujące ból u zwierzęcia;

e) czy wykorzystuje się przy przemieszczaniu zwierząt wzorce zachowań prezentowanych przez większość zwierząt gospodarskich:
   - podążanie za przywódcą stada,
   - reakcja ucieczki przy przekroczeniu „strefy ucieczki" (strefa ucieczki- najmniejsza odległość na jaką zwierzę pozwala się zbliżyć człowiekowi lub naturalnemu wrogowi) – unikanie gwałtownego wkraczania w strefę ucieczki, gdyż może to spowodować panikę zwierzęcia,
   - przemieszczanie zwierząt przy wykorzystaniu „punktu równowagi" znajdujący się na wysokości łopatki zwierzęcia - aby spowodować ruch zwierzęcia do przodu należy przesunąć się w kierunku zadu zwierzęcia wchodząc w zakres strefy ucieczki, jeśli zaś chcemy, aby zwierze się cofnęło, należy przesunąć się w kierunku głowy zwierzęcia wchodząc w zakres strefy ucieczki; w celu zatrzymania zwierzęcia należy wyjść poza strefę ucieczki,
   - w szczególności przeżuwacze mają tendencje do poruszania się w kierunku przeciwnym, niż porusza się osoba znajdująca się w ich strefie ucieczki; w celu wywołania ruchu tylko jednego zwierzęcia osoba obsługująca powinna zatrzymać się po przekroczeniu punktu równowagi tego zwierzęcia,

Edge of flight zone – granica dystansu ucieczki
Point of balance – punkt równowagi
Handler position to start movement – pozycja osoby obsługującej aby spowodować ruch zwierzęcia
Handler position to stop movement – pozycja osoby obsługującej aby zatrzymać ruch zwierzęcia
Blind spot shaded Gray – ślepa strefa

Rys. 1. Schemat przemieszczania zwierząt przy wykorzystaniu „strefy ucieczki".

Point of balance – punkt równowagi
Path to move animals forward – droga którą powinna poruszać się osoba obsługująca, aby zwierzęta poruszały się do przodu
Return path leavinf flight zone – droga powrotna (opuszczenia strefy dystansu ucieczki) osoby obsługującej.

Rys. 2. Schemat przemieszczania zwierząt przy wykorzystaniu „punktu równowagi"

5) **Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi** zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:

a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz zabezpiecza się je przed muchami i gryzoniami;

b) czy podłoga jest twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka, nieśliska oraz nie ma w niej dziur i ubytków, które mogłyby być niebezpieczne dla zwierząt;

c) czy w pomieszczeniu nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy u zwierząt;

d) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;

e) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz, czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;

f) czy warunki utrzymania zwierząt w przypadku systemu otwartego uwzględniają fakt, iż zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w takim systemie musi być zapewniona ochrona przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

6) **Minimalne normy powierzchni** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować, czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni, tj. w systemie utrzymywania owiec, w pomieszczeniach inwentarskich, powierzchnia pomieszczenia inwentarskiego powinna wynosić w przypadku utrzymywania owiec:

a) pojedynczo:
   - tryka – co najmniej 3 m^2,
   - matki z jagnięciem – co najmniej 2,5m^2 i dodatkowo 0,7m^2 dla każdego jagnięcia ssącego,
   - jarki – co najmniej 1,5m^2,
   - tryczka – co najmniej 2m^2,
   - skopka – co najmniej 0,8m^2;

b) grupowo:
   - tryków – co najmniej 2m^2,
   - matek z jagniętami – co najmniej 1,5m^2 i dodatkowo 0,5m^2 dla każdego jagnięcia ssącego,
   - jarek – co najmniej 0,8m^2,
   - tryczków – co najmniej 1,5m^2,
   - skopków – co najmniej 0,6m^2.

Zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną zaleca się aby owcom utrzymywanym systemem alkierzowo-pastwiskowym, a szczególnie alkierzowym, w którym zwierzęta przez cały rok przebywają w owczarni, zapewnić wybiegi. Powierzchnia wybiegów powinna być przynajmniej dwukrotnie większa od powierzchni normatywnej kojca. Wysokość ogrodzenia i przegród powinna wynosić 120 cm.

W celu przeprowadzenia kontroli minimalnych norm powierzchni zapewnionych zwierzętom utrzymywanym w systemie stanowiskowym lub z wydzielonymi legowiskami, powiatowy lekarz weterynarii może posiłkować się przedstawionymi planami pomieszczeń inwentarskich, jednak powinien dokonać także pomiaru pomieszczeń i kojców.

7) **Pozostałe warunki utrzymania** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować w szczególności:

a) czy zapewniono zwierzętom swobodę ruchu; w przypadku stosowania uwięzi, czy nie powoduje ona uszkodzeń ciała ani innego rodzaju cierpienia, czy nie ogranicza niezbędnego ruchu a w szczególności możliwości kładzenia się, wstawania oraz leżenia;

b) czy zwierzęta nie utrzymywane grupowo mają zapewniony kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami;

c) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego; zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną zaleca się uwzględnienie następujących norm:

Kategoria zwierząt	**Oświetlenie dzienne (stosunek okien do podłogi)**	**Oświetlenie sztuczne (natężenie światła w lux)**
Owce		
Pomieszczenie owczarni matek	1:20-1:25	20-30 (200)[x]
Pomieszczenie wychowalni	1:15-1:20	20-30
Pomieszczenie tuczarni	1:30	20-30
Paszarnia	1:10-1:12	50
Oświetlenie nocne (dyżurne) pomieszczeń dla wszystkich gatunków i kategorii zwierząt		3 - 5

d) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się uwzględnienie okoliczności, iż optymalna temperatura i wilgotność względna dla owiec wynosi:

Kategoria zwierząt	**Temperatura w ^{0}C**		**Wilgotność względna w % optymalna**
	Minimalna	**Optymalna**	
Owce z jagniętami do 3,5 miesiąca	6	17	60 - 75
Owce po strzyży	8	17	60 - 75
Tryki	4	10	60 – 75
Młodzież w wychowalni	5	12	60 – 75
Tuczarnia	8	12	60 - 75

w utrzymaniu wszystkich grup owiec istotne jest zapewnienie pomieszczeń suchych z dopływem świeżego powietrza przy równoczesnym zabezpieczeniu przed przeciągami, na które owce są wrażliwe.

e) czy stężenia gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się, aby nie przekraczały:
   - 3 000 ppm w przypadku dwutlenku węgla (CO2),
   - 5 ppm w przypadku siarkowodoru (H2S),
   - 20 ppm w przypadku amoniaku (NH3).

8) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz czy są karmione co najmniej dwa razy dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego;

b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody;

9) Stan zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:
   - stan odżywienia zwierząt,
   - stan racic,
   - występowanie kulawizn i ich stopień,
   - występowanie innych objawów chorobowych,
   - stan powłok skórnych – występowanie otarć, skaleczeń i chorób skóry;

b) czy w przypadku gdy w gospodarstwie znajdują się chore lub ranne zwierzęta, zostały one odizolowane od reszty stada oraz czy zapewniono im opiekę lekarsko-weterynaryjną i w zależności od stanu zdrowia odpowiednie warunki np. ściółkę lub wyższą temperaturę;

c) czy w gospodarstwie znajdują się pomieszczenia lub wydzielone miejsca, które mogą służyć do odizolowania chorego zwierzęcia oraz czy ich liczba lub powierzchnia są adekwatne do liczebności stada.

10) Dokumentacja – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia.
Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie.

12. Kontrola gospodarstw utrzymujących kozy.

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1 obejmuje:

1) System utrzymania zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy kozy utrzymywane są w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi tj. w systemie otwartym lub w pomieszczeniach inwentarskich na ściółce:

a) na stanowisku na uwięzi;

b) w kojcu bez uwięzi:

- pojedynczo z wyjątkiem koźląt lub
- grupowo.

Na uwięzi utrzymuje się wyłącznie dorosłe samice, z wyjątkiem samic w okresie porodu i odchowu koźląt.

W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.

2) Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:

a) czy w gospodarstwie znajduje się:

- wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
- wydzielone miejsce do składowania obornika,
- miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
- odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
- maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego;
- środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;

b) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane są w czystości;

d) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*;

e) czy w gospodarstwie nie są przetrzymywane produkty lecznicze weterynaryjne zawierające:
   - substancje o działaniu beta-agonistycznym, które mogą być stosowane w celu przyspieszenia porodu,
   - oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne;

f) czy w gospodarstwie przestrzegany jest zakaz podawania zwierzętom gospodarskim:
   - substancji o działaniu tyreostatycznym,
   - stilbenów, pochodnych stilbenów, ich soli i estrów,
   - substancji o działaniu beta–agonistycznym,
   - oestradiolu 17ß i jego pochodnych estropodobnych,
   - substancji o działaniu estrogennym innych niż oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne oraz o działaniu androgennym lub gestagennym w innym celu niż leczenie zwierząt, z zastrzeżeniem substancji o działaniu hormonalnym w rozrodzie zwierząt gospodarskich, których podawanie jest dopuszczone jedynie przez lekarza weterynarii.

3) Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca on uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, kulawizny, zapalenia wymienia, biegunki, osowiałość, odstawanie od stada, brak pobierania pokarmu).

Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) Sposób postępowania ze zwierzętami – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że do popędzania zwierząt nie stosuje się przedmiotów lub narzędzi, które mogą spowodować okaleczenie zwierzęcia a zaleca się także sprawdzenie:

a) czy ich stosowanie ograniczono do niezbędnego minimum i tylko do sytuacji, gdy przed zwierzętami jest wolna droga, którą mogą się poruszać;

b) czy do przepędzania zwierząt są używane wyłącznie grzechotki, klepaki, płachty z tworzyw sztucznych, sklejki, twardej gumy – nie wolno stosować drągów, prętów ani zakończonych ostro przedmiotów;

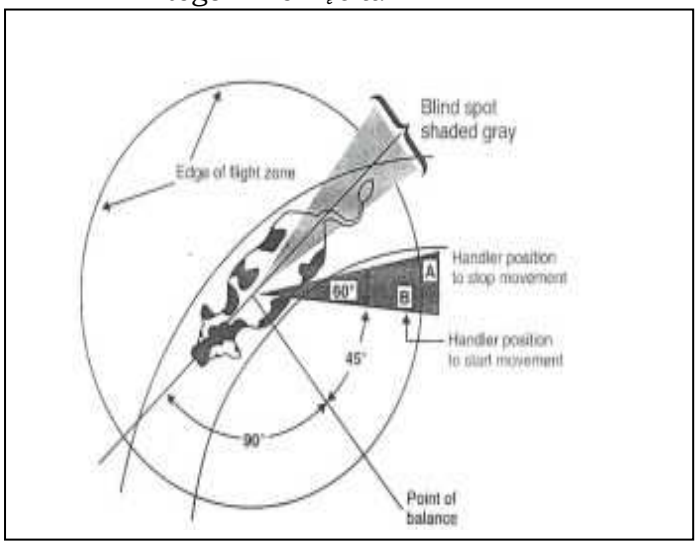
c) w odniesieniu do przyrządów emitujących impulsy elektryczne – czy są używane jedynie w sytuacjach gdy zwierzę, przed którym jest wolna przestrzeń, nie

reaguje na inne metody stosowane w celu spowodowania jego ruchu do przodu; czy impuls jest stosowany jedynie w mięśnie zadu i trwa nie dłużej niż 1 sekundę; czy pomiędzy kolejnymi impulsami następuje przerwa, a ponadto, jeśli na impuls nie było reakcji, czy był on ponawiany (impulsy elektryczne mogą być stosowane jednokrotnie);

d) czy zwierzęta, które nie mogą poruszać się o własnych siłach nie są ciągnięte za głowę, kończyny, ogon, czy sierść, wykręcany jest im ogon oraz czy stosowane są środki nacisku na gałki oczne, ciągnięcie za uszy oraz inne metody powodujące ból u zwierzęcia;

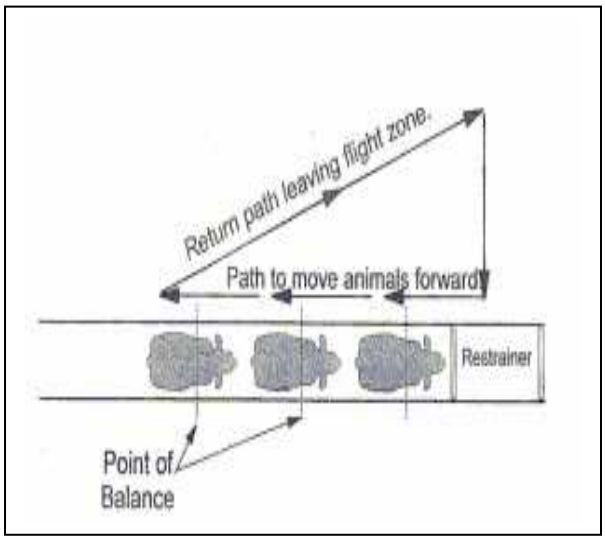
e) czy wykorzystuje się przy przemieszczaniu zwierząt wzorce zachowań prezentowanych przez większość zwierząt gospodarskich:
   - podążanie za przywódcą stada,
   - reakcja ucieczki przy przekroczeniu „strefy ucieczki" (strefa ucieczki- najmniejsza odległość na jaką zwierzę pozwala się zbliżyć człowiekowi lub naturalnemu wrogowi) – unikanie gwałtownego wkraczania w strefę ucieczki, gdyż może to spowodować panikę zwierzęcia,
   - przemieszczanie zwierząt przy wykorzystaniu „punktu równowagi" znajdujący się na wysokości łopatki zwierzęcia - aby spowodować ruch zwierzęcia,

     do przodu należy przesunąć się w kierunku zadu zwierzęcia wchodząc w zakres strefy ucieczki, jeśli zaś chcemy, aby zwierze się cofnęło, należy przesunąć się w kierunku głowy zwierzęcia wchodząc w zakres strefy ucieczki; w celu zatrzymania zwierzęcia należy wyjść poza strefę ucieczki,
   - w szczególności przeżuwacze mają tendencje do poruszania się w kierunku przeciwnym, niż porusza się osoba znajdująca się w ich strefie ucieczki. W celu wywołania ruchu tylko jednego zwierzęcia osoba obsługująca powinna zatrzymać się po przekroczeniu punktu równowagi tego zwierzęcia.

Edge of flight zone – granica dystansu ucieczki
Point of balance – punkt równowagi
Handler position to start movement – pozycja osoby obsługującej aby spowodować ruch zwierzęcia
Handler position to stop movement – pozycja osoby obsługującej aby zatrzymać ruch zwierzęcia
Blind spot shaded Gray – ślepa strefa

Rys. 1. Schemat przemieszczania zwierząt przy wykorzystaniu „strefy ucieczki”.

Point of balance – punkt równowagi
Path to move animals forward – droga którą powinna poruszać się osoba obsługująca, aby zwierzęta poruszały się do przodu
Return path leavinf flight zone – droga powrotna (opuszczenia strefy dystansu ucieczki) osoby obsługującej.

Rys. 2. Schemat przemieszczania zwierząt przy wykorzystaniu „punktu równowagi”

5) **Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi** zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:
   a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz zabezpiecza się je przed muchami i gryzoniami;
   b) czy podłoga jest twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka, nieśliska oraz nie ma w niej dziur i ubytków, które mogłyby być niebezpieczne dla zwierząt;
   c) czy w pomieszczeniu nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy u zwierząt;
   d) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;
   e) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;
   f) czy warunki utrzymania zwierząt w przypadku systemu otwartego uwzględniają fakt, iż zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w takim systemie musi być

zapewniona ochrona przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

6) **Minimalne normy powierzchni** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni, tj.:

a) w systemie utrzymywania kóz na stanowiskach, na uwięzi w pomieszczeniach inwentarskich, wymiary stanowiska powinny wynosić:
   - szerokość – co najmniej 0,75m,
   - długość – co najmniej 1,35m;

b) w systemie utrzymywania kóz w boksach w pomieszczeniach inwentarskich wymiary stanowiska powinny wynosić:
   - dla kozy dorosłej – co najmniej 1,5 m^2, i dodatkowo co najmniej 0,3 m^2 dla koźlęcia ssącego,
   - dla kozła – co najmniej 1,5 m^2,
   - dla kozła reproduktora – co najmniej 3 m^2;

c) w systemie utrzymywania kóz grupowo, powierzchnia kojca w przeliczeniu na jedną sztukę powinna wynosić:
   - dla kóz dorosłych – co najmniej 1,5 m^2 i dodatkowo co najmniej 0,3 m^2 dla koźlęcia ssącego,
   - dla kozłów – co najmniej 1,5 m^2,
   - dla kozłów reproduktorów – co najmniej 3 m^2,
   - dla koźląt – co najmniej 1 m^2.

Kozom zapewnia się możliwość korzystania z wybiegów – powierzchnia wybiegu powinna wynosić co najmniej 4 m^2, a w przypadku kozłów- co najmniej 6 m^2.

7) **Pozostałe warunki utrzymania** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić: w szczególności:

a) czy zapewniono zwierzętom swobodę ruchu; w przypadku stosowania uwięzi, czy nie powoduje ona uszkodzeń ciała ani innego rodzaju cierpienia, czy nie ogranicza niezbędnego ruchu a w szczególności możliwości kładzenia się, wstawania oraz leżenia;

b) czy zwierzęta nie utrzymywane grupowo mają zapewniony kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami;

c) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego; Zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną zaleca się, aby wartość natężenia światła

w pomieszczeniach dla kóz wynosiła od 20 do 30 lux; oświetlenie sztuczne pomieszczeń powinno generalnie odpowiadać oświetleniu naturalnemu w godzinach pomiędzy 9^{00} a 17^{00}; bardzo ważną rolę w budynku odgrywają okna; oświetlenie naturalne określa się stosunkiem powierzchni okien do powierzchni podłogi; w przypadku koziarni powinien on wynosić jak 1:12 do 1:15, czyli na 1 m^2 okna powinno przypadać 12–15 m^2 powierzchni podłogi; kozy należą do zwierząt bardzo ciekawskich, i aby szyby nie zostały zbite racicami przednich nóg lub rogami, należy je umieszczać na wysokości około 1,5–1,7 m od podłogi, na której stoją kozy;

d) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się uwzględnienie okoliczności, iż zgodnie z dobrą praktyką hodowlaną temperatura powietrza powinna wynosić co najmniej 8^0C, zaś wilgotność względna nie powinna przekraczać 80%; kozy wytrzymują temperatury minusowe pod warunkiem, że pomieszczenia są suche i bez przeciągów; bezwzględnie należy utrzymać temperaturę powyżej zera w okresie porodów – koźlęta w momencie urodzenia są mokre i przy niskich temperaturach, następuje natychmiastowe wychładzanie organizmu, co może doprowadzić to śmierci noworodka. Kozy znoszą też dobrze wysokie temperatury jednak przy dobrej wentylacji.

e) czy stężenia gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się, aby nie przekraczały:
   - 3 000 ppm w przypadku dwutlenku węgla (CO2),
   - 5 ppm w przypadku siarkowodoru (H2S),
   - 20 ppm w przypadku amoniaku (NH3).

8) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz czy są karmione co najmniej dwa razy dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego;

b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.

9) Stan zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:
   - stan odżywienia zwierząt,

- stan racic,
- występowanie kulawizn i ich stopień,
- występowanie innych objawów chorobowych,
- stan powłok skórnych – występowanie otarć, skaleczeń i chorób skóry;

b) czy w przypadku gdy w gospodarstwie znajdują się chore lub ranne zwierzęta, zostały one odizolowane od reszty stada oraz czy zapewniono im opiekę lekarsko-weterynaryjną i w zależności od stanu zdrowia odpowiednie warunki np. ściółkę lub wyższa temperaturę;

c) czy w gospodarstwie znajdują się pomieszczenia lub wydzielone miejsca, które mogą służyć do odizolowania chorego zwierzęcia oraz czy ich liczba lub powierzchnia są adekwatne do liczebności stada.

10) Dokumentacja – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia.

Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie.

13. Kontrole gospodarstw utrzymujących konie.

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1 obejmuje:

1) System utrzymania zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy konie utrzymywane jest w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi tj. w systemie otwartym lub w pomieszczeniach inwentarskich na ściółce:

a) w boksie;

b) na stanowisku na uwięzi;

c) w systemie wolnostanowiskowym bez uwięzi.

Ponadto czy ogiery i klacze powyżej roku życia utrzymywane są oddzielnie.

W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.

2) Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:

a) czy w gospodarstwie znajduje się:
   - wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
   - wydzielone miejsce do składowania obornika,
   - miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
   - odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
   - maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
   - środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;

b) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane są w czystości;

d) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*;

e) czy w gospodarstwie nie są przetrzymywane produkty lecznicze weterynaryjne zawierające:
   - substancje o działaniu beta-agonistycznym, które mogą być stosowane w celu przyspieszenia porodu,
   - oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne;

f) czy w gospodarstwie przestrzegany jest zakaz podawania zwierzętom gospodarskim:
   - substancji o działaniu tyreostatycznym,
   - stilbenów, pochodnych stilbenów, ich soli i estrów,
   - substancji o działaniu beta–agonistycznym,

- oestradiolu 17ß i jego pochodnych estropodobnych,
- substancji o działaniu estrogennym innych niż oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne oraz o działaniu androgennym lub gestagennym

w innym celu niż leczenie zwierząt, z zastrzeżeniem substancji o działaniu hormonalnym w rozrodzie zwierząt gospodarskich, których podawanie jest dopuszczone jedynie przez lekarza weterynarii.

3) **Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela** – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca on uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, kulawizny, biegunki, osowiałość, odstawanie od stada, brak zainteresowania pokarmem, niechęć do ruchu).

   Należy zwrócić uwagę czy pomieszczenia inwentarskie są wyposażone w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) **Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta podczas przemieszczania na terenie gospodarstwa** – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że do popędzania zwierząt nie stosuje się przedmiotów lub narzędzi, które mogą spowodować okaleczenie zwierzęcia, a zaleca się także sprawdzenie:

   a) czy ich stosowanie ograniczono do niezbędnego minimum i tylko do sytuacji, gdy przed zwierzętami jest wolna droga, którą mogą się poruszać;
   b) czy do przepędzania zwierząt są używane wyłącznie grzechotki, klepaki, płachty z tworzyw sztucznych, sklejki, twardej gumy – nie wolno stosować drągów, prętów ani zakończonych ostro przedmiotów;
   c) czy zwierzęta, które nie mogą poruszać się o własnych siłach nie są ciągnięte za głowę, kończyny, ogon, czy sierść, wykręcany jest im ogon oraz czy stosowane są środki nacisku na gałki oczne, ciągnięcie za uszy oraz inne metody powodujące ból u zwierzęcia;
   d) czy wykorzystuje się przy przemieszczaniu zwierząt wzorce zachowań prezentowanych przez większość zwierząt gospodarskich:
      - podążanie za przywódcą stada,
      - reakcja ucieczki przy przekroczeniu „strefy ucieczki" (strefa ucieczki- najmniejsza odległość na jaką zwierzę pozwala się zbliżyć człowiekowi lub naturalnemu wrogowi) – unikanie gwałtownego wkraczania w strefę ucieczki, gdyż może to spowodować panikę zwierzęcia,

– przemieszczanie zwierząt przy wykorzystaniu „punktu równowagi" znajdujący się na wysokości łopatki zwierzęcia - aby spowodować ruch zwierzęcia do przodu należy przesunąć się w kierunku zadu zwierzęcia wchodząc w zakres strefy ucieczki, jeśli zaś chcemy, aby zwierze się cofnęło, należy przesunąć się w kierunku głowy zwierzęcia wchodząc w zakres strefy ucieczki; w celu zatrzymania zwierzęcia należy wyjść poza strefę ucieczki;

5) **Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:
   a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz zabezpiecza się je przed muchami i gryzoniami;
   b) czy podłoga jest twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka, nieśliska oraz nie ma w niej dziur i ubytków, które mogłyby być niebezpieczne dla zwierząt;
   c) czy w pomieszczeniu nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy u zwierząt;
   d) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;
   e) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;
   f) czy warunki utrzymania zwierząt w przypadku systemu otwartego uwzględniają fakt, iż zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w takim systemie musi być zapewniona ochrona przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

6) **Minimalne normy powierzchni** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni tj.
   a) w systemie utrzymywania koni, w pomieszczeniach inwentarskich w boksie, powierzchnia boksu powinna wynosić w przypadku:
      – koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi do 1,47 m – co najmniej 6 m^2,

- koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi powyżej 1,47m – co najmniej 9 m^2,
- klaczy ze źrebięciem – co najmniej 12 m^2;

b) w systemie utrzymywania koni w pomieszczeniach inwentarskich na stanowisku na uwięzi, rozmiary stanowiska powinny wynosić w przypadku:
- koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi do 1,47m – szerokość co najmniej 1,6 m, długość co najmniej 2,1 m,
- koni dorosłych, których wysokość w kłębie wynosi ponad 1,47m – szerokość co najmniej 1,8 m, długość co najmniej 3,1 m;

c) w systemie utrzymywania koni w pomieszczeniach inwentarskich wolnostanowiskowo bez uwięzi, powierzchnia przypadająca na jednego konia powinna wynosić, w przypadku:
- koni dorosłych lub młodzieży po odsadzeniu od matki, w przeliczeniu na jednego konia, co najmniej 10 m^2,
- klaczy ze źrebięciem, co najmniej 12 m^2.

W przypadku utrzymywania koni w systemie otwartym, powierzchnia w przeliczeniu na jednego dorosłego konia, powinna wynosić co najmniej 0,1 ha, powierzchnia ta powinna zostać zabezpieczona trwałym ogrodzeniem.

W wiatach lub podobnych formach zabezpieczeń należy zapewnić zwłaszcza zimą niezamarzającą paszę i wodę (poidła niezamarzające) oraz suche legowiska z dużą ilością ściółki.

W celu przeprowadzenia kontroli minimalnych norm powierzchni zapewnionych zwierzętom utrzymywanych w systemie stanowiskowym lub z wydzielonymi legowiskami, powiatowy lekarz weterynarii może posiłkować się przedstawionymi planami pomieszczeń inwentarskich, jednak powinien dokonać także pomiaru kilku losowo wybranych stanowisk lub legowisk, co najmniej 2-4 %.

W przypadku kontroli minimalnych norm powierzchni zapewnionych zwierzętom utrzymywanych w systemie bez wydzielonego legowiska, zwłaszcza przy systemie otwartym, ocenę powierzchni można dokonać na podstawie przedstawionych planów bez konieczności dokonywania pomiarów.

7) Pozostałe warunki utrzymania – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić w szczególności:

a) czy zapewniono zwierzętom swobodę ruchu; w przypadku stosowania uwięzi, czy nie powoduje ona uszkodzeń ciała ani innego rodzaju cierpienia, czy nie ogranicza niezbędnego ruchu a w szczególności możliwości kładzenia się, wstawania oraz leżenia;

b) czy zwierzęta nie utrzymywane grupowo mają zapewniony kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami;

c) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego, zgodnie z zasadami dobrej praktyki hodowlanej, zaleca się, aby oświetlenie w stajni uzyskano przy stosunku powierzchni okien do podłogi jak 1:15 - 1:12 (1 m^2 powierzchni okna do 12 – 15 m^2 powierzchni podłogi);

d) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się aby temperatura w stajni mieściła się w przedziale 5 do 28 st. C, zaś wilgotność względna nie przekraczała 80%; dodatkowo prędkość przepływu powietrza nie powinna przekraczać 0,3 m/s;

e) czy stężenia gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się, aby nie przekraczały:
   - stężenie dwutlenku węgla (CO2) nie przekracza 3000 ppm,
   - stężenie siarkowodoru (H2S) nie przekracza 5 ppm,
   - koncentracja amoniaku nie przekracza 20 ppm.

8) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz czy są karmione co najmniej dwa razy dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego; zgodnie z zasadami dobrej praktyki hodowlanej, konie poi się wodą o temperaturze co najmniej 11^0C; podczas wykonywania ciężkiej pracy i przy upalnej pogodzie konie poi się nawet co 1-2 godziny;

b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.

9) Stan zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:
   - stan odżywienia zwierząt,
   - stan kopyt,
   - występowanie kulawizn i ich stopień,
   - stan powłok skórnych- występowanie otarć, skaleczeń i chorób skóry,
   - występowanie innych objawów chorobowych;

b) czy w przypadku gdy w gospodarstwie znajdują się chore lub ranne zwierzęta, zostały one odizolowane od reszty stada oraz, czy zapewniono im opiekę

lekarsko-weterynaryjną i w zależności od stanu zdrowia odpowiednie warunki np. ściółkę lub wyższa temperaturę;

c) czy w gospodarstwie znajdują się pomieszczenia lub wydzielone miejsca, które mogą służyć do odizolowania chorego zwierzęcia oraz, czy ich liczba lub powierzchnia są adekwatne do liczebności stada.

10) Dokumentacja – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia.

Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie.

14. Kontrole gospodarstw utrzymujących jelenie, daniele.

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1obejmuje.

1) System utrzymania zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzęta, są utrzymywane w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi, tj.: pomieszczeniu inwentarskim, ze stałym dostępem do pastwiska w okresie pastwiskowym.

Jelenie i daniele mogą być utrzymywane w pomieszczeniu inwentarskim w boksach pojedynczo albo grupowo w następujących przypadkach:

- poza okresem pastwiskowym lub
- w przypadku choroby, lub
- w przypadku kwarantanny zwierzęcia.

W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa,

powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.

2) Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:

a) czy w gospodarstwie znajduje się:
   - wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
   - wydzielone miejsce do składowania obornika,
   - miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
   - odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
   - maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
   - środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;

b) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;

c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane w czystości;

d) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*;

e) czy w gospodarstwie nie są przetrzymywane produkty lecznicze weterynaryjne zawierające:
   - substancje o działaniu beta-agonistycznym, które mogą być stosowane w celu przyspieszenia porodu,
   - oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne;

f) czy w gospodarstwie przestrzegany jest zakaz podawania zwierzętom gospodarskim:
   - substancji o działaniu tyreostatycznym,
   - stilbenów, pochodnych stilbenów, ich soli i estrów,
   - substancji o działaniu beta–agonistycznym,
   - oestradiolu 17ß i jego pochodnych estropodobnych,
   - substancji o działaniu estrogennym innych niż oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne oraz o działaniu androgennym lub gestagennym

w innym celu niż leczenie zwierząt, z zastrzeżeniem substancji o działaniu hormonalnym w rozrodzie zwierząt gospodarskich, których podawanie jest dopuszczone jedynie przez lekarza weterynarii.

3) **Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela** – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca on uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, kulawizny, biegunki, osowiałość, odstawanie od stada).

Należy zwrócić uwagę czy system utrzymywania zwierząt wyposażony jest w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) **Sposób postępowania ze zwierzętami przez osoby obsługujące zwierzęta podczas przemieszczania na terenie gospodarstwa.**

Przy obsłudze jeleni i danieli zaleca się płynne przepędzanie zwierząt z kwatery na kwaterę oraz bezproblemowe zaganianie do korytarzy przepędowych i zagrody manipulacyjnej. Zwierzęta te mają skłonność do ruchu wzdłuż linii siatki, chętniej pod górę niż z góry, do zmiany kierunku ruchu pod kątem prostym, omijania w pewnej odległości solidnych barier. Wykorzystując te obserwacje, należy bramy umiejscawiać w odpowiednich miejscach (najczęściej w rogach kwater), solidniej obudowywać i zaznaczać „optycznie" strategiczne miejsca (np. odeskowując korytarze przepędowe, zakręty i przewężenia w korytarzach, wejścia do korytarzy i gorzej położonych bram itp.). Bramy powinny być odpowiedniej szerokości (3,6 do 5 m), odpowiedniej także do używanych maszyn rolniczych. Korytarze nie mogą się załamywać pod ostrym kątem, podobnie kwatery nie powinny w narożnikach tworzyć kątów ostrych. W korytarzach powodują one zakłócenie „przepływu" zwierząt (popłoch, spiętrzenia itp.), na kwaterach są niebezpieczne, gdyż przeganiane lub spłoszone zwierzęta wbijają się w taki narożnik i się w nim niepotrzebnie miotają, nie mogąc znaleźć z niego wyjścia. Korytarze powinny być odpowiedniej szerokości, daniele lepiej idą węższymi i nieco krętymi korytarzami (ok. 4 m), jelenie szerszymi (6 m).

5) **Wymagania dotyczące pomieszczeń i sprzętu używanego do obsługi zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:

a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć

wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz zabezpiecza się je przed muchami i gryzoniami;

b) czy podłoga jest twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka, nieśliska oraz nie ma w niej dziur i ubytków, które mogłyby być niebezpieczne dla zwierząt;

c) czy w pomieszczeniach nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy u zwierząt;

d) czy pomieszczenia wyposażone w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji i są połączone z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej;

e) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane;

f) czy gospodarstwo, w którym utrzymywane są zwierzęta wyposażono w zagrodę umożliwiającą wykonywanie zabiegów weterynaryjnych i zootechnicznych;

g) czy warunki utrzymania zwierząt w przypadku systemu otwartego uwzględniają fakt, iż zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w takim systemie musi być zapewniona ochrona przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.

6) Minimalne normy powierzchni dla zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki uwzględniając minimalne następujące wymagania, tj.:

a) obsada zwierząt na 1 ha powierzchni powinna wynosić w przypadku utrzymywania:
   - jeleni nie więcej niż 7 sztuk,
   - danieli nie więcej niż 15 sztuk;

b) powierzchnia, na której utrzymywane są jelenie i daniele nie może być mniejsza niż 1 ha;

c) powierzchnia, na której utrzymywane są zwierzęta powinna zostać zabezpieczona trwałym i wytrzymałym ogrodzeniem, wykonanym z siatki, uniemożliwiającym zwierzętom wydostawanie się na zewnątrz, przy czym wysokość ogrodzenia powinna wynosić co najmniej 2m;

d) jeleniom i danielom utrzymywanym w systemie opisanym powyżej zapewnić należy stały dostęp do wody oraz możliwość korzystania z zacienionych miejsc;

e) w przypadku utrzymywania danieli i jeleni w pomieszczeniach inwentarskich, powierzchnia boksu w przeliczeniu na zwierzę powinna wynosić, dla:

- jeleni do 12 miesiąca życia-co najmniej 2 m^2,
- jeleni powyżej 12 miesięcy-co najmniej 3 m^2,
- danieli do 12 miesiąca życia-co najmniej 1m^2,
- danieli powyżej 12 miesiąca życia-co najmniej 1,5 m^2.

f) ściany boksu, w którym utrzymuje się jelenie lub daniele wykonuje się w sposób umożliwiający zwierzętom kontakt wzrokowy oraz ich obserwację przez osobę obsługującą.

7) Pozostałe warunki utrzymania – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy:

a) czy zwierzęta nie utrzymywane grupowo mają zapewniony kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami;

b) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego;

c) czy temperatura oraz względna wilgotność powietrza są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zgodnie z zasadami dobrej praktyki hodowlanej, zaleca się zapewnienie zwierzętom osłony przed wiatrem zimą, cień i wodę na pastwiskach latem; osłonę przed wiatrem zimą uzyskuje się poprzez ulokowanie zwierząt na kwaterach zimowych, położonych przy ścianie lasu, w lesie, za gęstym żywopłotem, za osłoną budynków, litych ścian z desek bądź ostatecznie
ze specjalnych, wiatrochronnych siatek;

d) czy stężenia gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt; zaleca się, aby nie przekraczały:

- dwutlenku węgla(CO2) nie powinno przekraczać 3000 ppm,
- siarkowodoru (H2S) nie powinno przekraczać 5 ppm,
- koncentracja amoniaku (NH3) nie powinna przekraczać 20 ppm.

8) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz czy są karmione co najmniej raz dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego;

b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.

9) Stan zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:
   - stan odżywienia zwierząt,
   - stan racic,
   - występowanie kulawizn i ich stopień,
   - występowanie innych objawów chorobowych;

b) czy w przypadku gdy w gospodarstwie znajdują się chore lub ranne zwierzęta, zostały one odizolowane od reszty stada oraz, czy zapewniono im opiekę lekarsko-weterynaryjną i w zależności od stanu zdrowia odpowiednie warunki np. ściółkę lub wyższa temperaturę;

c) czy w gospodarstwie znajdują się pomieszczenia lub wydzielone miejsca, które mogą służyć do odizolowania chorego zwierzęcia oraz, czy ich liczba lub powierzchnia są adekwatne do liczebności stada.

10) Dokumentacja – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia. Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie

15. Kontrola gospodarstw utrzymujących zwierzęta futerkowe.

Kontrola, o której mowa w rozdziale IV ust. 1 pkt 1obejmuje:

1) System utrzymania zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzęta futerkowe, o których mowa poniżej są utrzymywane w systemie dopuszczonym przepisami prawnymi, tj.:

a) lisy polarne, lisy pospolite, jenoty, norki i tchórze utrzymuje się na wolnym powietrzu, w zadaszonych klatkach – pojedynczo albo grupowo; zwierzęta stada podstawowego utrzymuje się je pojedynczo;
b) króliki utrzymuje się na wolnym powietrzu pod zadaszeniem lub w pomieszczeniach inwentarskich w klatkach lub kojcach – pojedynczo albo grupowo; zwierzęta stada podstawowego utrzymuje się pojedynczo; samce i samice królików po osiągnięciu dojrzałości płciowej utrzymuje się oddzielnie;
c) szynszyle utrzymuje się w pomieszczeniach inwentarskich, pojedynczo w klatkach; z wyłączeniem okresu odchowu młodych przez samicę dopuszcza się utrzymywanie w tej samej klatce samca i samicy;
d) nutrie utrzymuje się na wolnym powietrzu lub w pomieszczeniach inwentarskich w klatkach lub kojcach.

W przypadku, gdy jest to technologia chowu zwierząt, dotychczas nie stosowana na terytorium RP, a więc wymagająca uzyskania zezwolenia marszałka województwa, powiatowy lekarz weterynarii sprawdza czy zezwolenie takie stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą, zostało wydane.

2) Wymagania weterynaryjne dla gospodarstw – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy gospodarstwo spełnia następujące wymagania:

a) czy w gospodarstwie znajduje się:
   – wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
   – wydzielone miejsce do składowania obornika,
   – miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych,
   – odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie,
   – maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego,
   – środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji;
b) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, są zabezpieczone przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie;
c) czy budynki, w których utrzymywane są zwierzęta, utrzymywane są w czystości;
d) czy przy wejściach do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, znajdują się tablice z napisem *„Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”*;

e) czy w gospodarstwie nie są przetrzymywane produkty lecznicze weterynaryjne zawierające:
   - substancje o działaniu beta-agonistycznym, które mogą być stosowane w celu przyspieszenia porodu,
   - oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne;

f) czy w gospodarstwie przestrzegany jest zakaz podawania zwierzętom gospodarskim:
   - substancji o działaniu tyreostatycznym,
   - stilbenów, pochodnych stilbenów, ich soli i estrów,
   - substancji o działaniu beta–agonistycznym,
   - oestradiolu 17ß i jego pochodnych estropodobnych,
   - substancji o działaniu estrogennym innych niż oestradiol 17ß i jego pochodne estropodobne oraz o działaniu androgennym lub gestagennym

   w innym celu niż leczenie zwierząt, z zastrzeżeniem substancji o działaniu hormonalnym w rozrodzie zwierząt gospodarskich, których podawanie jest dopuszczone jedynie przez lekarza weterynarii.

3) Sposób sprawowania opieki i kontroli przez właściciela – powiatowy lekarz weterynarii powinien upewnić się, że osoba utrzymująca zwierzęta dogląda ich co najmniej raz dziennie oraz, że doglądając zwierzęta zwraca on uwagę na stan zdrowia zwierząt (problemy z oddychaniem, kulawizny, biegunki, osowiałość, wydzieliny z nosa). Należy zwrócić uwagę czy system utrzymywania zwierząt wyposażony jest w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające przeprowadzenie kontroli o każdej porze, niezależnie od światła naturalnego.

4) Wymagania dotyczące sprzętu używanego do obsługi i materiałów z których wykonane są klatki dla zwierząt powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy pomieszczenia dla zwierząt oraz sprzęt jest wykonany z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz jest łatwy do czyszczenia i dezynfekcji. Podczas kontroli należy także ocenić:

a) czystość pomieszczeń oraz sprzętu, a więc czy odchody zwierząt, niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich regularnie,

b) czy w pomieszczeniu lub klatce nie ma ostrych krawędzi ani innych wystających elementów, które mogłyby powodować urazy,

c) czy właściciel sprawdza co najmniej raz dziennie wyposażenie i sprzęt używane w pomieszczeniach inwentarskich oraz czy wykryte usterki są niezwłocznie usuwane.

5) **Minimalne normy powierzchni dla zwierząt** – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować czy zwierzętom zapewniono właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni, tj.:

a) w przypadku utrzymywania lisów i jenotów utrzymywanych pojedynczo:
   - wysokość – co najmniej-0,5m,
   - powierzchnia podłogi – co najmniej 0,6m^2, przy czym jej szerokość powinna wynosić co najmniej 0,6m, a długość co najmniej 0,9 m;

b) w przypadków utrzymywania samic lisów i jenotów z młodymi:
   - wysokość – co najmniej 0,5 m,
   - powierzchnia podłogi – co najmniej 1,2m^2, przy czym jej szerokość powinna wynosić co najmniej 0,75m, a długość co najmniej 0,8m;

c) w przypadku norek i tchórzy utrzymywanych pojedynczo oraz samic z młodymi:
   - wysokość – co najmniej 0,35m,
   - powierzchnia podłogi – co najmniej 0,18 m^2, przy czym szerokość powinna wynosić co najmniej 0,3m, a długość co najmniej 0,6m;

d) w przypadku lisów i jenotów utrzymywanych grupowo, przy utrzymywaniu dwóch sztuk zwierząt w klatce:
   - wysokość – co najmniej 0,5m^2,
   - powierzchnia podłogi – co najmniej 1m^2, przy czym jej szerokość powinna wynosić co najmniej 0,8m, a długość co najmniej 0,9m;

e) w przypadku norek i tchórzy utrzymywanych grupowo, przy utrzymywaniu dwóch sztuk w klatce:
   - wysokość – co najmniej 0,35m,
   - powierzchnia podłogi klatki – co najmniej 0,18m^2, przy czym jej szerokość powinna wynosić co najmniej 0,3m, a długość co najmniej 0,6m;

f) lisów i jenotów utrzymywanych grupowo, przy czym więcej niż dwóch sztuk w klatce:
   - wysokość – co najmniej 0,5m,
   - powierzchnia podłogi klatki – co najmniej 1 m^2 i dodatkowo co najmniej 0,4 m^2 na każde dodatkowe zwierzę, przy czym szerokość powinna wynosić co najmniej 0,8 m a szerokość 0,9 m;

g) w przypadku norek i tchórzy utrzymywanych grupowo, przy utrzymywaniu więcej niż dwóch sztuk w klatce (należy wówczas sprawdzić czy w przypadku utrzymywania kotnych lub odchowujących młode samic lisów i jenotów klatka została wyposażona w domek wykotowy):

- wysokość – co najmniej 0,35m,
- powierzchnia podłogi klatki, co najmniej 1 m^2 i dodatkowo co najmniej 0,065 m^2 na każde dodatkowe zwierzę, przy czym jej szerokość powinna wynosić-co najmniej 0,3m, a długość – co najmniej 0,6m;

h) w przypadku utrzymywania królików pojedynczo oraz samic z młodymi dla królików o masie do 2,5kg:
   - wysokość – co najmniej 0,28m,
   - powierzchnia podłogi klatki – co najmniej – 0,18m^2, przy czym jej szerokość co najmniej 0,38, a długość- co najmniej 0,45m;

i) w przypadku utrzymywania królików pojedynczo oraz samic z młodymi dla królików o masie ciała od 2,5 kg do 6kg:
   - wysokość – co najmniej 0,32m,
   - powierzchnia podłogi klatki – co najmniej 0,24$m^{2,}$ przy czym szerokość co najmniej 0,38m, a długość – co najmniej 0,45m;

j) w przypadku utrzymywania królików pojedynczo oraz samic z młodymi:
   - wysokość – co najmniej 0,43m,
   - powierzchnia podłogi – co najmniej 0,315m^2, przy czym szerokość co najmniej 0,45m, a długość – co najmniej 0,7m;

k) w przypadku królików utrzymywanych pojedynczo, w przeliczeniu na zwierzę powierzchnia podłogi w kojcu powinna wynosić dla:
   - królików o masie do 2,5 kg – co najmniej 0,18m^2, przy czym jej szerokość – co najmniej 0,4m, a długość- co najmniej 0,45m,
   - królików o masie powyżej 2,5 do 6kg – co najmniej 0,24m^2, przy czym jej szerokość – co najmniej 0,4m, a długość 0,6m,
   - królików o masie powyżej 6kg – co najmniej 0,315m^2, przy czym jej szerokość – co najmniej 0,45m, a długość-co najmniej 0,7m;

l) w przypadku królików utrzymywanych grupowo (należy sprawdzić, czy klatkę

m) i kojec dla samic królików, z wyjątkiem samic utrzymywanych na ściółce wyposażono w domek wykotowy), w przeliczeniu na zwierzę powierzchnia podłogi w kojcu lub klatce powinna wynosić dla:
   - królików o masie do 2,5 kg – co najmniej 0,06m^2,
   - królików o masie powyżej 2,5 do 6kg – co najmniej 0,08m^2,
   - królików o masie powyżej 6kg – co najmniej0,1m^2;

n) w przypadku szynszyli wymiary klatki powinny wynosić:
   - długość – co najmniej 0,4m,

- szerokość – co najmniej 0,45m, a przypadku utrzymywania samca i samicy w jednej klatce – co najmniej 0,6m, wysokość – co najmniej 0,34m.

o) w przypadku nutrii powierzchnia klatki lub kojca, w przeliczeniu na zwierzę, powinna wynosić – co najmniej 0,4m^2, dla samicy z młodymi – co najmniej 1,5m^2 (należy sprawdzić, czy klatka lub kojec dla nutrii został wyposażony w domek wykotowy).

6) Pozostałe warunki utrzymania – powiatowy lekarz weterynarii powinien skontrolować w szczególności:

a) czy zwierzęta nie utrzymywane grupowo mają zapewniony kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami;

b) czy zwierzęta utrzymywane w pomieszczeniach inwentarskich mają zapewniony dostęp do światła naturalnego bądź światła sztucznego.

7) Sposób podawania paszy i wody – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta mają zapewniony stały dostęp do wody oraz czy są karmione co najmniej raz dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego, tj.: lisy polarne, pospolite, jenoty i norki co najmniej raz dziennie, zaś nutrie dwa razy dziennie

b) czy sprzęt przeznaczony do karmienia i pojenia zwierząt został wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy i wody, a także czy sposób jego umieszczenia pozwala na bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.

8) Stan zwierząt – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić:

a) czy zwierzęta wykazują ogólnie dobry stan zdrowia, biorąc pod uwagę:
   - stan odżywienia zwierząt
   - osowiałość
   - trudności w oddychaniu
   - wydzieliny z nosa i oczu
   - występowanie innych objawów chorobowych.

b) czy w przypadku gdy w gospodarstwie znajdują się chore lub ranne zwierzęta, zostały one odizolowane od reszty stada oraz czy zapewniono im opiekę lekarsko-weterynaryjną i w zależności od stanu zdrowia odpowiednie warunki np. ściółkę lub wyższa temperaturę;

c) czy w gospodarstwie znajdują się klatki lub kojce, które mogą służyć do odizolowania chorego zwierzęcia oraz czy ich liczba jest adekwatne do liczebności stada.

9) **Dokumentacja** – powiatowy lekarz weterynarii powinien sprawdzić czy właściciel zwierząt posiada dokumentację weterynaryjną w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczący okresu co najmniej 3 lat, a jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi – przez okres 5 lat od dnia jej sporządzenia. Ponadto kontroli podlegają także rejestry upadków, do których powinny być wpisane upadki zwierząt, w dniu w którym one nastąpiły. Art. 12 ust. 6a ustawy o *ochronie zwierząt*, mówi o konieczności prowadzenia i przechowywania przez okres 3 lat dokumentacji dotyczącej padłych zwierząt, nie ustalając jej formy. Korzystnym z punktu widzenia przeprowadzanych kontroli byłoby zaproponowanie właścicielom gospodarstw, aby upadki zwierząt były odnotowywane w rejestrze, którego formę właściciel mógłby wybrać dowolnie, ale tak aby kontrolujący mógł prześledzić dzień po dniu historie upadków zwierząt w gospodarstwie

VI. PRZEPISY KOŃCOWE

Uchyla się instrukcję Głównego Lekarza Weterynarii Nr *GIWz.400/AW-53/09 z dnia 21 kwietnia 2009 r.* w sprawie postępowania powiatowych lekarzy weterynarii przy przeprowadzaniu kontroli gospodarstw utrzymujących zwierzęta pod względem dobrostanu zwierząt oraz raportowania o przeprowadzonych kontrolach gospodarstw utrzymujących zwierzęta pod względem dobrostanu zwierząt oraz wytyczne Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.III.401/AW- 67-2/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie typowania gospodarstw utrzymujących zwierzęta, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw utrzymujących cielęta, świnie i kury nioski, do kontroli w zakresie dobrostanu zwierząt.

Niniejsza instrukcja wchodzi w życie z dniem 15 września 2010 r.

Sporządził: Anna Hoffman
Paulina Uszyńska

Zatwierdził:
GŁÓWNY LEKARZ WETERYNARII
Janusz Związek

Załączniki:
1, 2, 3 i 4 wzory raportów przesyłanych przez powiatowych i wojewódzkich lekarzy weterynarii
5 - SPIWET

Załącznik 1

ROCZNY RAPORT Z KONTROLI GOSPODARSTW UTRZYMUJĄCYCH KURY NIOSKI POD WZGLĘDEM DOBROSTANU ZWIERZĄT

Powiat/Województwo:	**Rok:**	
Rodzaj chowu*: o Chow z wolnym wybiegiem o Chow wolierowy o System klatek ulepszonych o System klatek nieulepszonych * niepotrzebne skreślić ** raporty z kontroli gospodarstw utrzymujących kury nioski, należy przygotowywać oddzielnie dla każdego systemu chowu		
Liczba gospodarstw:	**Liczba gospodarstw skontrolowanych :** ……	**Liczba gospodarstw, w których stwierdzono niezgodności:** ……
Rodzaj i liczba stwierdzonych niezgodności		**Liczba podjętych w konsekwencji działań prawnych** :** ……..

Podstawa prawna niezgodności Zgodnie z ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003r. Nr 106 poz. 1002 z późn. zm.) – UOOZ, ustawą z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2004r. Nr 69 poz. 625 z późn. zm.) – UOOZZ, oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymaniu gatunków zwierząt gospodarskich innych, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010r. Nr 56, poz. 344) – rozp. MRiRW],	**Definicje niezgodności**	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości			
		ogółem	Kat.A*	Kat.B*	Kat.C*
Personel [UOOZ art. 12 ust. 1 oraz rozp. MRiRW § 4 ust. 1]	Zwierzętami zajmuje się wystarczająca liczba personelu posiadającego odpowiednie kwalifikacje.				
Kontrole [rozp. MRiRW § 6 ust. 1 i 4 oraz § 14.1, § 32]	Zwierzęta doglądane są co najmniej raz dziennie				
	Pomieszczenia inwentarskie wyposażone są w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające ich kontrolę i doglądanie zwierząt o każdej porze.				
	W przypadku, gdy w pomieszczeniu inwentarskim są zainstalowane, co najmniej 2 poziomy klatek, pomieszczenie to wyposażone jest w urządzenia i sprzęt umożliwiające sprawdzanie wszystkich klatek oraz ułatwiające usuwanie z nich ptaków.				
	Chore lub ranne zwierzę gospodarskie jest niezwłocznie otaczane opieką, a w razie potrzeby izolowane. Jeżeli stan zdrowia zwierzęcia tego wymaga, w pomieszczeniu inwentarskim, gdzie jest ono utrzymywane, znajduje się ściółka				
Wystarczająca przestrzeń [rozp. MRiRW § 4 ust. 1, § 28.2, § 29.1 , § 40.3 - wymagania w zakresie wielkości powierzchni]	Utrzymujący zwierzęta gospodarskie zapewnia im opiekę i właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni w zależności od systemów utrzymywania.				
	Zwierzęta zapewniono odpowiednią powierzchnie w zależności od rodzaju chowu.				
Budynki i pomieszczenia [rozp. MRiRW § 7.1, § 8. 1 oraz §28 ust. 1, 3-6, § 29 ust.2-9, § 40 ust. 2 i 4 oraz § 3 w zakresie wyposażenia i wymiarów urządzeń do karmienia i pojenia , grzęd i gniazd]	Materiały używane do budowy pomieszczeń i urządzenia, z którymi zwierzęta mają kontakt nie mogą być dla nich szkodliwe oraz powinny nadawać się do czyszczenia i dezynfekcji				
	Pomieszczenia dla zwierząt gospodarskich, ich wyposażenie oraz sprzęt używany przy utrzymywaniu zwierząt są czyszczone i dezynfekowane.				
	Brak ostrych krawędzi lub wypukłości, które mogłyby spowodować obrażenia u zwierząt.				
	Obieg powietrza, stopień zapylenia, temperatura, względna wilgotność powietrza i stężenie gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt.				

	Zwierzęta w budynkach, nie są trzymane w zupełnych ciemnościach lub bez odpowiedniego okresu odpoczynku od sztucznego światła.				
	Zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w systemie otwartym zapewniona jest możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.				
	Zwierzętom zapewniono odpowiednie wyposażenie pomieszczeń w zależności od rodzaju chowu - w zakresie wyposażenia i wymiarów urządzeń do karmienia i pojenia , grzęd i gniazd]				
	Pomieszczenia dla zwierząt gospodarskich, ich wyposażenie oraz sprzęt używany przy utrzymywaniu zwierząt gospodarskich: 1) wykonany jest z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt oraz nadających się do czyszczenia i dezynfekcji; 2) jest czyszczony i dezynfrkowany.				
	2. Odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki pasz usuwa się z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz zabezpiecza się je przed muchami i gryzoniami . Padle ptaki usuwane są co najmniej raz na dobę.				
	Klatkę konstruuje się tak, aby: 1) uniemożliwić ucieczkę ptaków; 2) wyeliminować możliwość urazów i okaleczeń u ptaków; 3) zapewnić osobie obsługującej swobodne wyjmowanie i wkładanie ptaków do klatki.				
	Podłogę klatki wykonuje się z materiału zapewniającego podtrzymywanie wszystkich zwróconych ku przodowi pazurów nogi ptaka; jej nachylenie nie powinno być większe niż 8° lub 14 %.				
Prowadzenie rejestrów [UOOZ art. 12 ust. 6a]	Utrzymujący zwierzęta gospodarskie przechowuje przez okres 3 lat dokumentację weterynaryjną dotyczącą przebiegu leczenia, przeprowadzonych zabiegów weterynaryjnych oraz padłych zwierząt.				
Minimalne oświetlenie [rozp. MRiRW §5 ust.1 i 3]	W pomieszczeniach inwentarskich, w których są utrzymywane kury nieśne, okna rozmieszcza się w sposób umożliwiający równomierne oświetlenie całego pomieszczenia. W przypadku gdy oświetlenie sztuczne stosuje się w pomieszczeniach inwentarskich, w których są utrzymywane kury nieśne, pomieszczenia te oświetla się w rytmie dobowym tak, aby około 1/3 doby stanowiło nieprzerwany okres ciemności oraz występowały okresy przyciemnienia odpowiadające zmierzchowi				
Swoboda ruchu [rozp. MRiRW § 4 ust. 1 i 2]	Swoboda ruchu zwierzęcia nie jest ograniczana w sposób powodujący zbędne cierpienie lub obrażenia.				
Sprzęt automatyczny lub mechaniczny [rozp. MRiRW § 7 ust. 4, § 8 ust.2 oraz § 30 ust.1]	Wyposażenie i sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt gospodarskich sprawdzane jest co najmniej raz dziennie, a wykryte usterki są niezwłocznie usuwane.				
	W przypadku wyposażenia pomieszczeń, w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji, system ten jest połączony z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej.				
	W pomieszczeniach inwentarskich dla kur nieśnych poziom hałasu jest zminimalizowany.				
Pasza, woda i inne substancje [rozp. MRiRW §7 ust.3, §10 ust. 1, §11, §13 ust. 1 oraz UOOZZ art. 64-70]	Żadne substancje - z wyjątkiem substancji podawanych w celach terapeutycznych, profilaktycznych lub zootechnicznych nie są stosowane u zwierząt.				

	Wyposażenie i sprzęt przeznaczone do karmienia i pojenia zwierząt gospodarskich jest wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy lub wody oraz ułatwiający bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.				
	Kurom nioskom, zapewniono stały dostęp do wody				
	Kury nioski karmi się przynajmniej raz dziennie**.**				
Okaleczenia [MRiRW §33]	Lekarz weterynarii lub technik weterynarii oraz osoba obsługująca pod nadzorem lekarza weterynarii lub technika weterynarii mogą w celu przeciwdziałania wydziobywaniu piór i kanibalizmowi przycinać kurczętom do ukończenia 9 dnia życia dzioby.				
Procedury dotyczące hodowli [UOOZ art. 12 ust. 2 oraz art. 13]	Nie stosuje się chowu naturalnego, sztucznego lub metod chowu, które powodują lub mogłyby spowodować cierpienie lub obrażenia zwierząt. Zakaz ten nie stosuje się do technologii chowu dopuszczonych prawodawstwem krajowym.				

* Kategoria A – Żądanie podjęcia działań w celu usunięcia nieprawidłowości w terminie krótszym niż 3 miesiące. Bez natychmiastowego wszczęcia postępowania administracyjnego bądź karnego.
Kategoria B - Żądanie podjęcia działań w celu usunięcia nieprawidłowości w terminie dłuższym niż 3 miesiące. Bez natychmiastowego wszczęcia postępowania administracyjnego bądź karnego.
Kategoria C – Natychmiastowe wszczęcie postępowania administracyjnego lub karnego.

** liczba spraw skierowanych do organów ścigania

Załącznik 2

ROCZNY RAPORT Z KONTROLI GOSPODARSTW UTRZYMUJĄCYCH ŚWINIE POD WZGLĘDEM DOBROSTANU ZWIERZĄT

Powiat/Województwo:	**Rok:**		
Liczba gospodarstw:		**Liczba gospodarstw skontrolowanych:** ……	**Liczba gospodarstw, w których stwierdzono niezgodności:** ……
Liczba gospodarstw „pustych", w chwili typowania do kontroli:			
Liczba gospodarstw „pustych" stwierdzonych podczas kontroli:			
Rodzaj i liczba stwierdzonych niezgodności			**Liczba podjętych w konsekwencji działań prawnych** : …….**

Podstawa prawna niezgodności Zgodnie z ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003r. Nr 106 poz. 1002 z późn. zm.) – UOOZ, ustawą z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2004r. Nr 69 poz. 625 z późn. zm.) – UOOZZ, oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymaniu gatunków zwierząt gospodarskich innych, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010r. Nr 56, poz. 344), – rozp. MRiRW]	**Definicje niezgodności**	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości			
		ogółem	Kat.A*	Kat.B*	Kat.C*
Personel [UOOZ art. 12 ust. 1 oraz rozp. MRiRW § 4 ust. 1]	Zwierzętami powinna zajmować się wystarczająca ilość personelu posiadającego odpowiednie kwalifikacje.				
Kontrole [rozp. MRiRW §6 ust.1 i 4, §14, § 19 ust.3 i 4, § 20 ust. 2, § 22]	Zwierzęta doglądane są co najmniej raz dziennie				
	Pomieszczenia inwentarskie wyposaża się w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające ich kontrolę i doglądanie zwierząt o każdej porze.				
	Chore lub ranne zwierzę gospodarskie niezwłocznie otacza się opieką, a w razie potrzeby izoluje. Jeżeli stan zdrowia zwierzęcia tego wymaga, w pomieszczeniu inwentarskim, gdzie jest ono utrzymywane, powinna znajdować się ściółka				
	Utrzymywane grupowo świnie chore, zranione, wykazujące cechy agresywne lub atakowane przez inne zwierzęta, są czasowo utrzymywane pojedynczo.				
	W przypadku utrzymywania świń grupowo, grupuje się zwierzęta o zbliżonym wieku a utrzymujący zwierzęta podejmuje działania minimalizujące agresję i zapobiegające walkom zwierząt.				
	Prośne lochy i loszki umieszczone w kojcach do proszenia czyści się dokładnie oraz leczy przeciwko zewnętrznym i wewnętrznym pasożytom, jeżeli to konieczne.				
Prowadzenie rejestrów [UOOZ art. 12 ust. 6a]	Utrzymujący zwierzęta gospodarskie przechowuje przez okres 3 lat dokumentację weterynaryjną dotyczącą przebiegu leczenia, przeprowadzonych zabiegów weterynaryjnych oraz padłych zwierząt				
Swoboda ruchu [rozp. MRiRW §4 ust. 1, § 19 ust. 2, § 20 ust. 3. 4 i 5]	Swoboda ruchu zwierzęcia nie jest ograniczana w sposób powodujący zbędne cierpienie lub obrażenia.				
	Świń nie utrzymuje się na uwięzi.				
	Utrzymujący zwierzęta podejmuje działania minimalizujące agresję i zapobiegające walkom zwierząt.				
	Powierzchnia kojca do proszenia umożliwia proszenie naturalne lub zapewnia osobie obsługującej dostęp do zwierzęcia.				
	Kojec dla maciory z prosiętami jest zbudowany w sposób zapewniający prosiętom swobodny dostęp do karmiącej lochy oraz wyposażony w przegrodę zapobiegającą przygnieceniu prosiąt przez lochę; w kojcu wydzielona jest część ze ściółką o powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek prosiąt				
Wystarczająca przestrzeń [rozp. MRiRW § 4 ust. 1, § 24- wymiary powierzchni dla poszczególnych grup zwierząt]	Utrzymujący zwierzęta gospodarskie zapewnia im opiekę i właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni w zależności od systemów utrzymywania - wymiary powierzchni kojca dla poszczególnych grup zwierząt				
Budynki i	Materiały używane do budowy pomieszczeń i urządzenia, z którymi zwierzęta mają kontakt nie mogą być dla nich szkodliwe oraz powinny nadawać się do czyszczenia i				

pomieszczenia [rozp. MRiRW § 3 ust.3, § 4 ust.2 i 3, § 5 ust.1, § 7 ust. 1, § 8 ust. 1 oraz §26 pkt. 1]	dezynfekcji				
	Pomieszczenia dla zwierząt gospodarskich, ich wyposażenie oraz sprzęt używany przy utrzymywaniu zwierząt są czyszczone i dezynfekowane.				
	Brak ostrych krawędzi lub wypukłości, które mogłyby spowodować obrażenia u zwierząt.				
	Obieg powietrza, stopień zapylenia, temperatura, względna wilgotność powietrza i stężenie gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt.				
	Zwierzęta w budynkach, nie są trzymane w zupełnych ciemnościach lub bez odpowiedniego okresu odpoczynku od sztucznego światła.				
	Zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w systemie otwartym zapewniona jest możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.				
	Świnie utrzymuje się w warunkach nieszkodliwych dla ich zdrowia oraz niepowodujących urazów i uszkodzeń ciała lub cierpień, zapewniających im swobodę ruchu, a w szczególności kładzenia się, wstawania oraz leżenia a także umożliwiających kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami.				
	Loszki i lochy w tygodniu poprzedzającym przewidywany termin proszenia oraz w okresie proszenia się mogą być utrzymywane w warunkach, w których nie mają kontaktu wzrokowego z innymi zwierzętami.				
Minimalne oświetlenie [rozp. MRiRW § 5 ust. 6]	Świnie utrzymuje się w pomieszczeniach inwentarskich oświetlonych przez nie mniej niż 8 godzin dziennie światłem o natężeniu co najmniej 40 lux				
Powierzchnia podłoża [rozp. MRiRW § 7 ust.5, § 25- w zakresie szerokości otworów w podłodze]	Podłoga w pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt gospodarskich jest twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka i nieśliska.				
	Podłoga szczelinowa spełnia wymagania w zakresie szerokości otworów i beleczek				
Sprzęt automatyczny lub mechaniczny [rozp. MRiRW § 7 ust. 4 oraz § 8 ust.2]	Wyposażenie i sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt gospodarskich sprawdzane jest co najmniej raz dziennie, a wykryte usterki są niezwłocznie usuwane.				
	W przypadku wyposażenia pomieszczeń, w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji, system ten jest połączony z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej.				
Materiał manipulacyjny [rozp. MRiRW § 20 ust.1 i § 21]	Świniom zapewniono stały dostęp do materiałów i przedmiotów absorbujących ich uwagę, w szczególności słomy, siana, drewna i trocin, o jakości niewywierającej szkodliwego wpływu na zdrowie zwierząt.				
	Kojec, w którym utrzymywane są lochy i loszki w tygodniu poprzedzającym przewidywany termin proszenia, zaopatrzony jest w materiał umożliwiający budowę gniazda.				
Pasza, woda i inne substancje [rozp. MRiRW 7 ust.3, § § 10, § 11, § 13 ust.3 oraz UOOZZ art. 64-70]	Żadne substancje - z wyjątkiem substancji podawanych w celach terapeutycznych, profilaktycznych lub zootechnicznych nie są stosowane u zwierząt				
	Wyposażenie i sprzęt przeznaczone do karmienia i pojenia zwierząt gospodarskich jest wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy lub wody oraz ułatwiający bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.				
	Świnie karmi się co najmniej raz dziennie, przy czym świniom utrzymywanym grupowo zapewniony jest dostęp do paszy w tym samym czasie.				
	Świniom po wyżej 2 tygodnia życia, zapewniony jest stały dostęp do wody				
Pasza bogata we włókna [rozp. MRiRW § 13 ust. 4]	Lochom w okresie między odsadzeniem prosiąt a okresem okołoporodowym i loszkom zapewniono wystarczającą ilość pokarmu wysokoenergetycznego oraz pokarmu objętościowego lub wysokowłóknistego				
Okaleczenia [rozp. MRiRW § 23]	Świnie poddaje się zabiegom diagnostycznym, terapeutycznym oraz związanym z identyfikacją świń oraz związanym z: a) redukcją kłów u prosiąt i knurów,				

	b) obcinaniem części ogona, c) kastracją samców świń, d) kolczykowaniem nosa, w przypadku utrzymywania świń w systemie otwartym. Redukcję kłów wykonuje się poprzez ich ścieranie lub obcinanie, z pozostawieniem nienaruszonej, gładkiej powierzchni, nie później niż w 7 dniu życia prosięcia. Kastrację samców świń wykonuje się przy zastosowaniu technik niepowodujących rozrywania tkanek. Redukcje kłów u prosiąt i knurów oraz obcinanie części ogona, wykonuje się jedynie ze względów bezpieczeństwa świń oraz w celu przeciwdziałania okaleczaniu innych świń, dopiero po uprzednim podjęciu środków zapobiegających okaleczaniu, w szczególności poprzez zmianę warunków utrzymywania. Redukcja kłów i kastracja u świń po ukończeniu 7 dnia życia, mogą być wykonywane wyłącznie po zastosowaniu długotrwałego znieczulenia.				
Procedury dotyczące hodowli [rozp. MRiRW § 22 [UOOZ art. 12 ust. 2 oraz art. 13]	Prosięta odsadza się nie wcześniej niż w 28 dniu od dnia urodzenia. W przypadku zagrożenia zdrowia lochy lub prosięcia, prosięta odsadza się nie wcześniej niż w 21 dniu od dnia urodzenia. Po odsadzeniu prosiąt, w 21 dniu, umieszcza się je w pomieszczeniu inwentarskim uprzednio oczyszczonym i zdezynfekowanym oraz odizolowanym od pomieszczeń inwentarskich, w których są utrzymywane lochy.				
	Nie stosuje się chowu naturalnego, sztucznego lub metod chowu, które powodują lub mogłyby spowodować cierpienie lub obrażenia zwierząt. Zakaz ten nie stosuje się do technologii chowu dopuszczonych prawodawstwem krajowym.				

* Kategoria A – Żądanie podjęcia działań w celu usunięcia nieprawidłowości w terminie krótszym niż 3 miesiące. Bez natychmiastowego wszczęcia postępowania administracyjnego bądź karnego.
Kategoria B - Żądanie podjęcia działań w celu usunięcia nieprawidłowości w terminie dłuższym niż 3 miesiące. Bez natychmiastowego wszczęcia postępowania administracyjnego bądź karnego.
Kategoria C – Natychmiastowe wszczęcie postępowania administracyjnego lub karnego.

** liczba spraw skierowanych do organów ścigania

Załącznik 3

ROCZNY RAPORT Z KONTROLI GOSPODARSTW UTRZYMUJĄCYCH CIELĘTA POD WZGLĘDEM DOBROSTANU ZWIERZĄT

Powiat/Województwo:	**Rok:**	
Liczba gospodarstw*: * w przypadku gospodarstw utrzymujących zarówno bydło jak i cielęta, należy uwzględnić te gospodarstwa w obu raportach (dla cieląt i dla bydła), jednocześnie w piśmie przewodnim do raportu należy podać liczbę takich gospodarstw	**Liczba gospodarstw skontrolowanych:** ……	**Liczba gospodarstw, w których stwierdzono niezgodności:** ……
Liczba gospodarstw „pustych", w chwili typowania do kontroli:		
Liczba gospodarstw „pustych" stwierdzonych podczas kontroli:		
Rodzaj i liczba stwierdzonych niezgodności		**Liczba podjętych w konsekwencji działań prawnych** : …….

Podstawa prawna niezgodności Zgodnie z ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003r. Nr 106 poz. 1002 z późn. zm.) – UOOZ, ustawą z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2004r. Nr 69 poz. 625 z późn. zm.) – UOOZZ, oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymaniu gatunków zwierząt gospodarskich innych, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010r. Nr 56, poz. 344), – rozp. MRiRW]	**Definicje niezgodności**	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości			
		ogółem	Kat.A*	Kat.B*	Kat.C*
Personel [UOOZ art. 12 ust. 1 oraz rozp. MRiRW § 4 ust. 1]	Zwierzętami zajmuje się wystarczająca ilość personelu posiadającego odpowiednie kwalifikacje.				
Kontrola [rozp. MRiRW § 6 ust. 1 i 4, § 14, § 15 ust.5]	Cielęta, dogląda się co najmniej dwa razy dziennie z wyjątkiem cieląt utrzymywanych w systemie otwartym, które należy doglądać co najmniej raz dziennie.				
	Pomieszczenia inwentarskie wyposaża się w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające ich kontrolę i doglądanie zwierząt o każdej porze.				
	Chore lub ranne zwierzę gospodarskie niezwłocznie otacza się opieką, a w razie potrzeby izoluje. Jeżeli stan zdrowia zwierzęcia tego wymaga, w pomieszczeniu inwentarskim, gdzie jest ono utrzymywane, znajduje się ściółka.				
Prowadzenie rejestrów [rozp. MRiRW § 12 ust. 6a]	Utrzymujący zwierzęta gospodarskie przechowuje przez okres 3 lat dokumentację weterynaryjną dotyczącą przebiegu leczenia, przeprowadzonych zabiegów weterynaryjnych oraz padłych zwierząt.				
Swoboda ruchu [rozp. MRiRW § 4 ust. 1 i 2, UOOZ art. 12 ust 4a pkt 2]	Zwierzęta gospodarskie utrzymuje się w warunkach nieszkodliwych dla ich zdrowia oraz nie powodujących urazów i uszkodzeń ciała lub cierpień; zapewniających im swobodę ruchu, a w szczególności kładzenia się, wstawania oraz leżenia; umożliwiających kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami.				
	Cieląt nie utrzymuje się na uwięzi, z wyjątkiem pory karmienia, a w czasie nie dłuższym niż jedną godzinę				
Wystarczająca przestrzeń [rozp. MRiRW § 4.1, § 15 ust. 2 - 4]	Utrzymujący zwierzęta gospodarskie zapewnia im opiekę i właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni w zależności od systemów utrzymywania				
	W przypadku utrzymywania cieląt grupowo powierzchnia kojca, w przeliczeniu na jedną sztukę, wynosi dla cieląt: 1) o masie ciała do 150 kg - co najmniej 1,5 m^2; 2) o masie ciała powyżej 150 do 220 kg - co najmniej 1,7 m^2; 3) o masie ciała powyżej 220 kg - co najmniej 1,8 m^2. W przypadku utrzymywania cieląt pojedynczo w kojcu, jego wymiary wynoszą: a) szerokość - co najmniej wysokość cielęcia w kłębie, b) długość - co najmniej 1,1 długości ciała cielęcia mierzonej od czubka nosa do ogonowej krawędzi guza kulszowego; 2) ściany kojca, z wyjątkiem kojca, w którym utrzymywane są chore cielęta, powinny być wykonane w sposób umożliwiający cielętom kontakt wzrokowy i fizyczny. Wymagania powyższe nie dotyczą cieląt utrzymywanych z matkami W systemie utrzymywani otwartym powierzchnia, na				

	której są utrzymywane cielęta, w przeliczeniu na jedną sztukę, powinna wynosić co najmniej 5 m2.				
Budynki i pomieszczenia [rozp. MRiRW §3 ust 3, §4 ust.2, § 7 ust. 1,3, 4 i 5, § 15 ust.6 i 7]	Materiały używane do budowy pomieszczeń i urządzenia, z którymi zwierzęta mają kontakt nie mogą być dla nich szkodliwe oraz powinny nadawać się do czyszczenia i dezynfekcji				
	Pomieszczenia dla zwierząt gospodarskich, ich wyposażenie oraz sprzęt używany przy utrzymywaniu zwierząt są czyszczone i dezynfekowane.				
	Brak ostrych krawędzi lub wypukłości, które mogłyby spowodować obrażenia u zwierząt.				
	Zwierzęta w budynkach, nie są trzymane w zupełnych ciemnościach lub bez odpowiedniego okresu odpoczynku od sztucznego światła.				
	Obieg powietrza, stopień zapylenia, temperatura, względna wilgotność powietrza i stężenie gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt.				
	Zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w systemie otwartym zapewniona jest możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.				
	Odchody zwierząt oraz niezjedzone resztki pasz są usuwane z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody, oraz są zabezpieczone przed muchami i gryzoniami				
	Podłoga w pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt gospodarskich jest twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka i nieśliska.				
	W przypadku utrzymywania cieląt w pomieszczeniu inwentarskim cielęta do ukończenia 2 tygodnia życia utrzymuje się na ściółce. Powierzchnia legowiska jest wygodna, czysta i odwodniona				
Minimalne oświetlenie [rozp. MRiRW § 5 ust. 1 i 2]	W przypadku gdy oświetlenie sztuczne stosuje się w pomieszczeniach inwentarskich, w których są utrzymywane cielęta, pomieszczenia te oświetla się w czasie odpowiadającym normalnemu dostępowi światła naturalnego - co najmniej jednak między godziną 9°° a 17°°.				
Sprzęt automatyczny lub mechaniczny [rozp. MRiRW § 7 ust. 4 oraz § 8 ust.2]	Wyposażenie i sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt gospodarskich sprawdzane jest co najmniej raz dziennie, a wykryte usterki niezwłocznie usuwa.				
	W przypadku wyposażenia pomieszczeń, w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji, system ten powinien być połączony z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej.				
Pasza, woda i inne substancje [rozp. MRiRW § 11, § 10 ust. 1, § 12 ust.1 i 2, § 7 ust. 3, § 16 oraz UOOZZ art. 64-70]	Żadne substancje - z wyjątkiem substancji podawanych w celach terapeutycznych, profilaktycznych lub zootechnicznych nie są stosowane u zwierząt				
	Wyposażenie i sprzęt przeznaczone do karmienia i pojenia zwierząt gospodarskich jest wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy lub wody oraz ułatwiający bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody				
	Każde cielę powinno otrzymać pokarm matki niezwłocznie po urodzeniu, nie później jednak niż przed upływem 6 godzin od urodzenia.				
	Cielęta są karmione, co najmniej dwa razy dziennie paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego				
	W przypadku utrzymywania cieląt grupowo, gdy nie są one żywione do woli lub z elektronicznych stacji odpasowych, każde cielę powinno mieć zapewniony dostęp do paszy w tym samym czasie.				
	Cielętom powyżej 2 tygodnia życia zapewniono stały dostęp do wody.				

Poziom hemoglobiny [rozp. MRiRW § 12 ust.3, § 17]	Pasza dla cieląt zawiera ilość żelaza zapewniającą we krwi cieląt poziom hemoglobiny wynoszący, co najmniej 4,5 milimol/litr Niedopuszczalne jest zakładanie cielętom kagańców.				
Pasza bogata we włókna [rozp. MRiRW § 12 ust.4]	Pasza dla cieląt powyżej 2 tygodni życia zawiera pasze włókniste, z tym, że dawkę tej paszy dla cieląt od 8 do 20 tygodnia życia zwiększa się od 50 do 250 g dziennie.				
Procedury dotyczące hodowli [UOOZ art. 12 ust. 2 oraz art. 13]	Nie stosuje się chowu naturalnego, sztucznego lub metod chowu, które powodują lub mogłyby spowodować cierpienie lub obrażenia zwierząt. Zakaz ten nie stosuje się do technologii chowu dopuszczonych prawodawstwem krajowym.				

* Kategoria A – Żądanie podjęcia działań w celu usunięcia nieprawidłowości w terminie krótszym niż 3 miesiące. Bez natychmiastowego wszczęcia postępowania administracyjnego bądź karnego.
Kategoria B - Żądanie podjęcia działań w celu usunięcia nieprawidłowości w terminie dłuższym niż 3 miesiące. Bez natychmiastowego wszczęcia postępowania administracyjnego bądź karnego.
Kategoria C – Natychmiastowe wszczęcie postępowania administracyjnego lub karnego.

** liczba spraw skierowanych do organów ścigania

Załącznik 4

ROCZNY RAPORT Z KONTROLI GOSPODARSTW UTRZYMUJĄCYCH ZWIERZETA GOSPODARSKIE POD WZGLĘDEM DOBROSTANU ZWIERZĄT

Powiat/Województwo:	**Rok:**

Gatunek i kategoria zwierząt* :

- **Bydło** (z wyjątkiem cieląt)**
- **owce**
- **kozy**
- **kury(z wyjątkiem niosek)**
- **ptaki bezgrzebieniowe**
- **kaczki**
- **gęsi**
- **indyki**
- **zwierzęta futerkowe**

***) niepotrzebne skreślić , dla każdego gatunku zwierząt należy wypełnić osobny raport.**

**) w przypadku gospodarstw utrzymujących zarówno bydło jak i cielęta, należy uwzględnić te gospodarstwa w obu raportach (dla cieląt i dla bydła), jednocześnie w piśmie przewodnim do raportu należy podać liczbę takich gospodarstw

Liczba gospodarstw:	**Liczba gospodarstw skontrolowanych:** ……	**Liczba gospodarstw, w których stwierdzono niezgodności:** ……
Liczba gospodarstw „pustych", w chwili typowania do kontroli: **(dotyczy bydła, owiec, kóz)**		
Liczba gospodarstw „pustych" stwierdzonych podczas kontroli: **(dotyczy bydła, owiec, kóz)**		

Rodzaj i liczba stwierdzonych niezgodności	**Ilość podjętych w konsekwencji działań prawnych** : ……**

Podstawa prawna niezgodności Zgodnie z ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003r. Nr 106 poz. 1002 z późn. zm.) – UOOZ, ustawą z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2004r. Nr 69 poz. 625 z późn. zm.) – UOOZZ, oraz rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te , dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 116, poz. 778); – rozp. MRiRW]	**Definicje niezgodności**	Liczba stwierdzonych nieprawidłowości			
		ogółem	Kat.A*	Kat. B*	Kat. C*
Personel [UOOZ art. 12 ust. 1 oraz rozp. MRiRW § 3 ust. 1]	Zwierzętami zajmuje się wystarczająca ilość personelu posiadającego odpowiednie kwalifikacje.				
Kontrole [rozp. MRiRW § 5 ust.1 i 2, § 10]	Zwierzęta są doglądane co najmniej raz dziennie				
	Pomieszczenia inwentarskie wyposażone jest w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające kontrolę i doglądanie zwierząt o każdej porze.				
	Chore lub ranne zwierzę gospodarskie niezwłocznie otacza się opieką, a w razie potrzeby izoluje. Jeżeli stan zdrowia zwierzęcia tego wymaga, w pomieszczeniu inwentarskim, gdzie jest ono utrzymywane, powinna znajdować się ściółka.				
Prowadzenie rejestrów [UOOZ art. 12 ust. 6a]	Utrzymujący zwierzęta gospodarskie przechowuje przez okres 3 lat dokumentację weterynaryjną dotyczącą przebiegu leczenia, przeprowadzonych zabiegów weterynaryjnych oraz padłych zwierząt.				
Swoboda ruchu [rozp. MRiRW § 3 ust. 1 i 2]	Swoboda ruchu zwierzęcia nie jest ograniczana w sposób powodujący zbędne cierpienie lub obrażenia.				
Budynki i pomieszczenia [rozp. MRiRW § 2 ust. 2, § 4 , § 6 ust. 1 i 5, § 7 ust. 1.]	Materiały używane do budowy pomieszczeń i urządzenia, z którymi zwierzęta mają kontakt nie mogą być dla nich szkodliwe oraz powinny nadawać się do czyszczenia i dezynfekcji				
	Pomieszczenia dla zwierząt gospodarskich, ich wyposażenie oraz sprzęt używany przy utrzymywaniu zwierząt są czyszczone i dezynfekowane.				
	Brak ostrych krawędzi lub wypukłości, które mogłyby spowodować obrażenia u zwierząt.				

	Obieg powietrza, stopień zapylenia, temperatura, względna wilgotność powietrza i stężenie gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla zwierząt.				
	Zwierzęta w budynkach, nie są trzymane w zupełnych ciemnościach lub bez odpowiedniego okresu odpoczynku od sztucznego światła.				
	Zwierzętom gospodarskim utrzymywanym w systemie otwartym zapewniona jest możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi.				
Sprzęt automatyczny lub mechaniczny [rozp. MRiRW § 7 ust. 2 oraz § 6 ust.4]	Wyposażenie i sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt gospodarskich sprawdzane jest co najmniej raz dziennie, a wykryte usterki są niezwłocznie usuwane.				
	W przypadku wyposażenia pomieszczeń, w mechaniczny lub automatyczny system wentylacji, system ten jest połączony z systemem alarmowym sygnalizującym awarię systemu wentylacyjnego oraz system wentylacji awaryjnej.				
Pasza, woda i inne substancje [rozp. MRiRW §6 ust.3, § 8, § 9 oraz UOOZZ art. 64-70]	Żadne substancje - z wyjątkiem substancji podawanych w celach terapeutycznych, profilaktycznych lub zootechnicznych nie są stosowane u zwierząt				
	Wyposażenie i sprzęt przeznaczone do karmienia i pojenia zwierząt gospodarskich jest wykonany i umieszczony w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy lub wody oraz ułatwiający bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody.				
	Zwierzętom gospodarskim, z wyjątkiem koni oraz cieląt i świń do ukończenia 2. tygodnia życia, zapewnia się stały dostęp do wody.				
	Bydło, konie, owce, kozy, króliki, szynszyle i nutrie są karmione co najmniej dwa razy dziennie, jelenie, daniele, drób, lisy polarne, lisy pospolite, jenoty, norki i tchórze, są karmione co najmniej raz dziennie - paszą dostosowaną do ich gatunku, wieku, masy ciała i stanu fizjologicznego				
Okaleczenia [UOOZ art.6 ust.1, 7-8,14]	Zgodnie z przepisami krajowymi.				
Procedury dotyczące hodowli [UOOZ art. 12 ust. 2 oraz art. 13]	Nie stosuje się chowu naturalnego, sztucznego lub metod chowu, które powodują lub mogłyby spowodować cierpienie lub obrażenia zwierząt. Zakaz ten nie stosuje się do technologii chowu dopuszczonych prawodawstwem krajowym.				

* Kategoria A – Żądanie podjęcia działań w celu usunięcia nieprawidłowości w terminie krótszym niż 3 miesiące. Bez natychmiastowego wszczęcia postępowania administracyjnego bądź karnego.
Kategoria B - Żądanie podjęcia działań w celu usunięcia nieprawidłowości w terminie dłuższym niż 3 miesiące. Bez natychmiastowego wszczęcia postępowania administracyjnego bądź karnego.
Kategoria C – Natychmiastowe wszczęcie postępowania administracyjnego lub karnego.
** liczba spraw skierowanych do organów ścigania

Załącznik 5

Pieczęć Powiatowego Inspektoratu Weterynarii

LISTA KONTROLNA
SPIWET – gospodarstwo utrzymujące zwierzęta

Data inspekcji .....

PROTOKÓŁ KONTROLI Nr .....

Niniejszy protokół jest przeznaczony do dokumentowania stwierdzonych niezgodności z wymaganiami zawartymi w:

- ustawie z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003r. Nr 106, poz.1002 z późn. zm.),
- ustawie z dnia 11 marca 2004r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.),,
- ustawie z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (tekst jednolity: Dz. U. 2008 r. Nr 45 poz. 271 z późn. zm.),
- rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymaniu gatunków zwierząt gospodarskich innych, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344),
- rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te , dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 116, poz. 778),
- rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych, jakie muszą spełniać gospodarstwa w przypadku, gdy zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego pochodzące z tych gospodarstw są wprowadzane na rynek (Dz. U. Nr 168, poz. 1643),
- rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt i dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej (Dz. U..Nr 100, poz. 1022).

Protokół niniejszy może stanowić podstawę wdrożenia nakazowego postępowania administracyjnego.

<table>
<tr><td colspan="2">Właściciel gospodarstwa:</td><td>Numer gospodarstwa:</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td>Numery stad:</td></tr>
<tr><td colspan="3">Adres gospodarstwa:</td></tr>
<tr><td colspan="3">Specyfikacja produkcji zwierzęcej:</td></tr>
<tr><td>Gatunek :</td><td>Ilość sztuk z podziałem na grupy technologiczne:</td><td>System utrzymywania zwierząt w pomieszczeniu inwentarskim</td></tr>
<tr><td>świnie</td><td>prosięta: warchlaki:
tuczniki: lochy :
knury:</td><td>- pojedynczo
- grupowo</td></tr>
<tr><td>bydło</td><td>cielęta: jałówki:
krowy: opasy:</td><td>- na uwięzi
- system bez uwięzi</td></tr>
</table>

konie	źrebięta: klacze: ogiery:	- w boksie - na stanowisku na uwięzi - wolnostanowiskowo, bez uwięzi
drób	kury nieśne: brojlery: inne:	- chów klatkowy - chów bezklatkowy
owce	jagnięta: jarki: tryki:	- pojedynczo - grupowo
kozy	koźlęta: kozy: kozły:	- na stanowisku na uwięzi - w kojcu bez uwięzi: a/ pojedynczo b/ grupowo
inne		

Osoba odpowiedzialna za gospodarstwo obecna przy kontroli:

Kontrolujący inspektor weterynaryjny:

I. CZĘŚĆ OGÓLNA	*P – ocena pozytywna, N – ocena negatywna, WP - wymaga poprawy* *ND– nie dotyczy*

Lp.	***Zagadnienie*** **Podstawa prawna**	***P***	***N***	***ND***
Warunki weterynaryjne *(*dotyczą jedynie gospodarstw, z których zwierzęta lub środki spożywcze pochodzenia zwierzęcego są wprowadzane na rynek)				
1.	Podmiot zgłosił powiatowemu lekarzowi weterynarii w formie pisemnej zamiar prowadzenia działalności w zakresie utrzymywania zwierząt gospodarskich w celu umieszczenia na rynku tych zwierząt lub produktów pochodzących z tych zwierząt lub od tych zwierząt. *(Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.),*			
2.	W przypadku utrzymywania bydła, podmiot uzyskał decyzję PLW o uznaniu stada bydła za: - urzędowo wolne od gruźlicy; - urzędowo wolne od brucelozy; - wolne od brucelozy; - urzędowo wolne od enzootycznej białaczki bydła. *(Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.),*			
3.	W przypadku utrzymywania owiec lub kóz, podmiot uzyskał decyzję PLW o uznaniu gospodarstwa za: - urzędowo wolne od brucelozy; - wolne od brucelozy. *(Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.,art. 5 ust 7 pkt 1 lit. b)*			
4.	W gospodarstwie znajduje się wydzielone miejsce do składowania środków dezynfekcyjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych. *(Dz. U. z 2003r. Nr 168, poz. 1643 § 1 pkt 1)*			
5.	W gospodarstwie znajduje się wydzielone miejsce do składowania obornika. *(Dz. U. z 2003r. Nr 168, poz. 1643 § 1 pkt 2)*			
6.	W gospodarstwie znajduje się miejsce zapewniające właściwe warunki do przetrzymywania produktów leczniczych weterynaryjnych, zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych. *(Dz. U. z 2003r. Nr 168, poz. 1643 § 1 pkt 3*)			

7.	W gospodarstwie znajduje się odzież i obuwie przeznaczone tylko do obowiązkowego użycia w gospodarstwie. *(Dz. U. z 2003r. Nr 168, poz. 1643 § 1 pkt 4)*			
8.	W gospodarstwie znajdują się maty dezynfekcyjne w liczbie zapewniającej zabezpieczenie wejść i wjazdów do gospodarstwa w przypadku wystąpienia zagrożenia epizootycznego. *(Dz. U. z 2003r. Nr 168, poz. 1643 § 1 pkt 5)*			
9.	W gospodarstwie znajdują się środki dezynfekcyjne w ilości niezbędnej do przeprowadzenia doraźnej dezynfekcji. *(Dz. U. z 2003r. Nr 168, poz. 1643 § 1 pkt 6)*			
10.	W gospodarstwie znajdują się zabezpieczenia budynków, w których utrzymywane są zwierzęta, przed dostępem zwierząt innych niż utrzymywane w gospodarstwie. *(Dz. U. z 2003r. Nr 168, poz. 1643 § 2 pkt 1)*			
11.	W gospodarstwie zachowana jest odpowiednia czystość budynków, w których utrzymywane są zwierzęta. *(Dz. U. z 2003r. Nr 168, poz. 1643 § 2 pkt 2)*			
12.	W gospodarstwie znajdują się oznakowania wejść do budynków, w których utrzymywane są zwierzęta tablicą „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”. *(Dz. U. z 2003r. Nr 168, poz.1643 § 3)*			
Dokumentacja leczenia zwierząt				
13.	W gospodarstwie prowadzona jest „ewidencja leczenia zwierząt gospodarskich oraz zwierząt, z których pozyskane tkanki lub produkty są przeznaczone do spożycia przez ludzi”. *(Dz. U. Nr 100, poz. 1022, § 2)*			
14.	Prowadzona książka leczenia zwierząt gospodarskich, składa się z kolejno ponumerowanych, samokopiujących się stron, przy czym każda strona podzielona jest na 4 części. *(Dz. U. Nr 100, poz. 1022, § 3 ust. 1)*			
15.	Część I 1) nazwę i adres zakładu leczniczego dla zwierząt; 2) imię i nazwisko lub nazwę posiadacza zwierzęcia; 3) datę i godzinę przyjęcia zgłoszenia; 4) datę i godzinę wykonania czynności lekarsko-weterynaryjnych; oznaczenie strony książki składające się z: numeru kolejnej strony, znaku „/”, oznaczenia miesiąca, znaku „/” oraz oznaczenia roku. *(Dz. U. Nr 100, poz. 1022, § 3 ust. 2)*			
16.	Część II 5) opis leczonego zwierzęcia, w tym gatunek, płeć, identyfikację, wiek, oznakowanie i masę ciała; 6) liczbę leczonych zwierząt; 7) rozpoznanie lub wstępne rozpoznanie choroby; 8) zastosowane produkty lecznicze lub nabyte przez posiadacza zwierzęcia produkty lecznicze weterynaryjne z uwzględnieniem: a) nazwy produktu leczniczego, b) numeru serii produktu leczniczego, c) ilości i dawkowania zastosowanego produktu leczniczego lub nabytego produktu leczniczego weterynaryjnego, d) okresu karencji dla tkanek lub produktów przeznaczonych do spożycia przez ludzi pozyskanych od leczonych zwierząt; 9) zabiegi lecznicze lub profilaktyczne, zalecenia lekarskie oraz uwagi. *(Dz. U. Nr 100, poz. 1022, § 3 ust. 3)*			
17.	Część III 10) potwierdzenie nabycia produktu leczniczego weterynaryjnego przez posiadacza zwierzęcia obejmujące informacje, o których mowa w Części III pkt 4), oraz okres jego stosowania; 11) informacje, o których mowa w Części III pkt 4) – w przypadku gdy nabyty produkt leczniczy weterynaryjny będzie stosowany u zwierząt innych niż wymienione w Części II. *(Dz. U. Nr 100, poz. 1022, § 3 ust. 4)*			
18.	Część IV zawiera wyniki badań uzupełniających. *(Dz. U. Nr 100, poz. 1022, § 3 ust.6)*			
19.	Wpisy w częściach I-III są potwierdzane: 1) podpisem i pieczęcią lekarza weterynarii dokonującego wpisu; 2) podpisem posiadacza zwierzęcia, który jednocześnie oświadcza, że nabyty produkt leczniczy weterynaryjny zostanie zastosowany zgodnie z zaleceniami lekarza weterynarii. *(Dz. U. Nr 100 poz. 1022, § 3 ust. 5)*			
20.	Ewidencja leczenia zwierząt gospodarskich przechowywana jest przez utrzymującego zwierzęta przez 5 lata od daty ostatniego wpisu. *(Dz. U. z 2008 r. Nr 45 poz. 271, art.69 ust 4)*			

Dobrostan zwierząt				
21.	Zwierzętom zapewniono opiekę i właściwe warunki utrzymywania, uwzględniając minimalne normy powierzchni w zależności od systemów utrzymywania, gatunku, wieku, i stanu fizjologicznego zwierząt. *(Dz. U. z 2003 r. Nr 167, poz. 1629, § 4 ust. 1 oraz Dz. U. z 2003r. Nr 106, poz. 1002 z późn. zm. art. 12 ust. 5)*			
22.	Zwierzęta utrzymywane są w warunkach nieszkodliwych dla ich zdrowia oraz nie powodujących urazów i uszkodzeń ciała lub cierpień. *(Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002 z późn. zm. art.12 ust. 2 oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 3 ust. 4 oraz Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 4)*			
23.	Przestrzegany jest zakaz używania do przepędzania zwierząt przedmiotów lub narzędzi, które mogą spowodować ich okaleczenie. *(Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002 z późn. zm. art.14 ust. 2 pkt.4)*			
24.	Przestrzegany jest zakaz podawania zwierzętom gospodarskim: - substancji o działaniu tyreostatycznym, - stilbenów, pochodnych stilbenów, ich soli i estrów - substancji o działaniu beta–agonistycznym, - oestrabiolu 17ß i jego pochodnych estropodobnych, - substancji o działaniu estrogennym innych niż oestrabiol 17ß i jego pochodne estropodobne oraz o działaniu androgennym lub gestagennym w innym celu niż leczenie zwierząt, z zastrzeżeniem substancji o działaniu hormonalnym w rozrodzie zwierząt gospodarskich, których podawanie jest dopuszczone. *(Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm., art.64-65 oraz art. 67-70)*			
25.	W gospodarstwie nie są przetrzymywane produkty lecznicze weterynaryjne zawierające: - substancje o działaniu beta-agonistycznym, które mogą być stosowane w celu przyspieszenia porodu; - oestrabiolu 17ß i jego pochodnych estropodobnych. *(Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm. ,art.66)*			
26.	W przypadku prowadzenia w gospodarstwie dotychczas niestosowanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej technologii chowu zwierząt, gospodarstwo posiada zezwolenie wojewody stwierdzające, że technologia spełnia wymogi określone ustawą o ochronie zwierząt. *(Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002 z późn. zm. art.13 ust. 1)*			
27.	Zwierzęta mają zapewnioną swobodę ruchów, a w szczególności możliwość kładzenia się, wstawania oraz leżenia. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 4 ust. 2 pkt. 2 oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 3 ust. 2 pkt. 2)*			
28.	Zwierzęta gospodarskie utrzymywane są w warunkach umożliwiających kontakt wzrokowy z innymi zwierzętami. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 4 ust. 2 pkt. 3 oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 3 ust. 2 pkt. 3)*			
29.	Pomieszczenia inwentarskie dla zwierząt gospodarskich oświetlono przystosowanym dla danego gatunku zwierząt światłem sztucznym lub zapewniono dostęp światła naturalnego. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 5 ust. 1 oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 4)*			
30.	Pomieszczenie inwentarskie wyposażono w stałe lub przenośne oświetlenie umożliwiające ich kontrolę i doglądanie zwierząt o każdej porze. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344 § 6 ust. 4 oraz Dz.U. Nr 116, poz. 778 § 5 ust. 1)*			
31.	Pomieszczenia dla zwierząt gospodarskich, ich wyposażenie oraz sprzęt używany przy utrzymywaniu zwierząt wykonane jest z materiałów nieszkodliwych dla zdrowia zwierząt, oraz nadających się do czyszczenia i dezynfekcji. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344 § 7 ust. 1 pkt 1 oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778 § 6 ust. 1 pkt 1)*			
32.	Pomieszczenia dla zwierząt gospodarskich, ich wyposażenie oraz sprzęt używany przy utrzymywaniu zwierząt są czyszczone i dezynfekowane. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 7 ust. 1 pkt 2 oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 6 ust. 1 pkt 2)*			
33.	Odchody zwierząt oraz nie zjedzone resztki pasz usuwane są z pomieszczeń inwentarskich tak często, aby uniknąć wydzielania się nieprzyjemnych woni, zanieczyszczenia paszy lub wody oraz zabezpieczono je przed muchami i gryzoniami. *(Dz. U .Nr 56, poz. 344, § 7 ust. 2 oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 6 ust. 2)*			
34.	Wyposażenie i sprzęt przeznaczone do karmienia i pojenia zwierząt wykonane są i umieszczane w sposób minimalizujący możliwość zanieczyszczenia paszy lub wody oraz ułatwiający bezkonfliktowy dostęp zwierząt do paszy i wody. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 7 ust. 3 oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 6 ust. 3)*			
35.	Wyposażenie i sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt gospodarskich sprawdzane są co najmniej raz dziennie, a wykryte usterki są niezwłocznie usuwane. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 7 ust. 4 pkt 2 oraz Dz. U. Nr 116 poz. 778, § 6 ust. 4 pkt 2)*			
36.	Podłoga w pomieszczeniach inwentarskich dla zwierząt jest twarda, równa i stabilna, a jej powierzchnia gładka i nieśliska. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 7 ust. 5 oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 6 ust. 5)*			

37.	Obieg powietrza, stopień zapylenia, temperatura, wilgotność względna powietrza i stężenie gazów są utrzymane na poziomie nieszkodliwym dla tych zwierząt. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 8 ust. 1 oraz Dz. U .Nr 116, poz. 778, § 7 ust. 1)*			
38.	Przy zastosowaniu mechanicznego lub automatycznego systemu wentylacji pomieszczeń inwentarskich, system ten zaopatrzony jest w: a. system alarmowy sygnalizujący awarię, *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 8 ust. 2 pkt 1 oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778 § 7 ust. 2 pkt 1)* b. system wentylacji awaryjnej. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 8 ust. 2 pkt 2 oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 7 ust. 2 pkt 2)*			
39.	Zwierzętom gospodarskim, z wyjątkiem koni oraz świń do ukończenia 2 tyg. życia zapewniono stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 10 ust. 1 oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1 i 2)*			
40.	Chore lub ranne zwierzę gospodarskie otaczane jest niezwłocznie opieką, a w razie potrzeby izolowane, a jeśli wymaga tego stan zdrowia zwierzęcia utrzymuje się je na ściółce *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 14, oraz Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 10)*			

OPIS NIEZGODNOŚCI ZAZNACZONYCH W KOLUMIE „N" ORAZ INNE UWAGI I ZALECENIA KONTROLUJĄCEGO

Inne uwagi

Zalecenia i terminy usunięcia niezgodności
O sposobie i terminie wykonania zaleceń i usunięcia uchybień należy pisemnie powiadomić Powiatowego Lekarza Weterynarii..... w terminie.....
Zastrzeżenia lub wyjaśnienia kontrolowanego do niniejszego protokołu
Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. *Oryginał pozostawiono u kontrolowanego.* *.....* *(data i podpis osoby, której wyjaśnienia zostały przytoczone w protokole)* *.....* *.....* *(data i podpis osoby odpowiedzialnej kontrolującego)* *(pieczęć, data i podpis* lub adnotacja o odmowie podpisania protokołu)

Załączniki do protokołu kontroli:

1. *Załącznik nr …..… dla bydła*
2. *Załącznik nr …..… dla świń*
3. *Załącznik nr …..… dla drobiu*
4. *Załącznik nr …..… dla koni, kóz i owiec*
5. *Załącznik nr …..… dla jeleni i danieli*
6. *Załącznik nr …..… dla zwierząt futerkowych*

Pieczęć Inspektoratu Weterynarii

LISTA KONTROLNA
SPIWET – gospodarstwo utrzymujące zwierzęta (BYDŁO)

Data inspekcji .....

ZAŁĄCZNIK NR …… DO PROTOKOŁU KONTROLI Nr .....

Minimalne warunki utrzymywania bydła – rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010 r. Nr 116, poz. 778), rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymaniu gatunków zwierząt gospodarskich innych, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010 r. Nr 56, poz. 344), ustawa z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz.1002 z późn. zm.)		***P***	***N***	***ND***
1.	Właściwe wymiary stanowiska w systemie utrzymywania bydła na uwięzi. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778 § 11 ust. 2)*			
1a	Krowy i jałówki >7 m-ca ciąży : dł……. X szer…….			
1b	Jałówki > 6 miesiąca życia, do 7 m-ca ciąży dł……. X szer…….			
1c	Buhaje dł……. X szer…….			
1d	Bydło opasowe o masie ciała do 300 kg dł……. X szer…….			
1e	Bydło opasowe o masie ciała > 300 kg dł……. X szer…….			
2.	Właściwe wymiary wydzielonego legowiska w systemie utrzymywania bydła bez uwięzi (nie dotyczy bydła opasowego i buhajów). *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 11 ust. 3)*			
2a	Krowy i jałówki >7 m-ca ciąży : dł……. X szer…….			
2b	Jałówki > 6 miesiąca życia, do 7 m-ca ciąży dł……. X szer…….			
3.	Właściwa powierzchnia w systemie utrzymywania bydła bez uwięzi na ściółce, bez wydzielonych legowisk. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 11 ust. 4)*			
3a	Krowy i jałówki >7 m-ca ciąży : ……. m^2/ …….liczba zw=……..m^2 na sztukę			
3b	Jałówki > 6 miesiąca życia, do 7 m-ca ciąży ……. m^2/……. liczba zw=…….m^2 na sztukę			

3c	Buhaje ……. m^2/ ……..liczba zw=……m^2 na sztukę			
3d	Bydło opasowe o masie ciała do 300 kg ……. m^2/ ……liczba zw=…….m^2 na sztukę			
3e	Bydło opasowe o masie ciała powyżej 300 kg ……. m^2/……. .liczba zw=…….m^2 na sztukę			
4.	Właściwa powierzchnia w systemie utrzymywania bydła bez uwięzi, bez wydzielonych legowisk, bez ściółki (nie dotyczy buhajów, krów i jałówek cielnych powyżej 7 miesiąca życia). *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 11 ust. 5)*			
4a	Jałówki pow. 19 m-ca życia , do 7 m-ca ciąży ……. m^2/ ……liczba zw=…….m^2 na sztukę			
4b	Jałówki od 6 do19 m-ca życia ……. m^2/ ……liczba zw=…….m^2 na sztukę			
4c	Bydło opasowe o masie ciała do 300 kg ……. m^2/ ……liczba zw=…….m^2 na sztukę			
4d	Bydło opasowe o masie ciała powyżej 300 kg ……. m^2/……. .liczba zw=…….m^2 na sztukę			
5.	Właściwa powierzchnia w przeliczeniu na jedną sztukę w systemie otwartym utrzymywania bydła. (*Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 12)*			
5a	Jałówki ……. m^2/ ……liczba zw=…….m^2 na sztukę			
5b	Krowy ……. m^2/ ……liczba zw=…….m^2 na sztukę			
5c	Buhaje ……. m^2/ ……liczba zw=…….m^2 na sztukę			
6.	Bydło i cielęta, utrzymywane w systemie otwartym, dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1 oraz Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 6 ust. 1)*			
7.	Przestrzega się zakazu utrzymywania cieląt powyżej 8 tygodnia życia w pojedynczych boksach oraz na uwięzi, z wyjątkiem pory karmienia, a w czasie jej trwania nie dłużej niż jedną godzinę (nie dotyczy gospodarstw rolnych utrzymujących jednocześnie mniej niż 6 cieląt). (*Dz. U. z 2003 r. nr 106. poz. 1002 z późn. zm., art. 12 ust. 4a i b)*			
8.	Właściwa powierzchnia kojca w przeliczeniu na jedną sztukę, w przypadku utrzymywania cieląt grupowo (*Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 15 ust. 3)*			
8a	Cielęta o masie ciała do 150 kg - co najmniej 1,5 m^2; dł……..x szer……= …….m2/……..liczba cieląt=			
8b	Cielęta o masie ciała powyżej 150 do 220 kg – co najmniej 1,7 m^2; dł……..x szer……= …….m2/……..liczba cieląt=			
8c	Cielęta o masie ciała powyżej 220 kg – co najmniej 1,8 m^2. dł……..x szer……= …….m2/……..liczba cieląt=			
9.	W przypadku utrzymywania cieląt pojedynczo w kojcu, wymiary kojca wynoszą: a) szerokość - co najmniej wysokość cielęcia w kłębie tj……, b) długość - co najmniej 1,1 długości ciała cielęcia mierzonej od czubka nosa do ogonowej krawędzi guza kulszowego, tj…….. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 15 ust. 2 pkt 1a i b)*			

10.	Ściany kojca wykonano w sposób umożliwiający cielętom kontakt wzrokowy i fizyczny (nie dotyczy cieląt chorych). (*Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 15 ust. 2 pkt. 2)*			
11.	Powierzchnia w przeliczeniu na jedno cielę w systemie otwartym wynosić co najmniej 5 m². ……. m^2/ …….liczba zw=…….m^2 na sztukę *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 15 ust. 4)*			
12.	Cielęta, z wyjątkiem cieląt utrzymywanych w systemie otwartym, dogląda się co najmniej dwa razy dziennie. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 15 ust. 5)*			
13.	Dorosłemu bydłu i cielętom zapewnia się stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 1 oraz Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 10 ust. 1)*			
14.	Dorosłe bydło i cielęta karmi się co najmniej dwa razy dziennie *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1 oraz Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 12 ust. 1)*			
15.	W przypadku utrzymywania cieląt w pomieszczeniu inwentarskim cielęta do ukończenia 2 tygodnia życia utrzymywane są na ściółce. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 15 ust. 6)*			
16.	Powierzchnia legowiska jest wygodna, czysta i odwodniona. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 15 ust. 7)*			
17.	Każde cielę powinno otrzymuje pokarm matki niezwłocznie po urodzeniu, nie później jednak niż przed upływem 6 godzin od urodzenia. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 16)*			
18.	W przypadku utrzymywania cieląt grupowo, gdy nie są one żywione do woli lub z elektronicznych stacji odpasowych, każde cielę ma zapewniony dostęp do paszy w tym samym czasie. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 12 ust.2)*			
19.	Cielętom nie zakłada się kagańców. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, §17)*			
20.	Właściwe stężenie CO_2, H_2S, NH_3 w pomieszczeniach inwentarskich dla bydła. *(Dz. U.. Nr 56, poz. 344, § 18)*			

OPIS NIEZGODNOŚCI ZAZNACZONYCH W KOLUMIE „N" ORAZ INNE UWAGI I ZALECENIA KONTROLUJĄCEGO

UWAGI I ZASTRZEŻENIA KONTROLOWANEGO DO NINIEJSZEGO PROTOKÓŁU:

.....	.....
Podpis osoby odpowiedzialnej	Podpis i pieczęć urzędowego lekarza weterynarii

Otrzymują:

1. Kontrolowany - j. w.
2. Powiatowy Lekarz Weterynarii w .....
3. .....
4. *a. a.*

LISTA KONTROLNA
SPIWET – gospodarstwo utrzymujące zwierzęta (DRÓB)

Pieczęć Powiatowego Inspektoratu Weterynarii

Data inspekcji .....

ZAŁĄCZNIK NR …… DO PROTOKOŁU KONTROLI Nr .....……

Minimalne warunki utrzymywania drobiu – rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te , dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010r. Nr 116, poz. 778), rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymaniu gatunków zwierząt gospodarskich innych, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010r. Nr 56, poz. 344), ustawa z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003r. Nr 106, poz.1002 z późn. zm.)		**P**	**N**	**ND**
KURY NIEŚNE				
utrzymywane jedno lub wielopoziomowo bez klatek (system alternatywny utrzymywania kur nieśnych) przy obsadzie powyżej 350 ptaków.				
1.	Obsada kur nieśnych wynosi 9 ptaków/ m^2 powierzchni użytkowej podłogi. dł.……m x szer…….m = ……m^2 …….sztuk /…….m^2=……. sztuk/m^2 *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 1),*			
1a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu dł.……m.x szer…….m=……..m^2 x 9 =……szt.			
2.	Maksymalna obsada ptaków w pomieszczeniu inwentarskim, w przypadku gdy zapewniono dostęp do otwartych wybiegów - 12 ptaków/m^2. dł.……m x szer…….m = ……m^2 …….sztuk /…….m^2=……. sztuk/m^2 *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 39 ust. 1)*– **do dnia 31 grudnia 2011 roku**)			
3.	Ściółka zajmuje co najmniej 1/3 powierzchni podłogi (co najmniej 0,025 m^2 powierzchni ściółki/ptaka). dł.……m x szer…….m = ……m^2(pow. ze ściółką)/…..sztuk= m2/sztukę (*Dz. U. Nr 56, poz. 344 § 29 ust. 2),*			
2a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu dł.……m x szer…….m = ……m^2(pow. ze ściółką)/0.025m^2=			
4.	Podłoga i wyposażenie w pomieszczeniu zapewnia podtrzymywanie wszystkich zwróconych ku przodowi pazurów nogi ptaka. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 3)*			
5.	Liniowe pojemniki na paszę o min. długości = liczbie ptaków w pomieszczeniu x 0,1m. Dł.……m/…….liczba ptaków =……m na sztukę (*Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 4 pkt 1 lit a)*			
6.	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu dł.…….m/ 0,1 m=……..			
7.	Kołowe pojemniki na paszę o min. długości = liczbie ptaków w pomieszczeniu x 0,04m. Dł.……m/…….liczba ptaków =……m na sztukę *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 4 pkt 1 lit b)*			
6a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu dł.…….m/ 0,04 m=……..			
8.	Liniowe pojemniki na wodę o min. długości = liczbie ptaków w pomieszczeniu x 0,025m. Dł.……m/…….liczba ptaków =……m na sztukę *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 4 pkt 2 lit a)*			
7a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu dł.…….m/ 0,025m=……..			
9.	Kołowe pojemniki na wodę o min. długości = liczbie ptaków w pomieszczeniu x 0,01m. Dł.……m/…….liczba ptaków =……m na sztukę *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 4 pkt 2 lit b)*			
10.	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu dł.…….m/ 0,01m=……..			
11.	Poidła kropelkowe lub kubeczkowe, co najmniej jedno poidło na 10 ptaków. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 4 pkt 2 lit c)*			

12.	Co najmniej 2 poidła kropelkowe lub kubeczkowe podłączone do sieci wodociągowej, dostępne dla każdej z kur *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 4 pkt 2 lit d)*			
13.	Pojedyncze gniazda, co najmniej 1 na 7 ptaków. ……..sztuk /……. gniazd = sztuk/gniazdo *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 4 pkt 3 lit a)*			
12a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu …….gniazd x 7 =			
14.	Gniazda grupowe z odpowiednią obsadą ptaków na m2 (do 120 ptaków/m^2). Dł.…x szer…… = ….. m^2 gniazda x …..gniazd = ……m2 gniazd ……..szt/120 = sztuk/m^2 *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 4 pkt 3 lit b)*			
13a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu ……. m^2 gniazd x 120 =			
15.	Właściwe grzędy bez ostrych krawędzi, umieszczone nad powierzchnią niepokrytą ściółką (0,15 m na 1 ptaka). Dł……. m/…….. sztuk = *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 4 pkt 4)*			
14a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu dł……..m/0.15m =			
16.	Właściwa odległość pomiędzy grzędami …….. Właściwa odległość pomiędzy grzędą a sciana …… *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 4 pkt 4 lit a i b)*			
17.	Kurom zapewniono możliwość swobodnego poruszania się pomiędzy poziomami. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 5)*			
18.	Liczba poziomów nie przekracza 4. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344 § 29 ust. 5 pkt 1)*			
19.	Wysokość między poziomami co najmniej 0,45 m. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 5 pkt 2)*			
20.	Poziomy ustawiono w sposób zapobiegający spadaniu nieczystości na niższy poziom. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 5 pkt 3)*			
21.	Urządzenia do karmienia i pojenia umieszczono w sposób umożliwiający każdej z kur jednakowy dostęp do tych urządzeń *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 5 pkt 4)*			
22.	Pomieszczenie inwentarskie wyposażone w kilka otworów wyjściowych, jeśli kury posiadają dostęp do otwartych wybiegów. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 6)*			
23.	Otwory wyjściowe rozmieszczone równomiernie na całej długości pomieszczenia inwentarskiego *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 6)*			
24.	Wysokość otworów wyjściowych co najmniej 0,35m. ……. m *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 7 pkt 1)*			
25.	Szerokość otworów wyjściowych co najmniej 0,4m. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 7 pkt 2)*			
26.	Całkowita szerokość otworów wyjściowych w przeliczeniu na 1000 ptaków co najmniej 2m. Szer…….m x ……liczba otworów= ……m/……szt =……..m/szt *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 7 pkt 2)*			
27.	Powierzchnia otwartego wybiegu dostosowana do liczby kur i rodzaju gruntu. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 8)*			
28.	Na wybiegu otwartym zapewniono ptakom ochronę przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi, a w razie potrzeby dostęp do urządzeń do pojenia. (*Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 29 ust. 9)*			
29.	W pomieszczeniach inwentarskich dla kur nieśnych zminimalizowano poziom hałasu. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 30 ust. 1)*			
30.	Wyposażenie oraz sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich dla kur nieśnych czyszczony i dezynfekowany każdorazowo przed wstawieniem nowej partii ptaków. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 30 ust. 2 pkt 1)*			
31.	Wyposażenie oraz sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich dla kur nieśnych utrzymany w czystości; odchody usuwane regularnie, a padłe ptaki - co najmniej raz na dobę. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 30 ust. 2 pkt 2 i 3)*			
32.	Właściwe stężenie CO_2, H_2S, NH_3 oraz temperatura. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 8)*			
33.	Kurczętom w celu przeciwdziałania wydziobywaniu piór i kanibalizmowi przycięto dzioby nie później jednak niż do ukończenia 9 dnia życia. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344 § 33)*			
34.	W przypadku stosowania oświetlenia naturalnego, okna rozmieszcza się w sposób umożliwiający równomierne oświetlenie całego pomieszczenia. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 5 ust. 3 pkt 1)*			

35.	W przypadku stosowania oświetlenia sztucznego, pomieszczenia oświetla się w rytmie dobowym tak, aby około 1/3 doby stanowiło nieprzerwany okres ciemności oraz występowały okresy przyciemnienia odpowiadające zmierzchowi. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 5 ust. 3 pkt 2)*			
36.	Kury nioski dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 6 ust. 1)*			
37.	Kury nioski karmi się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 13 ust. 1)*			
38.	Kury nioski maja zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 10 ust. 1)*			
System klatek niewzbogaconych jedno lub wielopoziomowych – obsada powyżej 350 kur nieśnych. [do dnia 31 grudnia 2011 roku].				
39.	Klatki wyposażone w pojemniki na paszę o min. długości = liczbie ptaków w klatce x 0,1m. Dł……m/……sztuk =……m na sztukę (Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 40 ust. 2 pkt 1)			
39a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu dł…….m/ 0,1m=……..			
40.	Klatki wyposażone w pojemnik na wodę o min. długości = liczbie ptaków w klatce x 0,1m. Dł……m/……sztuk =……m na sztukę *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 40 ust. 2 pkt 2 lit.a)*			
40a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu dł…….m/ 0,1m=……..			
41.	Klatki wyposażone w co najmniej 2 poidła kropelkowe lub kubeczkowe, dostępne dla każdej z kur znajdujących się w klatce. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 40 ust. 2 pkt 2 lit.b)*			
42.	Klatki wyposażone w urządzenie do skracania pazurów. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 40 ust. 2 pkt 3)*			
43.	Powierzchnia klatki w przeliczeniu na kurę nieśną co najmniej 0,055m^2. dł……m.x szer……m=……..m^2/ …..sztuk = …….m^2 na sztukę *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 40 ust. 3)*			
43a	Maksymalna liczba ptaków w klatce - dł……m.x szer……m=……..m^2/0,055 m^2 =……..szt			
44.	Wysokość klatki na 65% jej powierzchni co najmniej 0,4m, nie mniej jednak niż 0,35m w dowolnym jej punkcie. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 40 ust. 4)*			
45.	Właściwa konstrukcja klatki, uniemożliwiająca ucieczkę ptaków. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 31 ust. 1 pkt 1)*			
46.	Klatka skonstruowana w sposób pozwalający na wyeliminowanie możliwości urazów, uszkodzeń ciała lub cierpień kur niosek. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 31 ust. 1 pkt 2)*			
47.	Klatka skonstruowana w sposób zapewniający osobie obsługującej swobodne wyjmowanie i wkładanie ptaków do klatki. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 31 ust. 1 pkt 3)*			
48.	Podłoga klatki wykonana w sposób zapewniający podtrzymywanie wszystkich zwróconych ku przodowi pazurów nogi ptaka o nachyleniu nie większym niż 8° lub 14%. (*Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 31 ust. 2)*			
49.	W przypadku gdy w pomieszczeniu inwentarskim są zainstalowane co najmniej 2 poziomy klatek, pomieszczenie to wyposaża się w urządzenia i sprzęt umożliwiające sprawdzanie wszystkich klatek oraz ułatwiające usuwanie z nich ptaków. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 32)*			
50.	W pomieszczeniach inwentarskich dla kur nieśnych zminimalizowano poziom hałasu. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 30 ust. 1)*			
51.	Wyposażenie oraz sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich dla kur nieśnych czyszczony i dezynfekowany każdorazowo przed wstawieniem nowej partii ptaków. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 30 ust. 2 pkt 1)*			
52.	Wyposażenie oraz sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich dla kur nieśnych utrzymany w czystości; odchody usuwane regularnie, a padłe ptaki - co najmniej raz na dobę *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 30 ust. 2 pkt 2 i 3)*			
53.	Właściwe stężenie CO_2, H_2S, NH_3 oraz temperatura. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 8 ust.1)*			
54.	W przypadku stosowania oświetlenia naturalnego, okna rozmieszcza się w sposób umożliwiający równomierne oświetlenie całego pomieszczenia. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 5 ust. 3 pkt 1)*			

55.	W przypadku stosowania oświetlenia sztucznego, pomieszczenia oświetla się w rytmie dobowym tak, aby około 1/3 doby stanowiło nieprzerwany okres ciemności oraz występowały okresy przyciemnienia odpowiadające zmierzchowi. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 5 ust. 3 pkt 2)*			
56.	Kury nioski dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 6 ust. 1)*			
57.	Kury nioski karmi się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 13 ust. 1)*			
58.	Kury nioski maja zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 10 ust. 1)*			
59.	Kurczętom w celu przeciwdziałania wydziobywaniu piór i kanibalizmowi przycięto dzioby nie później jednak niż do ukończenia 9 dnia życia. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 33)*			
System klatek zmodyfikowanych jedno lub wielopoziomowych – obsada powyżej 350 kur nieśnych. (§ 28)				
60.	Klatki wyposażone w pojemniki na paszę o min. długości = liczbie ptaków w klatce x 0,12m. dł……m/…….sztuk =…….. m/szt. (*Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 1 pkt 1)*			
59a	Maksymalna liczba ptaków w klatce dł…….m/ 0,12m=…….			
61.	Klatki wyposażone w pojemnik na wodę o min. długości = liczbie ptaków w klatce x 0,12m. dł……m/……sztuk =……m na sztukę *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 1 pkt 2, lit.a)*			
60a	Maksymalna liczba ptaków w klatce dł…….m/ 0,12m=…….			
62.	Klatki wyposażone w co najmniej 2 poidła kropelkowe lub kubeczkowe, dostępne dla każdej z kur znajdujących się w klatce *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 1 pkt 2, lit.b)*			
63.	Klatki wyposażone w gniazdo. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 1 pkt 3)*			
64.	Klatki wyposażone w grzędy o min. długości = liczbie ptaków w klatce x 0,15m. Dł……. m/…….. sztuk =…….m/szt. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 1 pkt 4)*			
63a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu dł……..m/0.15m =			
65.	Klatki wyposażone w ściółkę w ilości umożliwiającej kurom dziobanie i grzebanie. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 1 pkt 5)*			
66.	Klatki wyposażone w urządzenie do skracania pazurów. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 5)*			
67.	Całkowita powierzchnia klatki co najmniej 0,2 m^2. Dł……..x szer……=……..m^2 *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 2)*			
68.	Wysokość klatki, z wyjątkiem powierzchni użytkowej, co najmniej 0,2m. (*Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 4*)			
69.	Powierzchnia klatki co najmniej 0,075m^2 / kurę nieśną, przy czym powierzchnia użytkowa klatki bez gniazda co najmniej 0,06m^2/ kurę nieśną. dł……m.x szer……m=……..m^2 klatki/ …..sztuk = …….m^2 na sztukę dł……m.x szer……m=……..m^2 pow. użytkowej/ …..sztuk = …….m^2 na sztukę *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 2)*			
68a	Maksymalna liczba ptaków w klatce dł……m.x szer……m=……..m^2 klatki/0,075 m^2 =……..szt dł……m.x szer……m=……..m^2 pow. użytkowej /0.06m^2= ……..szt			
70.	Powierzchnia użytkowa klatki bez gniazda o szerokości co najmniej 0,3m. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 3 pkt 1)*			
71.	Powierzchnia użytkowa klatki bez gniazda o wysokości co najmniej 0,45m. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 3 pkt 2)*			
72.	Nachylenie podłogi klatki nie więcej niż 8^0 lub 14%. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 3 pkt 2*			
73.	Odległość pomiędzy rzędami klatek co najmniej 0,9m. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 6)*			
74.	Odległość pomiędzy podłogą budynku a pierwszym poziomem klatek co najmniej 0,35m *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 28 ust. 6)*			
75.	Właściwa konstrukcja klatki, uniemożliwiająca ucieczkę ptaków. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 31 ust. 1 pkt 1)*			

76.	Klatka skonstruowana w sposób pozwalający na wyeliminowanie możliwości urazów, uszkodzeń ciała lub cierpień kur niosek. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 31 ust. 1 pkt 2)*			
77.	Klatka skonstruowana w sposób zapewniający osobie obsługującej swobodne wyjmowanie i wkładanie ptaków do klatki. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 31 ust. 1 pkt 3)*			
78.	Podłoga klatki wykonana w sposób zapewniający podtrzymywanie wszystkich zwróconych ku przodowi pazurów nogi ptaka o nachyleniu nie większym niż 8° lub 14%. (*Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 31 ust. 2)*			
79.	W przypadku gdy w pomieszczeniu inwentarskim są zainstalowane co najmniej 2 poziomy klatek, pomieszczenie to wyposaża się w urządzenia i sprzęt umożliwiające sprawdzanie wszystkich klatek oraz ułatwiające usuwanie z nich ptaków. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 32)*			
80.	W pomieszczeniach inwentarskich dla kur nieśnych zminimalizowano poziom hałasu. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 30 ust. 1)*			
81.	Wyposażenie oraz sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich dla kur nieśnych czyszczony i dezynfekowany każdorazowo przed wstawieniem nowej partii ptaków. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 30 ust. 2 pkt 1)*			
82.	Wyposażenie oraz sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich dla kur nieśnych utrzymany w czystości; odchody usuwane regularnie, a padłe ptaki - co najmniej raz na dobę *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 30 ust. 2 pkt 2 i 3)*			
83.	Właściwe stężenie CO_2, H_2S, NH_3 oraz temperatura. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 8 ust.1)*			
84.	W przypadku stosowania oświetlenia naturalnego, okna rozmieszcza się w sposób umożliwiający równomierne oświetlenie całego pomieszczenia. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 5 ust. 3 pkt 1)*			
85.	W przypadku stosowania oświetlenia sztucznego, pomieszczenia oświetla się w rytmie dobowym tak, aby około 1/3 doby stanowiło nieprzerwany okres ciemności oraz występowały okresy przyciemnienia odpowiadające zmierzchowi. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 5 ust. 3 pkt 2)*			
86.	Kury nioski dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 6 ust. 1)*			
87.	Kury nioski karmi się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 13 ust. 1)*			
88.	Kury nioski maja zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 10 ust. 1)*			
89.	Kurczętom w celu przeciwdziałania wydziobywaniu piór i kanibalizmowi przycięto dzioby nie później jednak niż do ukończenia 9 dnia życia. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 33)*			
BROILERY				
90.	Kurnik wyposażony jest w urządzenie do karmienia *(Dz.U. Nr 56, poz. 344, § 35 pkt 1)*			
91.	Kurnik wyposażony jest w urządzenie do karmienia *(Dz.U. Nr 56, poz. 344, § 35 pkt 2)*			
92.	Kurnik wyposażony jest w urządzenie do karmienia *(Dz.U. Nr 56, poz. 344, § 35 pkt 3)*			
93.	W kurniku stosuje się oświetlenie sztuczne, oświetlające co najmniej 80% powierzchni użytkowej o natężeniu co najmniej 20 lux ……lux			
94.	W okresie od 7 dnia po wstawieniu do 3 dnia przez przewidywanym ubojem stosuje się oświetlenie dobowe z okresami zaciemnienia trwającymi 6 godzin w tym 4 godziny nieprzerwanego zaciemnienia. *(Dz.U. Nr 56, poz. 344, § 5 ust. 5)*			
95.	Wyposażenie oraz sprzęt w pomieszczeniach inwentarskich oraz samo pomieszczenie dla brojlerów jest czyszczone i dezynfekowane każdorazowo przed wstawieniem nowego stada. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 36 ust. 2)*			
96.	Właściwe stężenie CO_2, H_2S, NH_3 oraz temperatura. *(Dz. U. . Nr 56, poz. 344, § 7 ust. 1)*			
97.	Brojlery dogląda się co najmniej dwa razy dziennie. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 6 ust. 2)*			
98.	Brojlerom zapewniono stały dostęp do paszy lub karmione są w okresach oświetlenia. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 13 ust. 2)*			
99.	Brojlery mają zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 10 ust. 1)*			

100.	W kurniku zminimalizowano poziom hałasu. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 36 ust. 1)*			
101.	Zagęszczenie kurcząt nie przekracza 33 kg/m^2 śr. masa kurcząt ……X ……liczba kurcząt= ……..kg/……m^2 pow. użytkowej pokrytej ściółką =……..kg/m^2 *(Dz.U. Nr 56, poz. 344, § 34)*			
101a	Maksymalne zagęszczenie kurnika ……m^2 pow. użytkowej pokrytej ściółką x 33kg =…….			
102.	Zagęszczenie kurcząt nie przekracza 39 kg/m^2 śr. masa kurcząt ……X ……liczba kurcząt= ……..kg/……m^2 pow. użytkowej pokrytej ściółką =……..kg/m^2 *(Dz.U. Nr 56, poz. 344, § 37)*			
102a	Maksymalne zagęszczenie kurnika ……m^2 pow. użytkowej pokrytej ściółką x 39kg =…….			
103.	Zagęszczenie kurcząt nie przekracza 42 kg/m^2 śr. masa kurcząt ……X ……liczba kurcząt= ……..kg/……m^2 pow. użytkowej pokrytej ściółką =……..kg/m^2 *(Dz.U. Nr 56, poz. 344, § 38)*			
104.	Maksymalne zagęszczenie kurnika ……m^2 pow. użytkowej pokrytej ściółką x 42kg =…….			
105.	Posiadacz kurnika prowadzi i przechowuje co najmniej 3 lata dokumentację dla każdego kurnika zawierającą informacje o: a) liczbie wprowadzonych kurcząt brojlerów, b) powierzchni użytkowej, c) liczbie padłych kurcząt brojlerów stwierdzonej podczas każdej kontroli i przyczynach ich śmierci, d) liczbie kurcząt brojlerów uśmierconych i przyczynach ich uśmiercenia, e) liczbie kurcząt brojlerów pozostałych w stadzie po sprzedaży lub po uśmierceniu; oraz nazwę mieszańca kurcząt brojlerów, jeżeli jest znana. *(Dz.U. z 2003, Nr 106, poz. 1002 z późn. zm. art. 12 f ust. 1 i 2)*			
W przypadku obsady do 39 kg/m2lub 42 kg/m2 dodatkowo				
106.	Zwiększona obsada kurnika została zgłoszona powiatowemu lekarzowi weterynarii, co najmniej 15 dni przed umieszczeniem stada kurniku, *(Dz.U. z 2003, Nr 106, poz. 1002 z późn. zm. art. 12 d pkt 2)*			
107.	Posiadacz kurnika prowadzi i aktualizuje dokumentację zawierającą szczegółowy opis systemu produkcji *(Dz.U. Nr 56, poz. 344, § 37 pkt 2)*			
108.	Kurnik jest wyposażony w system wentylacji, a jeśli to konieczne w systemy ogrzewania i schładzania, zapewniający właściwy poziom amoniaku i dwutlenku węgla, temperatury i wilgotności względnej. *(Dz.U. Nr 56, poz. 344, § 37 pkt 4)*			
W przypadku obsady do 42 kg/m2 dodatkowo				
109.	Skumulowany wskaźnik śmiertelności dziennej nie przekroczył wartości 1%+0,006%x wiek stad., *(Dz.U. Nr 56, poz. 344, § 38 pkt 3)*			
INDYKI				
Pomieszczenie inwentarskie bez klatek.				
110.	Odpowiednia obsada ptaków na m^2 powierzchni pomieszczenia inwentarskiego. dł……m x szer……m = ……m^2 ……kg /……m^2=……. kg/m2 *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 19 ust. 2)*			
90a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu indyki - dł……m.x szer……m=……..m^2 x 40 kg =…… indyki mięsne - dł……m.x szer……m=……..m^2 x 57 kg =……			
111.	Właściwe stężenie CO_2, H_2S, NH_3 oraz temperatura. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 7 ust. 1)*			
112.	Indyki dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
113.	Indyki karmi się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 2)*			
114.	Indyki maja zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			
115.	Indykom w celu przeciwdziałania wydziobywaniu piór i kanibalizmowi przycięto dzioby			

	nie później jednak niż do ukończenia 9 dnia życia. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 20)*			
GĘSI				
116.	Właściwa obsada ptaków na m^2 powierzchni pomieszczenia inwentarskiego. dł.……m x szer…….m = ……m^2 …….kg /…….m^2=……. kg/m2 *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 21, ust 1 pkt 1)*			
96a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu dł.…….m.x szer……m=……m^2 x 19 kg =……			
117.	W systemie otwartym – powierzchnia utrzymywania zabezpieczona trwałym ogrodzeniem. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 21, ust 2 pkt 1)*			
118.	W systemie otwartym - ptaki w wieku powyżej 3 tygodnia życia. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 2, ust 1 pkt 2, lit. b)*			
119.	W systemie otwartym – ptakom zapewniono możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 2, ust 2)*			
120.	W systemie otwartym – maksymalne zagęszczenie obsady 6,5 kg / m^2 powierzchni. dł.……m x szer…….m = ……m^2 …….kg /…….m^2=……. kg/m2 *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 21, ust 2 pkt 2 lit a)*			
121.	Właściwe stężenie CO_2, H_2S, NH_3 oraz temperatura. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 7 ust. 1)*			
122.	Gęsi dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
123.	Gęsi karmi się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 2)*			
124.	Gęsi mają zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			
125.	Przestrzega się zakazu tuczu gęsi na stłuszczone wątroby. *(Dz. U. z 2003 r. Nr 106. poz. 1002. art. 12. ust. 4)*			
KACZKI				
126.	Właściwa obsada ptaków na m^2 powierzchni pomieszczenia inwentarskiego. dł.……m x szer…….m = ……m^2 …….kg /…….m^2=……. kg/m2 *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 21, ust 1 pkt 2)*			
127.	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu dł.…….m.x szer……m=……..m^2 x 17 kg =……			
128.	W systemie otwartym – powierzchnia utrzymywania zabezpieczona trwałym ogrodzeniem *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 21, ust 2 pkt 1)*			
129.	W systemie otwartym - ptaki w wieku powyżej 3 tygodnia życia. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 2, ust 1 pkt 2, lit. b)*			
130.	W systemie otwartym – ptakom zapewniono możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 2, ust 2)*			
131.	W systemie otwartym – maksymalne zagęszczenie obsady 10,5 kg / m^2 powierzchni. dł.……m x szer…….m = ……m^2 …….kg /…….m^2=……. kg/m2 *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 21, ust 2 pkt 2 lit b)*			
132.	Właściwe stężenie CO_2, H_2S, NH_3 oraz temperatura. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 7 ust. 1)*			
133.	Kaczki dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
134.	Kaczki karmi się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 2)*			
135.	Kaczki mają zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			
136.	Przestrzega się zakazu tuczu kaczek na stłuszczone wątroby. *(Dz. U. z 2003 r. Nr 106. poz. 1002. art. 12. ust. 4)*			
STRUSIE				
137.	Właściwe warunki utrzymywania strusi w pomieszczeniach inwentarskich z wybiegami. (Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 22)			
138.	Przy utrzymywaniu ptaków które nie ukończyły 6 miesiąca życia pomieszczenie inwentarskie ogrzewa się (Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 22 ust.2 pkt 1)			
139.	Pomieszczenie inwentarskie podzielono na sektory , w których utrzymuje się ptaki w różnym wieku. (Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 22 ust.2 pkt 2)			
140.	Z każdego sektora pomieszczenia inwentarskiego zapewniono strusiom wyjście na wybieg. (Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 22 ust.3)			

141.	Właściwa obsada strusi w sektorach. strusie młode (0,3 m^2 / 1 ptaka i nie mniej niż 5 $m^{2)}$ dł……m x szer……..m = ……m^2 …….sztuk /…….m^2=……. ptaków/m^2 strusie dorosłe (3,5 m^2 / 1 ptaka i nie mniej niż 15 $m^{2)}$ dł……m x szer……..m = ……m^2 …….sztuk /…….m^2=……. ptaków/m^2 (Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 22 ust. 4)			
141a	Maksymalna liczba ptaków w pomieszczeniu strusie młode – co najmniej 2,2 m ……m strusie dorosłe co najmniej 3 m ……..m			
142.	Właściwa wysokość pomieszczenia inwentarskiego. Strusie młode - dł……m.x szer……m=……..m^2/0,3m^2 =……..szt strusie dorosłe - dł……m.x szer……m=……..m^2 / 3,5 m^2=……szt *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 22 ust.5)*			
143.	Wybiegi dla strusi przylegają bezpośrednio po pomieszczenia inwentarskiego. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 23 ust.1 pkt 1)*			
144.	Wybiegi dla strusi posiadają wydzielone miejsce wysypane piaskiem. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 23 ust.1 pkt 2)*			
145.	Wybiegi dla strusi są zabezpieczone trwałym ogrodzeniem. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 23 ust.1 pkt 3)*			
146.	Ptakom na wybiegu zapewniono możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zwierzętami drapieżnymi. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 23 ust.2)*			
147.	Właściwa powierzchnia wybiegu w przeliczeniu na ptaka. strusie młode - co najmniej 5 m^2/1 ptaka i nie mniej niż 30m^2 dł……m x szer……m = ……m^2 …….sztuk /…….m^2=……. ptaków/m^2 strusie dorosłe - co najmniej 100 m^2/1 ptaka i nie mniej niż 400m^2 dł……m x szer……m = ……m^2 …….sztuk /…….m^2=……. ptaków/m^2 *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 23 ust.3)*			
148.	Właściwe stężenie CO_2, H_2S, NH_3 oraz temperatura. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 7 ust. 1)*			
149.	Strusie dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
150.	Strusie karmi się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 2)*			
151.	Strusie mają zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			
PRZEPIÓRKI				
Pomieszczenie inwentarskie z klatkami.				
152.	Właściwe wymiary klatek w przypadku utrzymywania przepiórek pojedynczo. Długość – co najmniej 0,21 m - ……m Szerokość - co najmniej 0,1 m- ……m Wysokość - co najmniej 0,2 m- ……m *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 25 ust. 1)*			
153.	Właściwa powierzchnia podłogi w klatkach w przypadku utrzymywania przepiórek grupowo dł……m.x szer……m=……..m^2/ …..sztuk = …….m^2 na sztukę *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 25 ust.2)*			
133a	Maksymalna liczba ptaków w klatce a) przepiórki nieśne - dł……m.x szer……m=……..m^2/0,025 m^2 =……szt b) przepiórki mięsne - dł……m.x szer……m=……..m^2/0,006 m^2 =……szt			
134.	Właściwe stężenie CO_2, H_2S, NH_3 oraz temperatura. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 7 ust. 1)*			
135.	Przepiórki dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
136.	Przepiórki karmi się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 2)*			
137.	Przepiórki mają zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			
System otwarty.				

138.	W przypadku utrzymywania przepiórek w systemie, otwartym powierzchnia, w przeliczeniu na ptaka, wynosi co najmniej 0,04 m^2. Dł……mxszer……..m=……m2/……..ptaków =…….. m^2 na sztukę (*Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			
138a	Maksymalna liczba ptaków - dł…….m.x szer……m=……..m^2/0,04 m^2 =……szt			
139.	Przepiórki są w wieku powyżej 20 dnia życia. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 2 ust. 1 pkt 2, lit. c)*			
140.	Powierzchnia, na której utrzymuje się przepiórki, została trwale zabezpieczona ogrodzeniem o wysokości co najmniej 2 m i przykryta siatką. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 26 ust. 2)*			
141.	Ptakom zapewniono możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 2 ust. 2)*			
142.	Przepiórki dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
143.	Przepiórki karmi się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 2)*			
144.	Przepiórki mają zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			
PERLICE				
Pomieszczenia inwentarskie z wybiegami.				
145.	Pomieszczenia inwentarskie wyposażono w grzędy noclegowe. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 27 ust. 2)*			
146.	Pomieszczenia inwentarskie wyposażono w gniazda *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 27 ust. 2)*			
147.	Właściwe wymiary gniazda (co najmniej: 0,4 m szerokości oraz 0,4 m długości). ……..m x……m (*Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 27 ust. 3)*			
148.	Maksymalna obsada - 6 ptaków na m^2 powierzchni pomieszczenia inwentarskiego. dł……m x szer…….m = ……m^2 ……sztuk /…….m^2=……. ptaków/m^2 *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 27 ust. 4)*			
149.	Powierzchnia wybiegu, o którym mowa w ust. 1, w przeliczeniu na ptaka, powinna wynosić co najmniej 20 m^2 . dł……m x szer…….m = ……m^2/20=……..m^2/szt. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 27 ust. 5)*			
150.	Właściwe stężenie CO_2, H_2S, NH_3 oraz temperatura. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 7 ust. 1)*			
151.	Perlice dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
152.	Perlice karmi się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 2)*			
153.	Perlice mają zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			
System otwarty.				
154.	Ptakom zapewniono możliwość ochrony przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 2 ust. 2)*			
155.	Zapewniono miejsce wyposażone w grzędy noclegowe. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 28 ust. 1)*			
156.	Zapewniono miejsce wyposażone w gniazda. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 28 ust. 1)*			
157.	Właściwe wymiary gniazda (co najmniej: 0,4 m szerokości oraz 0,4 m długości). *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 28 ust. 1)*			
158.	Maksymalna obsada - 15 ptaków na m^2 powierzchni. dł…….m x szer…….m = ……m^2 ……sztuk /…….m^2=……. ptaków/m2 *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 28 ust. 2)*			
159.	Perlice dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
160.	Perlice karmi się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 2)*			
161.	Perlice mają zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			

OPIS NIEZGODNOŚCI ZAZNACZONYCH W KOLUMIE „N" ORAZ INNE UWAGI I ZALECENIA KONTROLUJĄCEGO

UWAGI I ZASTRZEŻENIA KONTROLOWANEGO DO NINIEJSZEGO PROTOKÓŁU:

....

Podpis osoby odpowiedzialnej

Podpis i pieczęć urzędowego lekarza weterynarii

Otrzymują:

1. Kontrolowany - j. w.
2. Powiatowy Lekarz Weterynarii w .....
3. .....
4. a. a.

Pieczęć Powiatowego Inspektoratu Weterynarii

LISTA KONTROLNA
SPIWET – gospodarstwo utrzymujące zwierzęta (ŚWINIE)

Data inspekcji .....

ZAŁĄCZNIK NR …… DO PROTOKOŁU KONTROLI Nr .....

	Minimalne warunki utrzymywania świń - rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymaniu gatunków zwierząt gospodarskich innych, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344),	***P***	***N***	***ND***
1.	Świnie nie są utrzymywane na uwięzi. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 19 ust. 2)*			
2.	Utrzymywane w grupach zwierzęta są w zbliżonym wieku. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 19 ust. 3 pkt 1)*			
3.	Podejmowane są działania minimalizujące agresję i zapobiegające walkom zwierząt. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 19 ust. 3 pkt 2)*			
4.	Zwierzęta chore, zranione, wykazujące cechy agresywne lub atakowane przez inne zwierzęta, czasowo utrzymywane są pojedynczo. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 19 ust. 4)*			
5.	W gospodarstwie utrzymującym powyżej 10 sztuk loch lub loszek, lochy i loszki od 4 tygodnia po pokryciu do tygodnia przed przewidywanym terminem proszenia utrzymywane są grupowo. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 19 ust. 6)*			
6.	Kojce, w których utrzymywane są lochy i loszki w tygodniu poprzedzającym przewidywany termin proszenia, zaopatrzono w materiał umożliwiający budowę gniazda. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 20 ust. 1)*			
7.	Prośne lochy i loszki umieszczone w kojcach do proszenia, czyści się dokładnie i jeśli to konieczne, leczy przeciwko pasożytom zewnętrznym i wewnętrznym. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 20 ust. 2)*			
8.	Powierzchnia kojca do proszenia umożliwia proszenie naturalne lub zapewnia osobie obsługującej, dostęp do zwierzęcia. (Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 20 ust. 3)			
9.	Konstrukcja kojca zapewnia prosiętom swobodny dostęp do karmiącej lochy. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 20 ust. 4)*			
10.	W przypadku utrzymywania loch z prosiętami, kojec wyposażony został w przegrodę zapobiegającą przygnieceniu prosiąt przez lochę. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 20 ust. 5 pkt 1)*			
11.	W przypadku utrzymywania loch z prosiętami, w kojcu wydzielona została część ze ściółką o powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek prosiąt. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 20 ust. 5 pkt 2)*			
12.	Świniom zapewniono stały dostęp do materiałów i przedmiotów absorbujących ich uwagę, w szczególności słomy, siana, drewna i trocin, o jakości nie wywierającej szkodliwego wpływu na zdrowie zwierząt. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 21)*			
13.	Prosięta odsadzane są nie wcześniej niż w 28 dniu od urodzenia (jedynie w przypadku zagrożenia zdrowia lochy lub prosięcia - od 21 dnia życia prosięcia). *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 22 ust. 1 i 2)*			
14.	Prosięta po odsadzeniu umieszczane są w uprzednio oczyszczonych i zdezynfekowanym pomieszczeniu inwentarskim, odizolowanym od tego w którym utrzymuje się lochy. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 22 ust. 2)*			

15.	Świnie poddaje się zabiegom: 1) diagnostycznym, terapeutycznym oraz związanym z identyfikacją świń; 2) związanym z: a) redukcją kłów u prosiąt i knurów – jedynie ze względów bezpieczeństwa oraz w celu przeciwdziałania okaleczaniu innych świń, b) obcinaniem części ogona – po ukończeniu 7 dnia życia, wyłącznie po zastosowaniu długotrwałego znieczulenia oraz, jedynie ze względów bezpieczeństwa i/lub w celu przeciwdziałania okaleczaniu innych świń, c) kastracją samców świń - po ukończeniu 7 dnia życia, wyłącznie po zastosowaniu długotrwałego znieczulenia; d) kolczykowaniem nosa. po podjęciu środków zapobiegających okaleczaniu, w szczególności poprzez zmianę warunków utrzymania. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 23 ust. 1)*			
16.	Redukcja kłów u prosiąt i knurów wykonywana jest poprzez ich ścieranie lub obcinanie, z pozostawieniem nienaruszonej, gładkiej powierzchni oraz nie później niż w 7 dniu życia prosięcia – u prosiąt. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 23 ust. 2)*			
17.	Kastrację samców świń wykona jest przy zastosowaniu technik niepowodujących rozrywania tkanek. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 23 ust. 3)*			
18.	Powierzchnia kojca dla knura utrzymywanego pojedynczo wynosi co najmniej 6 m^2. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 1 pkt 1)*			
19.	Powierzchnia kojca dla knura utrzymywanego pojedynczo, w przypadku krycia, wynosi co najmniej 10 m^2. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 1 pkt 1)*			
20.	Powierzchnia kojca dla lochy w okresie porodu i odchowu prosiąt ssących wynosi co najmniej 3,5 m^2. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 1 pkt 2)*			
21.	Powierzchnia kojca dla knurów i loszek hodowlanych o masie 30 do 110 kg, utrzymywanych pojedynczo, wynosi co najmniej 2,7 m^2. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 1 pkt 3)*			
22.	<u>W systemie utrzymywania loch pojedynczo</u> wymiary kojca wynoszą: - długość - co najmniej długość zwierzęcia + 0,3m, niemniej jednak niż 2m;…….m - szerokość - co najmniej 0,6m. …….m *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 2)*			
23.	<u>W systemie utrzymywania świń grupowo</u> powierzchnia kojca wynosi:			
23a.	knury – co najmniej 6m^2. dł……. x szer……= ….. m^2/ szt = ……..m^2/szt *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 1)*			
23b.	warchlaki i tuczniki do 10 kg masy ciała – 0,15 m^2. dł……. x szer……= ….. m^2/ szt = ……..m^2/szt *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 2, lit.a)*			
23c.	warchlaki i tuczniki powyżej 10 do 20 kg masy ciała – 0,2 m^2. dł……. x szer……= ….. m^2/ szt = ……..m^2/szt (*Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 2, lit.b)*			
23d.	warchlaki i tuczniki powyżej 20 do 30 kg masy ciała – 0,3 m^2. dł……. x szer……= ….. m^2/ szt = ……..m^2/szt *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 2, lit.c)*			
23e.	warchlaki i tuczniki powyżej 30 do 50 kg masy ciała – 0,4 m^2. dł……. x szer……= ….. m^2/ szt = ……..m^2/szt *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 2, lit.d)*			
23f.	warchlaki i tuczniki powyżej 50 do 85 kg masy ciała – 0,55 m^2. dł……. x szer……= ….. m^2/ szt = ……..m^2/szt *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 2, lit.e)*			
23g.	warchlaki i tuczniki powyżej 85 do 110 kg masy ciała – 0,65 m^2. dł……. x szer……= ….. m^2/ szt = ……..m^2/szt *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 2, lit.f)*			
23h.	warchlaki i tuczniki powyżej 110 kg masy ciała - co najmniej 1m^2. dł……. x szer……= ….. m^2/ szt = ……..m^2/szt *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 2, lit.g)*			
24.	knury i loszki hodowlane powyżej 30 do 110 kg masy ciała – co najmniej 1,4 m^2. dł……. x szer……= ….. m^2/ szt = ……..m^2/szt *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 3)*			

<u>Obiekty, które zostały oddane do użytku po dniu 25 marca 2004r.</u> **Pozostałe obiekty – obowiązuje od 01.01.2013r.**				
25.	**lochy w grupie– co najmniej 2,25 m^2** dł……. x szer…….= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 4)*			
26.	**lochy prośne w grupie do 5 sztuk – co najmniej 2,25 m^2 + 10% , przy czym co najmniej 1,3 m^2 powierzchni kojca stanowi stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe.** dł……. x szer…….= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt dł……. X szer…….= ….. m^2 pow. kojca dł……. X szer…….= ….. m^2 podł. stałego …….m^2 pow. otworów odpływowych (% stałego podłoża) *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 4 i ust. 4)*			
27.	**lochy prośne w grupie od 6 do 39 sztuk – co najmniej 2,25 m^2, przy czym co najmniej 1,3 m^2 powierzchni kojca stanowi stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe.** dł……. x szer…….= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt dł……. X szer…….= ….. m^2 pow. kojca dł……. X szer…….= ….. m^2 podł. stałego …….m^2 pow. otworów odpływowych (% stałego podłoża) *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 4 i ust. 4)*			
28.	**lochy prośne w grupie powyżej 39 sztuk – co najmniej 2,25 m^2 - 10%, przy czym co najmniej 1,3 m^2 powierzchni kojca stanowi stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe.** dł……. x szer…….= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt dł……. X szer…….= ….. m^2 pow. kojca dł……. X szer…….= ….. m^2 podł. stałego …….m^2 pow. otworów odpływowych (% stałego podłoża) *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 4 i ust. 4)*			
29.	**loszki po pokryciu w grupie do 5 sztuk - co najmniej 1,64 m^2 + 10%, przy czym co najmniej 0,95 m^2 powierzchni kojca stanowi stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe.** dł……. x szer…….= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt dł……. X szer…….= ….. m^2 pow. kojca dł……. X szer…….= ….. m^2 podł. stałego …….m^2 pow. otworów odpływowych (% stałego podłoża) *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 5 i ust. 4)*			

30.	**loszki po pokryciu w grupie od 6 do 39 sztuk - co najmniej 1,64 m^2, przy czym co najmniej 0,95 m^2 powierzchni kojca stanowi stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe.** dł……. x szer……= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt dł……. X szer……= ….. m^2 pow. kojca dł……. X szer……= ….. m^2 podł. stałego …….m^2 pow. otworów odpływowych (% stałego podłoża) *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 5 i ust. 4)*			
31.	**loszki po pokryciu w grupie powyżej 39 sztuk - co najmniej 1,64 m^2 - 10%, przy czym co najmniej 0,95 m^2 powierzchni kojca stanowi stałe podłoże i nie więcej niż 15% tego podłoża – otwory odpływowe.** dł……. x szer……= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt dł……. X szer……= ….. m^2 pow. kojca dł……. X szer……= ….. m^2 podł. stałego …….m^2 pow. otworów odpływowych (% stałego podłoża) *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 3 pkt 5 i ust. 4)*			
32.	**W gospodarstwach utrzymujących co najmniej 10 loch lub loszek, lochy i loszki od 4 tygodnia po pokryciu do tygodnia przed przewidywanym terminem proszenia, utrzymywane są grupowo w kojcach w których długość każdego z boków wynosi w przypadku grup:** **1) do 5 sztuk - co najmniej 2,41 m;** **2) powyżej 5 sztuk - co najmniej 2,81 m.** *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 24 ust. 5)*			
33.	W systemie utrzymywania świń grupowo na betonowej podłodze szczelinowej szerokość otworów w podłodze wynosi:			
33a.	prosięta – do 11 mm …….mm *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 25 pkt1, lit a)*			
33b.	warchlaki, loszki i knurki hodowlane – do 14 mm. ……mm *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 25 pkt1, lit a)*			
33c.	tuczniki – do 18 mm. ……mm *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 25 pkt1, lit a)*			
33d.	loszki po pokryciu – do 20 mm. …….mm *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 25 pkt1, lit a)*			
34.	W systemie utrzymywania świń grupowo na betonowej podłodze szczelinowej szerokość beleczki w podłodze wynosi:			
34a.	prosięta i warchlaki - co najmniej 50 mm. ……..mm (*Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 25 pkt1, lit b)*			
34b.	tuczniki, loszki i knurki hodowlane, loszki po pokryciu, lochy – co najmniej 80 mm. ……..mm *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 25 pkt1, lit b)*			
35.	W przypadku utrzymywania świń w systemie otwartym, powierzchnia utrzymywania, w przeliczeniu na dorosłą sztukę wynosi co najmniej 15 m^2. ……. m^2/ …….liczba zw=…….m^2 na sztukę *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 25 pkt 2)*			
36.	Właściwe warunki w pomieszczeniach inwentarskich dla świń: stopień hałasu, stężenie gazów CO_2 , H_2S, NH_3 *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 26)*			
37.	Pomieszczenia inwentarskie są oświetlona co najmniej 8 godzin dzienni światłem o natężeniu co najmniej 40 lux. …….lux *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 5 ust. 6)*			
38.	Świnie dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 6 ust. 1)*			
39.	Świnie karmi się co najmniej raz dziennie, a w przypadku utrzymania grupowego zapewnia się jednoczesny dostęp do paszy. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 13 ust. 3)*			
40.	Świnie, powyżej 2 tygodnia życia, maja zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 56, poz. 344, § 10 ust. 1)*			

OPIS NIEZGODNOŚCI ZAZNACZONYCH W KOLUMIE „N" ORAZ INNE UWAGI I ZALECENIA KONTROLUJĄCEGO

UWAGI I ZASTRZEŻENIA KONTROLOWANEGO DO NINIEJSZEGO PROTOKÓŁU:

....

Podpis osoby odpowiedzialnej

Podpis i pieczęć urzędowego lekarza weterynarii

1. Otrzymują:
2. Kontrolowany - j. w.
3. Powiatowy Lekarz Weterynarii w .....
4. .....
5. a. a.

Pieczęć Powiatowego Inspektoratu Weterynarii

LISTA KONTROLNA
SPIWET – gospodarstwo utrzymujące zwierzęta (KONIE, OWCE, KOZY)

Data inspekcji .....

ZAŁĄCZNIK NR …… DO PROTOKOŁU KONTROLI Nr .....

		P	N	ND
Minimalne warunki utrzymywania owiec - rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te , dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010r. Nr 116, poz. 778),				
1.	Właściwa powierzchnia pomieszczenia inwentarskiego dla owiec utrzymywanych pojedynczo. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 16 ust. 2)*			
1a	Tryki – co najmniej 3 m^2 dł……. x szer…….= ….. m^2			
1b	Matki z jagnięciem – co najmniej 2,5 m^2 + dodatkowo co najmniej 0,7 m^2 na każde następne jagnię dł……. x szer…….= ….. m^2			
1c	Jarki – co najmniej 1,5 m^2 dł……. x szer…….= ….. m^2			
1d	Tryczki -– co najmniej 2 m^2 dł……. x szer…….= ….. m^2			
1e	Skopki– co najmniej 0,8 m^2 dł……. x szer…….= ….. m^2			
2.	Właściwa powierzchnia pomieszczenia inwentarskiego dla owiec utrzymywanych grupowo w przeliczeniu na jedno zwierzę. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 16 ust. 2)*			
2a	Tryki – co najmniej 2 m^2 dł……. x szer…….= ….. m^2/…… szt = ……..m^2/szt			
2b	Matki z jagnięciem – co najmniej 1,5 m^2 + dodatkowo co najmniej 0,5 m^2 na każde następne jagnię dł……. x szer…….= ….. m^2/…… szt = ……..m^2/szt			
2c	Jarki – co najmniej 0,8 m^2 dł……. x szer…….= ….. m^2/…… szt = ……..m^2/szt			
2d	Tryczki -– co najmniej 1,5 m^2 dł……. x szer…….= ….. m^2/…… szt = ……..m^2/szt			
2e	Skopki– co najmniej 0,6 m^2 dł……. x szer…….= ….. m^2/…… szt = ……..m^2/szt			
3.	Właściwe warunki w pomieszczeniach inwentarskich dla owiec: wilgotność powietrza, stężenie gazów CO2 , H2S, NH3, temperatura *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 7 ust. 1)*			
4.	Owce dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
5.	Owce karmi się co najmniej 2 razy dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 1)*			
6.	Owce maja zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			
Minimalne warunki utrzymywania kóz- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te , dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 116, poz. 778),				
1.	Na uwięzi utrzymywane są wyłącznie dorosłe samice, z wyjątkiem samic w okresie porodu i odchowu koźląt. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 17 ust. 2)*			
2.	Kozom zapewniono możliwość korzystania z wybiegów. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 17 ust. 3)*			

3.	Właściwe wymiary stanowisk w przypadku utrzymywania kóz w systemie na stanowisku, na uwięzi, co najmniej 0,75 mx1,35 m dł……. x szer……= ….. m^2 *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 18 ust. 1)*			
4.	Właściwa powierzchnia kojca w przypadku utrzymywania kóz w kojcu bez uwięzi, pojedynczo. dł……. x szer……= ….. *m^2* *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 18 ust. 2)*			
4a	Koza dorosła – co najmniej 1,5 m^2 i dodatkowo co najmniej 0,3 m^2 dla ssącego koźlęcia dł……. x szer……= ….. m^2			
4b	Kozioł - co najmniej 1,5 m^2 dł……. x szer……= ….. m^2			
4c	Kozioł reproduktor - co najmniej 3 m^2 dł……. x szer……= ….. m^2			
5.	Właściwa powierzchnia kojca w przypadku utrzymywania kóz w kojcu bez uwięzi, grupowo. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 18 ust. 3)*			
5a	Kozy dorosłe – co najmniej 1,5 m^2 i dodatkowo co najmniej 0,3 m^2 dla ssącego koźlęcia dł……. x szer……= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt			
5b	Kozły - co najmniej 1,5 m^2 dł……. x szer……= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt			
5c	Kozły reproduktory - co najmniej 3 m^2 dł……. x szer……= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt			
5d	Koźlęta- co najmniej 1 m^2 dł……. x szer……= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt			
6.	Właściwa powierzchnia wybiegu, w przeliczeniu na *jedną kozę, wynosi co najmniej 4 m^2, a w przypadku kozłów - co najmniej 6 m^2.* dł……. x szer……= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 18 ust. 4*			
7.	*Kozy – co najmniej 4 m2* dł……. x szer……= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt			
8.	Kozły -– *co najmniej 6 m2* dł……. x szer……= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt			
9.	Właściwe warunki w pomieszczeniach inwentarskich dla kóz: wilgotność powietrza, stężenie gazów CO2 , H2S, NH3, temperatura. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 7 ust. 1)*			
10.	Kozy dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
11.	Kozy karmi się co najmniej 2 razy dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 1)*			
12.	Kozy maja zapewniony stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			
Minimalne warunki utrzymywania koni- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te , dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010r. Nr 116, poz. 778),				
1.	Ogiery i klacze powyżej roku życia utrzymywane są oddzielnie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 13 ust. 2)*			
2.	Właściwa powierzchnia boksu w systemie utrzymania koni w boksie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 14 ust. 1)*			
2a	Konie dorosłe, do1,47 m wysokości w kłębie – co najmniej 6 m^2; dł……. x szer……= ….. m^2			
2b	Konie dorosłe, powyżej 1,47 m wysokości w kłębie – co najmniej 9 m^2; dł……. x szer……= ….. m^2			
2c	Klacz ze źrebięciem – co najmniej 12 m^2. dł……. x szer……= ….. m^2			
3.	Właściwe wymiary stanowiska w systemie utrzymania koni na stanowisku, na uwięzi. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 14 ust. 2)*			

3a	Konie dorosłe, wysokość w kłębie do 1,47m a) szerokość - co najmniej 1,6 m, …….m b) długość – co najmniej 2,1 m. ……m			
3b	konie dorosłych, wysokość w kłębie powyżej 1,47m a) szerokość - co najmniej 1,8 m, …….m b) długość – co najmniej 3,1 m. ……..m			
4.	Właściwa powierzchnia stanowiska w systemie utrzymania wolnostanowiskowym, bez uwięzi, w przeliczeniu na 1 konia. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 14 ust. 3)*			
4a	Konie dorosłe i młodzież po odsadzeniu od matki- co najmniej 10 m^2, dł……..xszer……..=…….m^2 /……..szt. =			
4b	Klacz ze źrebięciem - co najmniej 12 m^2, dł……..xszer……..=…….m^2 /……..szt. =			
5.	Właściwa powierzchnia utrzymywania koni w systemie otwartym która wynosi co najmniej 0,1 ha w przeliczeniu na jednego dorosłego konia. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 15 ust. 1)*			
6.	Powierzchnia utrzymywania koni w systemie otwartym została zabezpieczona trwałym ogrodzeniem. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, §* 15 ust. 2*)*			
7.	Właściwe: obieg powietrza, stopień zapylenia, temperatura, wilgotność względna powietrza i stężenie gazów CO2 , H2S, NH3. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 7 ust. 1)*			
8.	Konie dogląda się co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, §* 5 *ust. 1)*			
9.	Konie karmi się co najmniej 2 razy dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 1)*			
10.	Konie pojone są co najmniej trzy razy dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 2)*			

OPIS NIEZGODNOŚCI ZAZNACZONYCH W KOLUMIE „N" ORAZ INNE UWAGI I ZALECENIA KONTROLUJĄCEGO

UWAGI I ZASTRZEŻENIA KONTROLOWANEGO DO NINIEJSZEGO PROTOKÓŁU:

.....	.....
Podpis osoby odpowiedzialnej	Podpis i pieczęć urzędowego lekarza weterynarii

Otrzymują:

1. Kontrolowany - j. w.
2. Powiatowy Lekarz Weterynarii w .....
3. .....
4. a. a.

LISTA KONTROLNA
SPIWET – gospodarstwo utrzymujące zwierzęta (JELENIE I DANIELE)

Pieczęć Powiatowego Inspektoratu Weterynarii

Data inspekcji .....

ZAŁĄCZNIK NR …… DO PROTOKOŁU KONTROLI Nr .....

		P	*N*	*ND*
Minimalne warunki utrzymywania jeleni i danieli - rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te , dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. z 2010r. Nr 116, poz. 778),				
Utrzymywanie w systemie otwartym:				
1.	W okresie pastwiskowym, zwierzętom zapewniono stały dostęp do pastwiska. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 33 ust.1)*			
2.	Powierzchnia pastwiska wynosi co najmniej 1 ha *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 33 ust.1)*			
3.	Obsada jeleni na ha powierzchni wynosi nie więcej niż 7 sztuk. (*Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 33 ust.2 pkt 1)*			
4.	Obsada danieli na ha powierzchni wynosi nie więcej niż 15 sztuk. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 33 ust.2 pkt 2)*			
5.	Powierzchnię utrzymywania zabezpieczono trwałym i wytrzymałym ogrodzeniem, wykonanym z siatki, uniemożliwiającym wydostawanie się zwierząt na zewnątrz. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 33 ust.3)*			
6.	Wysokość ogrodzenia wynosi co najmniej 2 m. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 33 ust. 3)*			
7.	Gospodarstwo wyposażono w zagrodę, umożliwiającą wykonywanie zabiegów weterynaryjnych lub zootechnicznych. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 33 ust.4)*			
8.	Zwierzętom zapewniono możliwość korzystania z zacienionych miejsc. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 33 ust.5)*			
9.	Jelenie i daniele dogląda się przynajmniej raz dziennie *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
10.	Jelenie i daniele karmione są co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 1)*			
11.	Jeleniom i danielom zapewniono stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			
Utrzymywanie w pomieszczeniu inwentarskim:				
12.	Zwierzęta utrzymuje się w pomieszczeniu inwentarskim jedynie: 1) poza okresem pastwiskowym lub 2) w przypadku choroby, lub 3) w przypadku kwarantanny zwierzęcia. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 34 ust. 2)*			
13.	Właściwa powierzchnia boksu dla jeleni i danieli, w przeliczeniu na zwierzę. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 34 ust. 3)*			
13a	Jelenie do 12 miesiąca życia – co najmniej 2 m^2 dł……. x szer…….= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt			
13b	Jelenie powyżej 12 miesiąca życia – co najmniej 3 m^2 dł……. x szer…….= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt			
13c	Daniele do 12 miesiąca życia – co najmniej 1 m^2 dł……. x szer…….= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt			
13d	Daniele powyżej 12 miesiąca życia – co najmniej 1,5 m^2 dł……. x szer…….= ….. m^2/……. szt = ……..m^2/szt			
14.	Właściwe stężenie gazów: CO_2 , H_2S, NH_3. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 7 ust. 1)*			
15.	Jelenie i daniele dogląda się przynajmniej raz dziennie *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
16.	Jelenie i daniele karmione są co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 1)*			

17.	Jeleniom i danielom zapewniono stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			

OPIS NIEZGODNOŚCI ZAZNACZONYCH W KOLUMIE „N" ORAZ INNE UWAGI I ZALECENIA KONTROLUJĄCEGO

UWAGI I ZASTRZEŻENIA KONTROLOWANEGO DO NINIEJSZEGO PROTOKÓŁU:

....

Podpis osoby odpowiedzialnej

Podpis i pieczęć urzędowego lekarza weterynarii

Otrzymują:

1. Kontrolowany - j. w.
2. Powiatowy Lekarz Weterynarii w .....
3. .....
4. a. a.

Pieczęć Powiatowego Inspektoratu Weterynarii

Data inspekcji .....

LISTA KONTROLNA
SPIWET – gospodarstwo utrzymujące zwierzęta (ZWIERZĘTA FUTERKOWE)

ZAŁĄCZNIK NR …… DO PROTOKOŁU KONTROLI Nr .....

	Minimalne warunki utrzymywania zwierząt futerkowych - rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te , dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 116, poz. 778)	***P***	***N***	***ND***
1.	Lisy polarne, lisy pospolite, jenoty, norki i tchórze utrzymywane są na wolnym powietrzu, w zadaszonych klatkach, pojedynczo lub grupowo. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 29 ust. 1)*			
2.	Zwierzęta futerkowe stada podstawowego gatunków, o których mowa powyżej utrzymywane są pojedynczo. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 29 ust.2)*			
3.	Odpowiednie wymiary klatek dla lisów, jenotów, norek i tchórzy. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 29 ust.3)*			
3a	Lisy i jenoty utrzymywane pojedynczo – powierzchnia co najmniej 0,6 m^2 (szer. ≥ 0,6m, dł≥ 0,9)……..m x ……m = - wysokość – co najmniej 0,5 m ……m			
3b	Samice lisów i jenotów z młodymi – powierzchnia co najmniej 1,2 m^2 (szer. ≥ 0,75 m, dł≥ 0,8)……..m x ……m = - wysokość – co najmniej 0,5 m ……m			
3c	Lisy i jenoty utrzymywane po 2 sztuki w klatce: – powierzchnia co najmniej 1 m^2 (szer. ≥ 0,8 m, dł≥ 0,9)……..m x ……m = - wysokość – co najmniej 0,5 m ……m			
3d	Lisy i jenoty utrzymywane więcej niż po 2 sztuki w klatce: – powierzchnia co najmniej 1 m^2 + 0,4m^2 na każde dodatkowe zwierzę(szer. ≥ 0,8 m, dł≥ 0,9) ……..m x ……m = - wysokość – co najmniej 0,5 m ……m			
3e	Norki i tchórze utrzymywane pojedynczo oraz samice z młodymi: – powierzchnia co najmniej 0,18 m^2 (szer. ≥ 0,3m, dł≥ 0,6)……..m x ……m = - wysokość – co najmniej 0,35 m ……m			
3f	Norki i tchórze utrzymywane po 2 sztuki w klatce: – powierzchnia co najmniej 0,18 m^2 (szer. ≥ 0,3m, dł≥ 0,6)……..m x ……m = - wysokość – co najmniej 0,35 m ……m			
3g	Norki i tchórze utrzymywane więcej niż po 2 sztuki w klatce: – powierzchnia co najmniej 0,18 m^2+ 0,065 m2 na każde następne zwierzę (szer. ≥ 0,3m, dł≥ 0,6) ……..m x ……m = - wysokość – co najmniej 0,35 m ……m			
4.	Klatki dla kotnych i odchowujących młode samic lisów i jenotów wyposażone są w domek wykotowy. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 29 ust.4)*			
5.	Króliki utrzymywane są na wolnym powietrzu pod zadaszeniem lub w pomieszczeniach inwentarskich w: 1) klatkach; 2) kojcach. (*Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 30 ust. 1)*			
6.	Króliki utrzymywane są pojedynczo lub grupowo, przy czym króliki stada podstawowego utrzymywane są pojedynczo. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 30 ust. 2)*			
7.	Samce i samice królików po osiągnięciu dojrzałości płciowej utrzymywane są oddzielnie. (*Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 30 ust. 3)*			
8.	Właściwe wymiary klatek dla królików utrzymywanych pojedynczo oraz samic z młodymi. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 30 ust. 4)*			

8a	Króliki o masie ciała do 2,5 kg – powierzchnia co najmniej 0,18 $m^{2.}$ (szer. ≥ 0,38 m, dł≥ 0,45) ……..m x ……m = - wysokość – co najmniej 0,28 m ……m			
8b	Króliki o masie ciała powyżej 2,5 kg do 6 kg – powierzchnia co najmniej 0,24 $m^{2.}$ (szer. ≥ 0,38 m, dł≥ 0,6) ……..m x ……m = - wysokość – co najmniej 0,32 m ……m			
8c	Króliki o masie ciała powyżej 6 kg – powierzchnia co najmniej 0,315 $m^{2.}$ (szer. ≥ 0,45 m, dł≥ 0,7) ……..m x ……m = - wysokość – co najmniej 0,43 m ……m			
9.	Właściwa powierzchnia podłogi w klatce dla królików utrzymywanych grupowo, w przeliczeniu na zwierzę. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 30 ust. 5)*			
9a	Króliki o masie ciała do 2,5 kg – powierzchnia co najmniej 0,06 $m^{2.}$ ……..m x ……m =			
9b	Króliki o masie ciała powyżej 2,5 kg do 6 kg – powierzchnia co najmniej 0,08 $m^{2.}$ ……..m x ……m =			
9c	Króliki o masie ciała powyżej 6 kg – powierzchnia co najmniej 0,1 $m^{2.}$ ……..m x ……m =			
10.	Właściwa powierzchnia podłogi w kojcu dla królików utrzymywanych pojedynczo oraz samic z młodymi. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 30 ust. 6)*			
10a	Króliki o masie ciała do 2,5 kg – powierzchnia co najmniej 0,18 $m^{2.}$ (szer. ≥ 0,4 m, dł≥ 0,45) ……..m x ……m =			
10b	Króliki o masie ciała powyżej 2,5 kg do 6 kg – powierzchnia co najmniej 0,24 $m^{2.}$ (szer. ≥ 0,4 m, dł≥ 0,6) ……..m x ……m =			
10c	Króliki o masie ciała powyżej 6 kg – powierzchnia co najmniej 0,315 $m^{2.}$ (szer. ≥ 0,45 m, dł≥ 0,7) ……..m x ……m =			
11.	Właściwa powierzchnia podłogi w kojcu dla królików utrzymywanych grupowo, w przeliczeniu na zwierzę. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 30 ust. 7)*			
11a	Króliki o masie ciała do 2,5 kg – powierzchnia co najmniej 0,06 $m^{2.}$ ……..m x ……m =			
11b	Króliki o masie ciała powyżej 2,5 kg do 6 kg – powierzchnia co najmniej 0,08 $m^{2.}$ ……..m x ……m =			
11b	Króliki o masie ciała powyżej 6 kg – powierzchnia co najmniej 0,1 $m^{2.}$ ……..m x ……m =			
12.	Klatkę i kojec dla samic królików, z wyjątkiem samic utrzymywanych na ściółce, wyposażono w domek wykotowy. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 30 ust. 8)*			
13.	Szynszyle utrzymywane są w pomieszczeniach inwentarskich pojedynczo w klatkac *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 31 ust. 1)*			
14.	Samce i samice nie są utrzymywane w tej samej klatce w okresie odchowu młodych przez samicę. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 31 ust. 2)*			
15.	Właściwe wymiary klatek dla szynszyli. Długość – co najmniej 0,4 m ……..m Szerokość – co najmniej 0,45 m, ……..m w przypadku utrzymania samca i samicy w jednej klatce – co najmniej 0,6 m ……..m wysokość – co najmniej 0,4 m *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 31 ust. 3)*			
16.	Nutrie utrzymywane są na wolnym powietrzu lub w pomieszczeniach inwentarskich w: 1) klatkach; d) kojcach. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 32 ust. 1)*			
17.	Powierzchnia klatki lub kojca w przeliczeniu na nutrię wynosi co najmniej 0,4 m^2, ……m x……m= ……m^2 a dla samicy z młodymi - co najmniej 1,5 m^2. ……m x……m= ……m^2 (Dz. U. Nr 116, poz. 778, *§ 32 ust. 2)*			
18.	Klatkę lub kojec dla nutrii wyposażono w domek wykotowy. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 32 ust. 3)*			
19.	Zwierzęta futerkowe dogląda się przynajmniej raz dziennie *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 5 ust. 1)*			
20.	Króliki, szynszyle i nutrie karmione są co najmniej raz dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 1)*			
21.	Lisy, jenoty, norki i tchórze karmione są przynajmniej dwa razy dziennie. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 9 ust. 2)*			
22.	Zwierzęta futerkowe zapewniono stały dostęp do wody. *(Dz. U. Nr 116, poz. 778, § 8 ust. 1)*			

OPIS NIEZGODNOŚCI ZAZNACZONYCH W KOLUMIE „N” ORAZ INNE UWAGI I ZALECENIA KONTROLUJĄCEGO

UWAGI I ZASTRZEŻENIA KONTROLOWANEGO DO NINIEJSZEGO PROTOKÓŁU:

....

Podpis osoby odpowiedzialnej

Podpis i pieczęć urzędowego lekarza weterynarii

Otrzymują:

1. Kontrolowany - j. w.

2. Powiatowy Lekarz Weterynarii w .....

3. .....

4. a. a.